

III.

**REGIONÁLNÍ OPERAČNÍ PROGRAM
PRO
NUTS 2 JIHOVÝCHOD**

Tento projekt byl spolufinancován z prostředků EU

23. června 2006

OBSAH

Seznam zkratk	5
ÚVOD	7
1 SOUČASNÁ EKONOMICKÁ A SOCIÁLNÍ SITUACE REGIONU	9
1.1 VÝCHOZÍ DOKUMENTY A LEGISLATIVA	9
1.1.1 Dokumenty na evropské úrovni	9
1.1.2 Dokumenty na národní úrovni	10
1.1.3 Dokumenty na regionální úrovni	11
1.1.4 Legislativa relevantní pro tvorbu ROP	12
1.2 ANALÝZA EKONOMICKÉ A SOCIÁLNÍ SITUACE	14
1.2.1 Obecná charakteristika	14
1.2.1.1 Všeobecné údaje	14
1.2.1.2 Struktura osídlení	15
1.2.1.3 Hlavní ukazatele makroekonomického vývoje regionu	16
1.2.2 Základní ekonomické, sociální a environmentální charakteristiky	17
1.2.2.1 Podnikatelský sektor	17
1.2.2.2 Cestovní ruch	18
1.2.2.3 Znalostní ekonomika, inovace, výzkum a vývoj	21
1.2.2.4 Zemědělství a venkov	23
1.2.2.5 Doprava	24
1.2.2.6 Informační a komunikační infrastruktura	29
1.2.2.7 Společnost a lidské zdroje	30
1.2.2.8 Životní prostředí	38
1.2.3 Regionální disparity a rozvoj regionu	42
1.2.3.1 Analýza regionálních disparit	42
1.2.3.2 Harmonický rozvoj regionu	43
1.2.4 Veřejná správa, vyhodnocení dosavadních zkušeností s realizací programů	44
1.2.4.1 Veřejná správa	44
1.2.4.2 Vyhodnocení dosavadních zkušeností s realizací programů	44
1.2.5 Základní statistické srovnání regionu, ČR a EU	47
1.3 ANALÝZA SWOT	49
2 STRATEGIE ROP NUTS 2 JIHOVÝCHOD	53
2.1 VÝCHODISKA STRATEGIE	53
2.2 GLOBÁLNÍ CÍL A SPECIFICKÉ CÍLE ROP	54
2.2.1 Globální cíl	54
2.2.2 Specifické cíle	55
2.2.3 Stanovení prioritních os a jejich zdůvodnění	56
2.2.4 Konzistence ROP se Strategickými obecnými zásadami Společenství	58
2.2.5 Konzistence ROP s Národním strategickým referenčním rámcem	59
2.2.6 Konzistence ROP s Národním programem reforem ČR	60

2.2.7	Konzistence ROP se Strategií udržitelného rozvoje ČR	62
2.2.8	Konzistence ROP se Strategií regionálního rozvoje ČR.....	63
2.3	HODNOCENÍ EX-ANTE	64
2.3.1	Průběžné stanovisko ex-ante hodnocení k pracovní verzi 0.5.....	64
2.4	PROCES PARTNERSTVÍ	65
2.5	ROVNÉ PŘÍLEŽITOSTI.....	67
2.6	UDRŽITELNÝ ROZVOJ.....	67
2.7	ROZVOJ INFORMAČNÍ SPOLEČNOSTI	68
2.8	VYVÁŽENÝ ROZVOJ REGIONŮ	69
2.9	VÝSLEDKY SEA	69
2.9.1	Oznámení koncepce	69
2.9.2	Zjišťovací řízení	69
2.9.3	Vyhodnocení vlivu návrhu ROP na životní prostředí.....	70
2.9.4	Zapojení veřejnosti	70
2.9.5	Posouzení vlivů koncepce na lokality soustavy Natura 2000.....	70
2.9.6	Další průběh procesu SEA	70
3	PRIORITNÍ OSY A INDIKÁTORY	72
3.1	PRIORITNÍ OSA 1: ROZVOJ DOPRAVY	72
3.2	PRIORITNÍ OSA 2: ROZVOJ CESTOVNÍHO RUCHU.....	76
3.3	PRIORITNÍ OSA 3: ROZVOJ MĚST A VENKOVSKÉHO PROSTORU.....	80
3.4	PRIORITNÍ OSA 4: TECHNICKÁ POMOC.....	85
3.5	INDIKÁTORY PRO MONITORING A HODNOCENÍ.....	87
3.5.1	Indikátory kontextu	88
3.5.2	Indikátory dopadu	88
3.5.3	Indikátory výsledku.....	90
3.5.4	Indikátory výstupu	91
4	REALIZAČNÍ ČÁST	95
4.1	IMPLEMENTACE PROGRAMU	95
4.1.1	Rozdělení kompetencí v rámci ROP JV.....	95
4.1.2	Úkoly příjemců, systém výběru projektů	98
4.2	FINANČNÍ ŘÍZENÍ	99
4.2.1	Systém finančních toků SF	100
4.3	KONTROLNÍ SYSTÉM.....	102
4.3.1	Auditní orgán.....	102
4.3.2	Systém finanční kontroly.....	103
4.3.2.1	Kontrola ve veřejné správě	104
4.3.2.2	Vnitřní kontrolní systém	104
4.3.2.3	Audit ve veřejné správě.....	105
4.3.2.4	Kontrola Nejvyššího kontrolního úřadu.....	105
4.3.2.5	Auditní činnosti prováděné orgány Evropské komise a Evropským účetním dvorem.....	105
4.3.2.6	Nesrovnalosti	106
4.4	MONITOROVÁNÍ.....	106

4.4.1	Monitorovací výbor.....	106
4.4.2	Výroční a závěrečné zprávy o implementaci	107
4.5	HODNOCENÍ.....	108
4.6	SOULAD S POLITIKAMI SPOLEČENSTVÍ.....	109
4.6.1	Soulad s pravidly veřejné podpory	109
4.6.2	Veřejné zakázky.....	110
4.6.3	Rovnost příležitostí	110
4.7	POČÍTAČOVÁ VÝMĚNA DAT S EK	110
4.8	PUBLICITA A INFORMOVANOST.....	111
5	FINANČNÍ ZAJIŠTĚNÍ.....	112
5.1	VÝCHODISKA PRO FINANČNÍ RÁMEC ROP	112
5.2	FINANČNÍ PLÁN ROP.....	112

Seznam zkratk

APZ	Aktivní politika zaměstnanosti
CEDR	Centrální evidence dotací z rozpočtu
CR	Cestovní ruch
CTP	Central Trade Park
CZK	Česká koruna
ČHMÚ	Český hydrometeorologický ústav
ČMKOS	Českomoravská komora odborových svazů
ČOV	Čistírna odpadních vod
ČR	Česká republika
ČSÚ	Český statistický úřad
EAFRD	Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova
EFF	Evropský rybářský fond
EHS	Evropská hospodářská společenství
EIA	Hodnocení vlivu na životní prostředí
EIB	Evropská investiční banka
EIF	Evropský investiční fond
EK/EC	Evropská komise
EO	Ekvivalentní obyvatelé
ERDF	Evropský fond pro regionální rozvoj
ES	Evropská společenství
ESF	Evropský sociální fond
ESPS	Evropské sdružení pro přeshraniční spolupráci
EU	Evropská unie
EUR	Euro, společná evropská měna
EUROSTAT	Statistický úřad Evropských společenství
FS	Fond soudržnosti
HDP	Hrubý domácí produkt
HPH	Hrubá přidaná hodnota
ICT	Informační a komunikační technologie
IDS	Integrovaný dopravní systém
ILO	Mezinárodní organizace práce
IOP	Integrovaný operační program
IS	Informační systém
ISPA	Nástroj předvstupních strukturálních politik
ISPROFIN	Informační systém programového financování
JASPERS	Spolupráce při podpoře projektů pro evropské regiony
JMK	Jihomoravský kraj
KAP	Komunikační akční plán
KSÚS	Krajská správa a údržba silnic
KrÚ	Krajský úřad
LEADER	Iniciativa Společenství pro rozvoj venkova
MAS	Místní akční skupina
MD	Ministerstvo dopravy

MF	Ministerstvo financí
MHD	Městská hromadná doprava
MMR	Ministerstvo pro místní rozvoj
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
MSP	Malé a střední podniky
MSSF	Monitorovací systém strukturálních fondů
MV	Monitorovací výbor
MZe	Ministerstvo zemědělství
MŽP	Ministerstvo životního prostředí
NH	Národní hospodářství
NPR	Národní program reform
NRP	Národní rozvojový plán
NSRR	Národní strategický referenční rámec
NUTS	Klasifikace územních statistických jednotek
OKEČ	Odvětvová klasifikace ekonomických činností
OP	Operační program
PCO	Platební a certifikační orgán
PJ	Platební jednotka
PO	Prioritní osa
POÚ	Pověřený obecní úřad
PPS	Standardy kupní síly
PS	Pracovní skupina
ROP	Regionální operační program
RPS	Rámec podpory Společenství
ŘO	Řídící orgán
SAPARD	Speciální předvstupní program pro zemědělství a rozvoj venkova
SEA	Strategické hodnocení dopadu na životní prostředí
SF	Strukturální fondy
SHR	Strategie hospodářského rozvoje
SOZS	Strategické obecné zásady Společenství
SROP	Společný regionální operační program
SRR	Strategie regionálního rozvoje
SŠ	Střední škola, středoškolský
SUR	Strategie udržitelného rozvoje
SWOT	Analýza silných a slabých stránek
TEN-T	Transevropské dopravní síť
TINA	Posouzení potřeb dopravní infrastruktury
TP	Technická pomoc
UNESCO	Organizace spojených národů pro výchovu, vědu a kulturu
VaV	Výzkum a vývoj
VIOLA	Manažerský a účetní systém pro prostředky ES
VRT	Vysokorychlostní trať
VŠ	Vysoká škola, vysokoškolský
VŠPS	Výběrové šetření pracovních sil
ZK	Zastupitelstvo kraje

ÚVOD

Regionální operační program pro NUTS 2 Jihovýchod je jedním ze sedmi regionálních nástupců jednoho společného národního programu, a to Společného regionálního programu pro období 2004–2006 (SROP). SROP byl jedním z pěti operačních programů v programovacím období 2004–2006, který byl realizován v České republice na základě Rámce podpory Společenství pro Cíl 1.

SROP zahrnoval rozvojové priority sedmi regionů soudržnosti a byl tvořen čtyřmi prioritami rozpracovanými do devíti opatření (vyjma technické asistence):

- podpora malých a středních podniků ve vybraných regionech,
- zlepšení infrastruktury v regionech,
- rozvíjení infrastruktury pro rozvoj lidských zdrojů,
- podpora cestovního ruchu.

V rámci SROP byly podporovány především aktivity, jejichž realizace z hlediska platné české legislativy spadá do působnosti obcí nebo krajů. Tím se tento program odlišoval od zbývajících operačních programů s opatřeními v působnosti státu.

Východiskem pro přípravu operačních programů pro období 2007-2013 je Národní rozvojový plán ČR (NRP), jehož příprava probíhala v roce 2005 na základě usnesení vlády ČR č. 245/2005. Vláda projednala NRP dne 22. února 2006 (usnesení vlády č. 175/2006). V rámci tohoto dokumentu byla potvrzena příprava regionálních operačních programů. Ty jsou v souladu s principem subsidiarity nástrojem k naplňování těch priorit NRP, které se budou zaměřovat na řešení problémů vázaných na dané území, resp. na využití jeho potenciálu, a tím přispívat k jeho vyváženému a harmonickému rozvoji.

Vymezení obsahu ROP NUTS 2 Jihovýchod vychází z NRP a dalších relevantních strategických rozvojových dokumentů a je komplementární vůči ostatním operačním programům. Hlavní odpovědnost za obsah tohoto programu nesou zástupci regionu soudržnosti NUTS 2 Jihovýchod (podrobněji viz. kapitola 2.4, které pojednává o partnerství v historii přípravy tohoto programu).

Východiskem pro formulování tématického zaměření ROP jsou na jedné straně návrhy nařízení Evropské komise k budoucí politice soudržnosti, Strategické obecné zásady Společenství (SOZS) a na ně navazující Národní rozvojový plán a Národní strategický referenční rámec (NSRR), a na druhé straně programy rozvoje obou zainteresovaných krajů a další koncepční dokumenty přijaté na národní úrovni.

Globálním cílem ROP NUTS 2 Jihovýchod je „Růst konkurenceschopnosti a prosperity regionu při zvyšování kvality života obyvatel“. Záměrem tohoto rozvojové koncipovaného cíle je dosažení ekonomické, sociální a kulturní úrovně regionu srovnatelné s vyspělými regiony Evropy.

Regionální operační program vymezuje tři základní tématické prioritní osy pro podporu rozvoje tohoto regionu soudržnosti České republiky v rámci Cíle Konvergence z Evropského fondu regionálního rozvoje v období 2007-2013. Tyto prioritní osy pokrývají problematiku

rozvoje dopravy, cestovního ruchu a oblast rozvoje měst a venkovského prostoru. Samostatnou prioritní osou je technická pomoc.

Prioritní osy uvedené v ROP vycházejí z analýzy sociální a ekonomické situace a SWOT analýzy a jsou v souladu se strategií a prioritami Národního strategického referenčního rámce 2007-2013, se Strategií regionálního rozvoje ČR, Strategií hospodářského růstu 2007-2013, s Národním programem reforem 2005-2008 a s dalšími základními strategickými dokumenty.

Intervence ROP se zaměří na řešení problémů regionu soudržnosti NUTS 2 Jihovýchod zejména v oblastech: podpora budování regionálních a místních dopravních systémů a zlepšování dopravní dostupnosti regionu, rozvoj veřejné dopravy, rozvoj regionální ekonomiky s důrazem na cestovní ruch, rozvoj celoživotního vzdělávání, neformálních aktivit občanů, sociální a zdravotní péče na místní a regionální úrovni a také řešení brownfields a zkvalitňování životního prostředí v urbánních prostorech.

ROP NUTS 2 Jihovýchod byl připravován na základě principů partnerství. Za účelem koordinace postupu prací na ROP vytvořily oba kraje Řídící skupiny ROP a Pracovní skupiny ROP. Tyto skupiny tvořily užší okruh subjektů zapojených do tvorby ROP, a to zejména formou připomínek k jednotlivým pracovním verzím dokumentu. Širší okruh partnerů, se kterými kraje spolupracovaly a kooperovaly během celého procesu přípravy ROP, tvořili partneři z řad obcí a jejich sdružení, neziskových organizací, hospodářských a agrárních komor, škol, úřadů práce a dalších subjektů z regionu. Postupně schvalované a připomínkové verze ROP byly zveřejňovány na webových stránkách, včetně aktualizací na základě hodnocení SEA a ex-ante hodnocení operačního programu.

1 SOUČASNÁ EKONOMICKÁ A SOCIÁLNÍ SITUACE REGIONU

Současná ekonomická a sociální situace regionu je posuzována zejména v kontextu nařízení EK a je zde tudíž kladen důraz hlavně na ty oblasti, jež jsou financovatelné v rámci strukturálních fondů EU (konkrétně ERDF) a jejichž realizace z hlediska platné české legislativy spadá do působnosti obcí, krajů nebo regionů soudržnosti.

Tato kapitola tedy analyzuje situaci v regionu v oblastech, jež jsou pro rozvoj regionu klíčové a na jejichž posílení lze využít podporu ze strukturálních fondů EU. Jsou zde objasněny slabé a silné stránky v rámci těchto klíčových oblastí a identifikovány potencionální příležitosti a ohrožení. Ty tvoří logický podklad při formulování strategie ROP, globálního a specifických cílů, prioritních os a oblastí podpory (viz. kapitoly 2 a 3 tohoto dokumentu).

1.1 VÝCHOZÍ DOKUMENTY A LEGISLATIVA

Posuzování regionálních specifik je nutno provádět v kontextu stávajících strategií a platných dokumentů na regionální, národní i evropské úrovni. Je totiž zcela zásadní, aby regionální operační program byl v souladu nejen s potřebami a prioritami identifikovaným v rámci regionu, ale rovněž s prioritami státu a Evropské unie.

Východiska pro formulování strategie a prioritních os regionu soudržnosti NUTS 2 Jihovýchod zakotvené v regionálním operačním programu byly vyhodnocovány zejména vůči níže uvedeným strategickým dokumentům na úrovních:

- Evropské unie: Strategické obecné zásady Společenství (SOZS); Working paper pro rozvoj měst;
- České republiky: Národní rozvojový plán/Národní strategický referenční rámec ČR 2007–2013, Strategie regionálního rozvoje ČR, Strategie hospodářského růstu ČR 2005–2013, Strategie udržitelného rozvoje ČR;
- regionu soudržnosti NUTS 2 Jihovýchod: strategické a rozvojové programy na úrovni krajů, regionu soudržnosti, měst aj.

1.1.1 Dokumenty na evropské úrovni

Hlavním cílem **Strategických obecných zásad Společenství 2007-2013**, které stanoví Rada (ES) po přijetí příslušných nařízení a na základě návrhu Komise, je stanovit priority Společenství, které budou podporovány v rámci politiky soudržnosti za účelem posílení součinnosti s Lisabonskou strategií, jak jsou definovány v Integrovaných obecných zásadách pro růst a zaměstnanost, a jejich realizace.

Pro vymezení regionálního operačního programu je zásadní zejména prioritou SOZS „Zvýšení přitažlivosti členských států, regionů a měst zlepšením jejich přístupnosti, zajištěním odpovídající kvality a úrovně služeb a zachováním jejich potenciálu v oblasti životního

prostředí“. Konzistence globálního a specifických cílů ROP NUTS 2 Jihovýchod se SOZS je podrobněji popsána v kapitole 2.2.4.

Working paper EC „Cohesion Policy and cities: the urban contribution to growth and jobs in the regions“

Tento working paper formuluje doporučení k integrovanějšímu a strategičtějšímu přístupu řešení problematiky měst. Návrhy tvoří součást reformy politiky koheze uplatňované Evropskou komisí na období 2007-2013. Výsledky veřejného projednávání tohoto working paperu sloužily jako jeden z podkladů pro formulování rámce a budoucích priorit pro programy financované EU v programovacím období 2007-2013 v oblasti rozvoje měst a urbánního prostředí. Ve working paperu byly definovány 4 problémové oblasti, na které by měla být zaměřena pozornost v souvislosti s ekonomickým rozvojem a zvyšováním kvality života ve městech, což je jedna z důležitých tematických oblastí pro regionální operační program. Těmito problémovými oblastmi jsou: doprava, dostupnost a mobilita, dostupnost služeb a fyzické prostředí a kultura.

Další širší tematické okruhy, které by měly být řešeny v souvislosti s rozvojem měst jsou: podpora inovací, podnikání a znalostní ekonomika, vytváření nových a také kvalitnějších pracovních příležitostí, řešení disparit uvnitř měst, účinná správa a řízení rozvoje měst a způsoby financování obnovy měst.

1.1.2 Dokumenty na národní úrovni

Národní rozvojový plán ČR 2007–2013 je dokument, který nepodléhá negociačnímu procesu s EK, nicméně popisuje nastavení systému koordinace politiky hospodářské a sociální soudržnosti a podrobně rozpracovává priority do dílčích cílů. Nastavení tohoto systému v NRP je promítnuto do Národního strategického referenčního rámce. NRP zároveň definuje strategie k dosažení cílů, včetně jejich promítnutí do struktury operačních programů.

Národní strategický referenční rámec je klíčovým politickým dokumentem na úrovni členských států vyžadovaný návrhem obecného nařízení o strukturálních fondech. Po schválení vládou ČR bude NSRR předložen Evropské komisi. Operační programy budou předloženy EK následně po předložení NSRR. Konzistence globálního a specifických cílů ROP NUTS 2 Jihovýchod s prioritními osami NSRR je podrobněji popsána v kapitole 2.2.5.

Strategie udržitelného rozvoje České republiky

Strategie udržitelného rozvoje ČR (SUR) osvětluje pojem a podstatu udržitelného rozvoje a rozpracovává tři základní pilíře tohoto nového rámce strategie civilizačního rozvoje, které by měly být v ideálním případě ve vzájemné rovnováze. Jsou jimi:

- ekonomický pilíř,
- environmentální pilíř a
- sociální pilíř.

Základní role SUR ČR je včas upozornit na existující a potenciální problémy, jež by mohly ohrozit přechod ČR k udržitelnému rozvoji, a iniciovat opatření, jak těmto hrozbám předejít nebo alespoň zmírnit jejich dopad a co nejefektivněji řešit jejich eventuální důsledky. Pro regionální operační program jsou relevantní zejména strategické cíle: podporovat ekonomický rozvoj respektující kapacitu únosnosti životního prostředí a zajišťující

udržitelné financování veřejných služeb (udržitelnou ekonomiku); podporovat rozvoj lidských zdrojů a dosáhnout maximální sociální soudržnosti; udržet vhodné formy rozmanitosti kultur, života venkova a aglomerací; podporovat udržitelný rozvoj obcí a regionů; podporovat rozvoj veřejných služeb a sociální infrastruktury; zvyšovat efektivnost výkonu a zlepšovat činnost veřejné správy v souladu s požadavky udržitelného rozvoje. Konzistence globálního a specifických cílů ROP NUTS 2 Jihovýchod se SUR ČR je podrobněji popsána v kapitole 2.2.7.

Strategie regionálního rozvoje ČR (SRR) usiluje o propojení odvětvových hledisek s územními aspekty vyváženého regionálního rozvoje a územní soudržnosti. Formuluje souhrnné cíle, problémové okruhy a priority, které bude třeba zabezpečovat při zajišťování politiky regionálního rozvoje v České republice.

Vzhledem k tomu, že SRR ČR není dokumentem, na jehož základě jsou rozdělovány prostředky ze strukturálních fondů EU, nýbrž tvoří východisko pro přípravu regionálních programů rozvoje a pro formulování regionálních přístupů a operačních programů, je rozsah a zaměření jednotlivých prioritních oblastí a priorit zpracován poněkud rozsáhleji než v NRP, NSRR a jednotlivých operačních programech včetně ROP NUTS 2 Jihovýchod. Konzistence globálního a specifických cílů ROP NUTS 2 Jihovýchod s prioritami SRR ČR je podrobněji popsána v kapitole 2.2.8.

Strategie hospodářského růstu ČR 2005–2013 (SHR) rozpracovává Strategii udržitelného rozvoje ČR v hospodářské oblasti se zohledněním cílů v dalších dvou pilířích udržitelného rozvoje (environmentálního a sociálního). SHR ČR je zaměřena na pět prioritních oblastí, přičemž regionální operační program zohledňuje zejména prioritu „Infrastruktura“ zaměřenou na zvýšení mobility osob, zboží a informací a urychlení ekonomického rozvoje regionů.

Národní lisabonský program 2005–2008 / Národní program reforem České republiky (NPR) je závazným politickým dokumentem o prioritách a opatřeních v makroekonomické a mikroekonomické oblasti a politice zaměstnanosti pro období 2005-2008. Konzistence globálního a specifických cílů ROP NUTS 2 Jihovýchod s prioritami Národního programu reforem ČR je podrobněji popsána v kapitole 2.2.6.

1.1.3 Dokumenty na regionální úrovni

Zásadními strategickými a rozvojovými dokumenty zpracovávanými na úrovni krajů jsou strategie rozvoje kraje a programy rozvoje kraje. Dále jsou v regionu soudržnosti vypracovávány další odvětvové a specializované analýzy a programy, jež blíže specifikují priority a cíle krajů. Region soudržnosti NUTS 2 Jihovýchod je tvořen dvěma kraji: Jihomoravským krajem a krajem Vysočina.

Při zpracování ROP JV byly k dispozici následující dokumenty, které tvořily výchozí podklady pro zpracování operačního programu:

- Strategie rozvoje Jihomoravského kraje:
 - Profil Jihomoravského kraje (pracovní verze 10/2005).
 - Strategie rozvoje Jihomoravského kraje – SWOT analýza (pracovní verze k 11/2005).
 - Strategie rozvoje Jihomoravského kraje – Vize a cíle (pracovní verze 12/2005).

- Strategie rozvoje Jihomoravského kraje – Cíle, směry, priority a aktivity (pracovní verze 12/2005).
- Program rozvoje kraje Vysočina:
 - Profil kraje Vysočina (projednán ZK, prosinec 2005).
 - SWOT analýza kraje Vysočina (schválena ZK, říjen 2004).
 - Programová část Programu rozvoje kraje Vysočina (schválena ZK, prosinec 2005).

Prioritní osy a prioritní okruhy navrhované v rámci aktualizace Strategie (a potažmo tedy i Programu) rozvoje Jihomoravského kraje i v Programu rozvoje kraje Vysočina mají obsahovou návaznost na prioritní osy a okruhy formulované v NSRR a nejsou s ním v žádném konfliktu.

Přehled dalších relevantních dokumentů a podkladů:

- Regionální operační program NUTS 2 Jihovýchod 2000 – 2006 (návrh, 11/1999).
- Regionální inovační strategie Jihomoravského kraje (verze II, 06/2005).
- Strategie rozvoje hospodářství v Jihomoravském kraji (Svazek 2: Analýza současného stavu hospodářství Jihomoravského kraje, 10/2005).
- Strategie rozvoje lidských zdrojů Jihomoravského kraje (situační analýza, 11/2005).
- Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje výchovně vzdělávací soustavy Jihomoravského kraje 2006.
- Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy kraje Vysočina 2006.
- Publikace „Kraj Vysočina se představuje: základní informace o území, obyvatelstvu a hospodářství“ (12/2004).
- Výroční zpráva o stavu a rozvoji výchovně vzdělávací soustavy v kraji Vysočina za školní rok 2003/2004 a kalendářní rok 2004 (04/2005).
- Analýza absorpční kapacity kraje Vysočina (09/ 2005).

1.1.4 Legislativa relevantní pro tvorbu ROP

Na evropské úrovni:

Návrh nařízení Rady (ES) xxx/2006 o obecných ustanoveních týkajících se Evropského fondu pro regionální rozvoj, Evropského sociálního fondu a Fondu soudržnosti (KOM (2004) 492 v konečném znění).

Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) xxx/2006 o Evropském fondu pro regionální rozvoj (KOM (2004) 495 v konečném znění).

Návrh nařízení Evropské komise stanovující implementační pravidla k Obecnému nařízení.

Na národní úrovni:

Zákon č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů.

Zákon.č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole.

Zákon č. 420/2004 Sb., o přezkoumávání hospodaření územních samosprávných celků.

1.2 ANALÝZA EKONOMICKÉ A SOCIÁLNÍ SITUACE

1.2.1 Obecná charakteristika

1.2.1.1 Všeobecné údaje

Region soudržnosti NUTS 2 Jihovýchod svým názvem určuje svou polohu v rámci území České republiky. Region sousedí s regiony soudržnosti NUTS 2 Střední Morava, Severovýchod, Střední Čechy a Jihozápad a je tvořen dvěma územními jednotkami NUTS 3: krajem Vysočina a Jihomoravským krajem (viz obrázek č. 1).

Obrázek 1: Regiony soudržnosti ČR a vymezení NUTS 2 Jihovýchod (CZ06)

Zdroj dat: Oblasti (NUTS 2) a kraje (NUTS 3) České republiky, GIS Krajského úřadu kraje Vysočina, 2005.

Swou rozlohou 13 991 km² je region soudržnosti Jihovýchod druhým plošně největším regionem soudržnosti NUTS 2 České republiky po regionu soudržnosti Jihozápad. Územní jednotka NUTS 3 kraj Vysočina má celkovou rozlohu 6 796 km² a Jihomoravský kraj se rozprostírá na ploše 7 195 km². Počtem obyvatel 1 641 177 (k 30. září 2005) je region soudržnosti NUTS 2 Jihovýchod nejlidnatějším regionem soudržnosti v rámci České republiky, na celkovém počtu obyvatel ČR se podílí zhruba 16 %.

Charakter krajiny regionu Jihovýchod určuje poloha území ve významných evropských geomorfologických soustavách: v Českém masívu, Karpatech, Západopanonské pánvi a jedné z největších geomorfologických jednotek v ČR zvané Českomoravská vrchovina. Hranice mezi výše uvedenými geomorfologickými soustavami probíhá Vyškovskou bránou, Brnem a severozápadním okrajem Dyjsko–svrateckého úvalu.

Na jihovýchod od této hranice, tedy v karpatské části regionu, převládají pahorkatiny v nadmořské výšce 150 až 250 m n. m (Dyjsko-svratecký a Dolnomoravský úval). Typické je pro ně teplé klima a úrodné půdy, které jsou základem pro pěstování vinné révy, jež je charakteristickým prvkem kulturní krajiny v této části regionu. Hlavní geomorfologické celky severozápadní oblasti této části regionu tvoří část Českomoravské vrchoviny a Dražanská vrchovina. Pro krajinu Českomoravské vrchoviny jsou charakteristické plošiny, na nichž se střídá zemědělská půda s lesy.

Území regionu je pramennou oblastí významných českých a moravských řek, prochází jím hlavní evropské rozvodí mezi řekami Doubravou, Sázavou a Želivkou na jedné straně a Svratkou, Oslavou, Jihlavou, Rokytnou a Moravskou Dyjí na straně druhé. Na řadě vodních toků byly zbudovány údolní vodní nádrže, některé jsou významnými zdroji pitné vody, a to i z celorepublikového hlediska (vodní nádrž Švihov na Želivce, vodní nádrž Vír na Svratce, vodní nádrž Malešice na Jihlavě, vodní nádrže Vranovská a Znojemská na řece Dyji).

1.2.1.2 Struktura osídlení

V regionu soudržnosti Jihovýchod se nachází celkem 61 středisek místní úrovně (nejnižší hierarchická úroveň střediskovosti), 24 subregionálních center, 23 regionálních center (hlavní, tj. okresní města a vedlejší centra) a 1 meziregionální centrum (Brno). Krajské město Jihlava je ve většině klasifikací řazeno mezi velmi silná regionální centra.

V Jihomoravském kraji je rozdíl mezi krajským městem a ostatními regionálními středisky natolik významný, že lze hovořit o superpozici Brna vůči dalším střediskům (vůbec nejvýraznější mezi kraji ČR). Kraj Vysočina má naopak relativně malé rozdíly mezi hlavními regionálními středisky a krajským městem. Od těchto skutečností se odvíjí i organizace vazeb v regionu: Brno integruje nejen regionální střediska Jihomoravského kraje, ale i převážnou část regionálních středisek východní části kraje Vysočina, které vykazují těsnější vazby na Brno, než na vlastní krajské město.

Kostru sídlení struktury kraje Vysočina tvoří síť pěti okresních měst. Tu doplňuje 7 měst s cca 7 až 12 tisíci obyvateli. V těchto dvanácti největších centrech kraje žije 43 % jeho obyvatel. Největší střediska kraje soustřeďují většinu pracovních příležitostí a služeb (školství, zdravotnictví, služby pro podniky, specializované obchodní provozovny apod.). Další, řádově nižší úroveň sídelní struktury tvoří poměrně početná skupina deseti měst s cca 4 až 6 tisíci obyvateli. V těchto deseti městech žije dalších 9,9 % obyvatel kraje. Sídelní struktura kraje je vyvinuta jako relativně proporcionální, s vyšší vahou uvedených menších měst se 4 až 6 tis. obyvateli. Zvláštní charakteristikou je malá velikost krajského města. Jihlava je s 49,8 tis. obyvateli v pořadí až 22. městem ČR podle počtu obyvatel a zároveň nejmenším krajským městem. Obecnou příčinou této skutečnosti je poloha kraje mezi dvěma největšími sídelními aglomeracemi státu (pražskou a brněnskou), které soustřeďují specializované služby a jejichž spádová území zasahují na území Vysočiny.

Struktura osídlení Jihomoravského kraje se v jeho jednotlivých oblastech značně liší. V jihomoravských úvalech (zejména v Dolnomoravském úvalu) se nacházejí velká venkovská sídla často i s několika tisíci obyvateli, navzájem poměrně vzdálená. Naopak, členitý reliéf Českomoravské vrchoviny podmínil vznik řady malých sídel, vzdálených zpravidla jen 1 až 3 km. Dražanská vrchovina byla v důsledku vyšší nadmořské výšky a složitého historického

vývoje ve středověku osídlena ve dvou rozdílných vlnách a převládají tam středně velká venkovská sídla. V rámci kraje se projevuje zásadní rozdíl mezi Brnem s jeho bezprostředním okolím (brněnská aglomerace v užším vymezení s vysokou hustotou zalidnění) a většinou ostatních okresů. Vysokou hustotu zalidnění má díky přítomnosti několika městských center i velkých venkovských sídel také okres Hodonín, ve všech ostatních okresech kraje je hustota zalidnění pod průměrem ČR. Nejnižší je pak v okrese Znojmo, kde dosahuje jen o málo více než poloviny hodnoty republikového průměru. Jedním z důvodů velmi nízké hustoty zalidnění okresu Znojmo je přítomnost velkého počtu malých obcí a absence velkých městských center.

1.2.1.3 Hlavní ukazatele makroekonomického vývoje regionu

Jedním ze základních souhrnných ukazatelů hospodářské úrovně daného území je hrubý domácí produkt (HDP) a jeho přepočet na 1 obyvatele. V roce 1993 dosahoval podle údajů ČSÚ podíl regionu soudržnosti NUTS 2 Jihovýchod na tvorbě celorepublikového HDP 15,0 %, což byla druhá nejvyšší hodnota ze všech regionů soudržnosti ČR. V roce 2004 zůstal region soudržnosti Jihovýchod druhým nejvýznamnějším co do podílu na tvorbě republikového HDP a i výši podílu si udržuje přibližně stejnou (14,7 %). V rámci samotného regionu Jihovýchod existuje výrazný rozdíl mezi oběma kraji, kdy podíl Jihomoravského kraje na celorepublikovém HDP (10,3 %) je více než dvojnásobný ve srovnání s HDP kraje Vysočina (4,4 %).

Vývoj ekonomiky regionu Jihovýchod zaznamenává od roku 1999 růst HDP. Nejvyšší přírůstek byl zaznamenán v roce 2004, kdy HDP vzrostl v meziročním srovnání o 4,9 %. Jednalo se o třetí nejvyšší přírůstek HDP v regionech soudržnosti NUTS 2 po Praze a Moravskoslezsku. Ve srovnání obou krajů regionu zaznamenává poněkud vyšší růst HDP Jihomoravský kraj (za poslední tři sledované roky 2002-2004 v průměru o 4,3 % ročně) než kraj Vysočina (v průměru 2,5 % ročně).

Pokud vztáhneme HDP na 1 obyvatele, pak region soudržnosti Jihovýchod dosahuje 91,6 % průměru České republiky, čímž se řadí na třetí místo za zcela specifickou Prahu, jejíž HDP na 1 obyvatele je více než dvojnásobkem průměru ČR, a region soudržnosti Střední Čechy. Na úrovni krajů pak dosahuje vyšší hodnoty HDP na 1 obyvatele Jihomoravský kraj, který se řadí v celorepublikovém srovnání na druhé místo za Prahu a dosahuje 93,9 % průměru ČR, než kraj Vysočina, kterému s 86,5 % průměru ČR náleží sedmé místo mezi všemi kraji ČR.

V tabulce č. 1 je provedeno srovnání regionů soudržnosti NUTS 2 České republiky s Evropskou unií. Podle údajů ČSÚ dosahoval v roce 2000 v regionu Jihovýchod HDP na 1 obyvatele v přepočtu podle parity kupní síly 58,1 % průměru EU (hodnota za celou ČR činila přibližně 64,8 %).

V roce 2004 dosahoval v regionu soudržnosti Jihovýchod HDP na 1 obyvatele 64,9 % průměru EU (hodnota za celou ČR činila přibližně 70,9 % průměru EU). Není bez zajímavosti srovnat i údaje za NUTS 3, kde dosáhl Jihomoravský kraj 66,6 % a kraj Vysočina 61,3 % úrovně průměru EU. Srovnání s průměrem EU je velmi důležité, neboť podpora ze strukturálních fondů EU pro zaostávající regiony se váže právě k podmínce nedosažení úrovně 75 % průměru EU. Podle odhadů uváděných v textu Národního rozvojového plánu

ČR 2007-2013 by mohl region soudržnosti Jihovýchod překročit hranici 75 % průměru EU v roce 2011, tedy 2 roky před koncem nadcházejícího programového období.

Tabulka č. 1: Regionální HDP na 1 obyvatele, EU 25 = 100

Oblast, kraj	2000	2001	2002	2003	2004
Česká republika	64,8	66,0	67,6	68,9	70,9
oblast (NUTS 2):					
Praha	129,3	139,3	139,7	139,9	143,0
Střední Čechy	63,4	63,3	65,1	65,4	66,4
Jihozápad	59,7	59,6	61,6	63,0	64,3
Severozápad	54,0	52,9	55,0	56,9	59,0
Severovýchod	56,9	56,4	59,1	59,9	60,9
Jihovýchod	58,1	60,0	61,6	63,0	64,9
Střední Morava	52,4	52,3	53,2	55,3	56,7
Moravskoslezsko	50,5	51,2	52,7	54,2	58,2
kraj (NUTS 3):					
Vysočina	57,4	60,6	58,9	59,5	61,3
Jihomoravský	58,5	59,6	62,8	64,6	66,6

Zdroj dat: ČSÚ, www.czso.cz, Regionální národní účty 2004.

1.2.2 Základní ekonomické, sociální a environmentální charakteristiky

1.2.2.1 Podnikatelský sektor

Na území regionu soudržnosti Jihovýchod bylo registrováno k 31. prosinci 2004 celkem 348 322 ekonomických subjektů, což odpovídá zhruba 15% podílu na celorepublikovém počtu. Z tohoto počtu připadalo 252 506 (72,5 %) na Jihomoravský kraj a 95 816 (27,5 %) na kraj Vysočina. Ve struktuře ekonomických subjektů podle právní formy převládají jednoznačně soukromí podnikatelé podnikající dle živnostenského zákona (69,4 %), následují obchodní společnosti (10,5 %) a samostatně hospodařící rolníci a zemědělští podnikatelé (6,1 %).

Z analýzy dat ČSÚ o struktuře ekonomických subjektů za rok 2004¹ dále vyplývá, že podle převažující činnosti OKEČ má region Jihovýchod ve srovnání s ostatními regiony soudržnosti NUTS 2 České republiky nejnižší podíl ekonomických subjektů vykonávajících činnost v oblasti obchodu (vč. oprav), ubytování a stravování a naopak relativně vysoký podíl ekonomických subjektů v oblasti zemědělství, myslivosti, lesnictví a rybnářství.

Jak se uvádí v podkladových materiálech², v obou krajích regionu Jihovýchod patří v posledních letech k odvětvím s nejvyšší dynamikou růstu průmyslová výroba, což má významný dopad na celou ekonomiku regionu. Růst produktivity v průmyslu spojený

¹ Statistická ročenka kraje Vysočina 2005, vlastní výpočty.

² Profil kraje Vysočina (prosinec 2005), Strategie rozvoje Jihomoravského kraje – Aktualizace profilu kraje (říjen 2005).

s růstem tržeb a zároveň s poklesem počtu pracovníků umožňuje firmám konkurovat nejen na domácím, ale zejména na zahraničních trzích.

Oborová struktura průmyslu regionu je ovlivňována jednak velkými investory, kteří sem přicházejí, a pak také rozvojem MSP s inovačním výrobním programem. Spojení těchto podniků do oborově orientovaných klastrů může významně posílit postavení regionu ve vědecko-technickém i průmyslovém rozvoji.

Jak vyplývá z výstupů analýzy současné situace a SWOT analýzy Národního rozvojového plánu ČR 2007–2013, rozvoj podnikatelského sektoru v České republice je obecně limitován nejrůznějšími překážkami, mezi něž patří například nedostatek kapitálu potřebného pro rozvoj podnikání a investování, vnitřně územně diferencovaná připravenost pro akvizici vnějšího kapitálu (plochy pro podnikání), nedostatečně rozvinuté využívání moderních komunikačních technologií apod. Nezbytným předpokladem pro rozvoj podnikatelských aktivit je proto kvalitní podnikatelské prostředí a dobré podmínky pro podnikání. Situaci je možné zlepšovat například formou podpory budování vhodné podnikatelské infrastruktury ve městech a obcích, podporou výzkumu, vývoje a inovací, podporou spolupráce místních podniků a vzdělávacích institucí apod.

Závěry:

Za účelem podpory podnikatelského prostředí v České republice byl vypracován samostatný tematický Operační program Podnikání a inovace, prostřednictvím kterého dojde k výraznému zvýšení konkurenceschopnosti sektoru průmyslu a podnikání, udržení přitažlivosti České republiky, regionů a měst pro investory, podpoře inovací, inovačních procesů, efektivního propojení oblastí vědy a výzkumu s průmyslovým výzkumem a s inovačními procesy realizovanými v podnikové sféře, k podpoře vytváření vhodného prostředí pro podnikání a také k podpoře rozvoje poradenských a informačních služeb. Tím tento operační program zajišťuje rozhodující měrou naplnění priority NSRR *Konkurenceschopný podnikatelský sektor v rámci prioritní osy Posilování konkurenceschopnosti české ekonomiky.*

1.2.2.2 Cestovní ruch

Geografická poloha, přírodní podmínky i historický a ekonomický vývoj regionu Jihovýchod vytvářejí velmi rozmanitý turistický potenciál. Z přírodních atraktivit jde zejména o příležitosti letní i zimní venkovské turistiky na Vysočině, jedné z ekologicky nejhodnotnějších oblastí ČR. Přírodními lokalitami nadregionálního a mezinárodního významu jsou především národní park Podyjí, biosférická rezervace UNESCO Dolní Morava a chráněné krajinné oblasti Moravský kras, Pálava, Bílé Karpaty, Žďárské vrchy a Železné hory.

Další významný potenciál regionu představuje městská turistika a kulturně-historické památky. Z atraktivit celoevropského významu lze uvést památky uvedené na seznamu UNESCO: Telč – historické jádro města, areál národní kulturní památky poutního kostela sv. Jana Nepomuckého na Zelené Hoře u Žďáru nad Sázavou, židovská čtvrť a bazilika sv. Prokopa v Třebíči, Lednicko-valtický areál a vilu Tugendhat v Brně. Významné jsou rovněž městské památkové rezervace (Brno, Jihlava, Mikulov, Pelhřimov, Znojmo), městské

památkové zóny, památky lidové architektury, bohatství hradů, zámků a církevní architektury. Závažným problémem, se kterým se vlastníci a správci památek dlouhodobě potýkají, jsou vysoké náklady na jejich údržbu a opravy. Z důvodu nedostatku financí hrozí nebezpečí zhoršování technického stavu celé řady památek.

Pro zimní turistiku - a zejména pak pro běžecký lyžařský sport - je vhodná většina území Českomoravské vrchoviny. Výjimečné je v tomto směru postavení oblasti Žďárských vrchů, které jsou lyžařským centrem celostátního významu.

Pokračuje rovněž budování infrastruktury pro stále populárnější cykloturistiku, i když podíl bezpečných úseků (cyklostezek s vyloučením automobilové dopravy) na celkové délce cykloturistických tras je dosud velmi nízký. Regionem prochází několik dálkových mezinárodních cykloturistických tras, např. Greenways: Praha - Vídeň, Jantarová stezka: Krakov – Morava – Vídeň nebo cyklostezka Brno – Vídeň. V regionu se také nachází kvalitní síť značených pěších turistických cest, která je propojena s rakouskou sítí značených cest evropskou dálkovou pěší trasou E8. Důležitou úlohu v podpoře návštěvnosti regionu hrají také různé kulturní, sportovní a společenské události nadregionálního významu (mezinárodní motoristické závody, folklorní a hudební festivaly, mezinárodní veletrhy aj.).

Ze srovnání hodnot základních ukazatelů v cestovním ruchu za Českou republiku a její regiony soudržnosti za rok 2004 zveřejňovaných ČSÚ vyplývá, že:

- v celkové lůžkové kapacitě i v počtu lůžek na 1000 obyvatel region Jihovýchod poměrně výrazně zaostává za regiony Severovýchod, Jihozápad a za Prahou,
- více než 60 % lůžkové kapacity regionu Jihovýchod připadá na Jihomoravský kraj, ovšem v relativním vyjádření na 1000 obyvatel je vyšší lůžková vybavenost v kraji Vysočina,
- region Jihovýchod se podílí 11,6 % na celkovém počtu ubytovaných hostů v hromadných ubytovacích zařízeních ČR, ovšem pouze asi 6,7 % na počtu ubytovaných cizinců. Ti tvoří necelých 30 % všech hostů v ubytovacích zařízeních na území regionu.

Co se týče ukazatele čistého využití lůžek (tzn. těch, která byla hostům skutečně k dispozici) u hotelů a podobných ubytovacích zařízení, oba dva kraje regionu Jihovýchod se pohybují pod průměrem České republiky: v roce 2004 činil tento ukazatel za celou ČR 37 %, v případě kraje Vysočina to bylo 26,3 % a u Jihomoravského kraje 27,9 %.

Průměrná doba pobytu hostů v hromadných ubytovacích zařízeních v kraji Vysočina v roce 2004 činila 4,1 dne a v Jihomoravském kraji pouze 3,2 dne. Tyto hodnoty jsou pod průměrem České republiky (4,3 dne) a řadí kraj Vysočina na jedenácté a Jihomoravský kraj dokonce až na poslední místo v pořadí 14 krajů ČR.

Tabulka č. 2: Vybrané ukazatele cestovního ruchu v roce 2004

Oblast, kraj	Hromadná ubytovací zařízení			Hosté v hromadných ubytovacích zařízeních (v tis. os.)		
	počet	počet lůžek	počet lůžek/1000 obyv.	celkem	cizinci	% cizinců
Česká republika	7 640	433 214	42,4	12 219,7	6 061,2	49,6
oblast (NUTS 2):						
Praha	598	68 913	59,1	3 864,0	3 470,3	89,8
Střední Čechy	560	30 112	26,5	855,0	268,2	31,4
Jihozápad	1 433	73 495	62,6	1 587,6	488,3	30,8
Severozápad	825	46 645	41,5	919,8	535,4	58,2
Severovýchod	2 173	98 955	66,9	2 042,7	601,7	29,5
Jihovýchod	847	48 712	29,7	1 413,5	410,1	29,0
Střední Morava	714	40 029	32,6	940,0	179,0	19,0
Moravskoslezsko	490	26 353	20,9	597,1	108,2	18,1
kraj (NUTS 3):						
Vysočina	357	18 544	35,8	399,0	64,2	16,1
Jihomoravský	490	30 168	26,9	1 014,5	345,9	34,1

Zdroj dat: ČSÚ – Statistická ročenka 2005, www.czso.cz, 2006, CzechTourism - Kompendium statistik cestovního ruchu v České republice 2004, www.czechtourism.cz, 2006, vlastní výpočty.

Jak vyplývá ze studie státní agentury CzechTourism³, dominantní rekreační funkcí území kraje Vysočina je středně náročná pobytová i pohybová turistika s významnou letní sezónou. Potenciální rozvojové možnosti do budoucna je pak možné spojovat zejména se žádanými formami klidné a ekologicky čisté pobytové turistiky. Významné rozvojové šance má také poznávací turistika spojená s návštěvou kulturně historických památek. Slabou stránkou je sezónnost turistické návštěvnosti, kdy rozhodující část připadá na letní sezónu. Cestovní ruch na Vysočině počítá do budoucna hlavně s rozvojem venkovské turistiky a agroturistiky, s větším využitím kulturního bohatství kraje, s budováním dalších tras pro cykloturisty (vč. doprovodných služeb), s využitím vodních cest a s přípravou specifických programů pro zvýšení zahraniční návštěvnosti (vč. kulturních a sportovních festivalů a soutěží mezinárodního významu). Podmínkou využití existujícího rozvojového potenciálu je vytvoření a marketing specifických turistických produktů a programů vycházejících z místních podmínek. Na úrovni kraje jsou prosazována čtyři hlavní realizační opatření: a) budování turistické organizační struktury a příprava lidských zdrojů, b) budování regionálního turistického informačního a rezervačního systému, c) tvorba turistických produktů, programů a projektů a propagace regionu a d) podpora budování a zkvalitňování základní a doprovodné infrastruktury cestovního ruchu, zejména v rámci MSP.

Pro Jihomoravský kraj je typická zejména poptávka individuálních turistů po pobytové turistice u vody, naučné kulturní turistice a pěší a cyklistické turistice po přírodních zajímavostech. Specifikem kraje je poptávka spojená s vinařskou turistikou, rozvíjí se též vodní turistika. V metropoli Brně je poptávka orientovaná především na městskou poznávací a kulturní turistiku, kongresovou a sportovní turistiku. Záměrem Jižní Moravy je stát se moderně řízenou turistickou destinací středoevropského významu. Existující

³ Cestovní ruch v regionech České republiky. CzechTourism, 2003.

potenciál nabídky cestovního ruchu v Jihomoravském kraji je však využíván jen z části. Důvodem těchto omezení je především nedostatečná základní a doprovodná infrastruktura cestovního ruchu, podobně i nabídka a kvalita služeb nespĺňuje v mnoha střediscích současný požadovaný standard, chybí nabídka specializovaných a originálních programů, rezervy jsou i v turistických informacích, propagaci a marketingu⁴.

Závěry:

Cestovní ruch je hospodářské odvětví s výrazným regionálním aspektem, a proto mu je i v regionálním operačním programu věnována zvýšená pozornost. Cestovní ruch má pozitivní vliv na tvorbu nových pracovních míst, socioekonomický rozvoj i investiční aktivitu v regionu.

Mezi **silné stránky** regionu Jihovýchod patří zejména:

- výhodná geografická poloha regionu,
- existence přírodních atraktivit nadregionálního a mezinárodního významu,
- množství kulturně historických památek vč. památek UNESCO,
- kvalitní podmínky pro rozvoj lyžařského běžeckého sportu na Vysočině,
- kulturní tradice (folklor, spolková činnost, aj.),
- regionálně významné druhy cestovního ruchu (např. vinařská turistika, vodácká turistika apod.),
- nadregionální cykloturistické trasy a kvalitní síť značených pěších turistických tras.

Slabé stránky je možno spatřovat především v:

- sezónnosti cestovního ruchu,
- nedostatečně rozvinuté materiální základně cestovního ruchu a špatném technickém stavu a přístupnosti některých památek,
- nízkém počtu ubytovaných cizinců a nízké průměrné délce pobytu hostů,
- nedostatečné nabídce turistických produktů a atraktivních turistických programů,
- nižší nabídce a kvalitě služeb v mnoha střediscích než je současný požadovaný standard,
- absenci regionální a místní organizační struktury cestovního ruchu, slabé kooperaci v rámci regionu,
- nedostatečně rozvinutých informačních a rezervačních systémech,
- nedostatečných propagačních a marketingových aktivitách a jejich roztržitosti a neucelenosti.

1.2.2.3 Znalostní ekonomika, inovace, výzkum a vývoj

Mezi dva základní atributy rozvoje **vědy a výzkumu** a následně realizace inovací a vytváření znalostní ekonomiky patří množství finančních prostředků vynakládaných na zmíněné aktivity a také počet pracovníků, kteří jsou v oblasti vědy a výzkumu zaměstnání. Na základě dat ČSÚ za rok 2004 lze identifikovat následující základní znaky:

- Region soudržnosti Jihovýchod je na třetím místě v pořadí za Prahou a NUTS 2 Střední Čechy v celkových výdajích na vědu a výzkum (jeho podíl na celorepublikových

⁴ Strategie rozvoje Jihomoravského kraje – Aktualizace profilu kraje.

výdajích na vědu a výzkum činí zhruba 12 %) a na druhém místě za Prahou v případě počtu zaměstnanců v oblasti vědy a výzkumu (jeho podíl na celorepublikových počtech činí 18,3 %).

- V rámci regionu Jihovýchod existuje zásadní rozdíl mezi oběma jeho kraji, neboť téměř 90 % výdajů na vědu a výzkum směřuje do Jihomoravského kraje a více než 93 % zaměstnanců registrovaných v oblasti vědy a výzkumu v regionu Jihovýchod pracuje v Jihomoravském kraji.

Podle posledních dostupných údajů zveřejněných ČSÚ⁵ věnovaly členské země EU-25 v roce 2003 na výzkum a vývoj v průměru 1,85 % HDP. V regionu Jihovýchod činil ve sledovaném roce 2003 podíl výdajů na VaV 1,04 % regionálního HDP. Mezi oběma kraji regionu existovaly přitom poměrně výrazné rozdíly: kraj Vysočina byl s 0,4 % výrazně pod průměrem ČR, naopak Jihomoravský kraj s podílem 1,3 % HDP nad celorepublikovým průměrem.

Na území regionu Jihovýchod existují také instituce a infrastruktura podporující **inovační podnikání**, jako např.: Jihomoravské inovační centrum, CTP Park Brno-Modřice, Český technologický park, Regionální rozvojová agentura Jižní Moravy, pracoviště Akademie věd ČR atd.

Z hlediska potenciálu v oblasti inovací a výzkumu a vývoje v regionu Jihovýchod představuje hlavní rozvojové centrum brněnská aglomerace. Příznivá image lokality má vliv na zájem zahraničních investorů (zejména o Brno), a to především v oblasti high-tech a stále více i v oblasti VaV. K tomu přispívá i stále se rozvíjející struktura vysokých škol. Rovněž dobrá poloha Brna a dopravní dostupnost představují důležitý předpoklad pro další rozvoj.

Významnou roli hrají také středně velké, inovačně orientované tuzemské firmy, které jsou schopné svým výzkumem a vývojem posilovat využití vědeckotechnického potenciálu a přispívat ke zvýšení konkurenceschopnosti ekonomiky regionu.

Závěry:

Oblast podpory výzkumu, vývoje a inovací nebude v regionálním operačním programu dále podrobněji řešena. V Národním rozvojovém plánu ČR 2007–2013 byl vymezen samostatný Operační program Výzkum a vývoj pro inovace. Zaměřuje se na podporu činností založených na znalostech, a to zejména zvýšením investic do výzkumu a vývoje a jeho infrastruktury, podporou nabídky inovací navazujících na výsledky výzkumu a vývoje a usnadněním přístupu k financím na podporu nabídky výsledků VaV ze strany vysokých škol, výzkumných institucí a dalších subjektů.

Podpora inovací, stimulace poptávky po výsledcích VaV a podpora kapacit pro zavádění nových technologií a inovovaných výrobků bude v programovém období 2007–2013 zajišťována také prostřednictvím tématického Operačního programu Podnikání a inovace.

⁵ Zdroj: ČSÚ - Ukazatele výzkumu a vývoje, 2004.

1.2.2.4 Zemědělství a venkov

Zemědělství má v ekonomice regionu Jihovýchod značný význam. Podíl zemědělské půdy na celkové rozloze regionu přesahoval podle údajů ČSÚ v roce 2004 60 %, což je výrazně vyšší hodnota, než kolik činí celorepublikový průměr (54,1 %). Region je největším producentem obilovin a dominantním producentem brambor v České republice. Více než 90 % výměry všech vinic v ČR připadá na Jihomoravský kraj, v regionu Jihovýchod se také nachází například více než pětina ovocných sadů celé České republiky.

Co se týká chovu hospodářských zvířat, zaujímá region Jihovýchod první místo v České republice v chovu prasat a druhé místo za regionem soudržnosti Jihozápad v chovu skotu a drůbeže.

Lesnictví hraje významnější roli ve vrchovinných oblastech severu a severozápadu regionu, kde lesní pozemky svým zastoupením v území mírně převyšují celorepublikový průměr (okres Blansko); v rámci celého regionu však procento zastoupení lesů nedosahuje průměru ČR. Ve vrcholových partiích Dražanské a Českomoravské vrchoviny jsou lesní porosty poškozeny dálkovým přenosem škodlivin.

Rozvoj venkovských sídel je v regionu významně limitován zanedbanou infrastrukturou, a to jak u technické, tak i u občanské vybavenosti. Nedostatečná je zejména obchodní síť v malých obcích. Přesto venkovská komunita regionu vykazuje vysokou míru kulturní i sociální stability a tvoří základ jeho hodnot. Zejména pak stále živá lidová kultura dodává regionu specifické postavení v rámci celé ČR a zasluhuje mimořádný stupeň ochrany a podpory. Na venkově se nacházejí i významné historické památky, jejichž ochrana a revitalizace je významným problémem. Stále živá je také tradice místního zpracování produktů (vinařství, zelinářství, zpracování brambor, mléka a masa), kterou je nutno rozvíjet. Zvyšující se vynucená mobilita venkovského obyvatelstva ovšem tyto hodnoty ohrožuje.

Závěry:

Zemědělství a lesnictví je hlavním hospodářským odvětvím na venkově. Má zásadní význam pro využívání území, pro hospodaření s přírodními zdroji ve venkovských oblastech a slouží i jako platforma hospodářské diverzifikace ve venkovských obcích. V návaznosti na probíhající reformy Společné zemědělské politiky EU byl zpracován Národní strategický plán rozvoje venkova České republiky na období 2007-2013, ze kterého následně vychází Program rozvoje venkova České republiky na období 2007-2013, jakožto dokument k vytvoření politiky udržitelného rozvoje venkova. Pro účely finanční podpory rozvoje venkova v programovém období 2007–2013 byl Evropskou unií zřízen Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova.

V regionálním operačním programu bude oblast venkova řešena především v návaznosti na rozvoj dopravní dostupnosti a obslužnosti, cestovního ruchu a rovněž na zkvalitňování podmínek pro život obyvatel ve venkovském prostoru.

1.2.2.5 Doprava

Region Jihovýchod patří z pohledu dopravy k nejvýznamnějším v České republice. Tvoří významnou křižovatku dvou hlavních středoevropských dopravních směrů: z Německa a severní Evropy na Balkán a z Polska a východního Pobaltí směrem na Rakousko a Itálii. Sídelní význam města Brna ovlivnil dnes převážně radiální podobu dopravní sítě na území celého regionu Jihovýchod, která je v jeho okrajových částech doplněna dalšími významnými tangentami (pomoravský koridor na východě, tradiční spojení Prahy s Vídní přes Jihlavu a Znojmo na západě regionu a severojižní koridor: spojení Polska přes Pardubice – Havlíčkův Brod – Pelhřimov – Jindřichův Hradec – České Budějovice - Rakousko).

1.2.2.5.1 Silniční doprava

K nejvýznamnějším dopravním spojnicím v silniční dopravě na území regionu soudržnosti Jihovýchod patří především dálnice D1 (Praha – Brno - Kroměříž) a D2 (Brno – Bratislava) a silnice R 46 (Vyškov – Olomouc) a R 52 (Brno – Pohořelice). Ty tvoří zároveň komponentu IV. a VI. multimodálního koridoru trans-evropské dopravní sítě TEN-T (Trans European Network - Transport). Jednoznačně nejzatíženější komunikací v regionu je dálnice D1.

K dalším významným komunikacím patří ty, které byly sledovány v systému tzv. sítě TINA (Transport Infrastructure Needs Assessment in Central and Eastern Europe). Tato síť byla vytvořena v rámci zemí střední a východní Evropy a evropských zemí bývalého Sovětského svazu a partnerů EU ve Středozeří a je jí věnována zvýšená pozornost pro její význam v budoucím širším jednotném evropském prostoru. Do sítě TINA patřily kromě již zmíněných koridorových linií silnice I/43 (Brno – Svitavy), I/55 (Břeclav – Přerov) a I/47 (Vyškov – Přerov – Hranice na Moravě).

Regionem prochází také několik silnic evropského systému s označením „E“. Kostra silniční sítě je v regionu dále zahuštěna silnicemi II. a III. tříd. Kromě dálnic (217 km) je v regionu Jihovýchod celkem 870 km silnic I. třídy, 3 115 km silnic II. třídy a 5 385 km silnic III. třídy (viz. tabulka č. 3).

Tabulka č. 3: Délka silniční sítě k 1.1.2005 (v km)

Oblast, kraj	dálnice	silnice			celkem	
		celkem	I. třídy	II. třídy		III. třídy
oblast (NUTS 2):						
Praha	11	61	31	30	-	72
Střední Čechy	174	9 400	780	2 369	6 251	9 574
Jihozápad	115	11 138	1 075	3 149	6 914	11 253
Severozápad	29	6 191	717	1 465	4 009	6 220
Severovýchod	-	9 770	1 204	2 301	6 265	9 770
Jihovýchod	217	9 370	870	3 115	5 385	9 587
Střední Morava	-	16 575	764	1 495	14 316	16 575
Moravskoslezsko	-	20 325	713	744	18 868	20 325
kraj (NUTS 3):						
Vysočina	93	5 001	421	1 636	2 944	5 094
Jihomoravský	124	4 369	449	1 479	2 441	4 493

Zdroj dat: Ředitelství silnic a dálnic ČR – Silnice a dálnice v České republice 2005, www.rsd.cz, vlastní výpočty.

Zajištění účinné, flexibilní a bezpečné dopravní infrastruktury lze považovat za nezbytný předpoklad hospodářského rozvoje, protože zvyšuje produktivitu a tím perspektivy rozvoje regionu prostřednictvím usnadnění pohybu osob a zboží. Dopravní sítě zvyšují obchodní příležitosti a současně zvyšují efektivitu. Aby region mohl využívat možnosti, které se vytvoří prostřednictvím investic státu do „velkých“ dopravních sítí na národní úrovni (TEN-T), budou v souvislosti s regionální dopravní a komunikační strategií pro městské a venkovské oblasti velmi důležité také doplňkové investice do vedlejších propojení. Ta jsou tvořena sítí silnic II. a III. tříd, které jsou v majetku a správě krajů. Tyto dopravní komunikace jsou však zatíženy vysokými vnitřními dluhy z minulosti v podobě nutných rekonstrukcí a modernizací. Další potřebné (a zároveň velmi nákladné) investice by měly směřovat do výstavby obchvatů, rekonstrukce mostů a dalších silničních objektů. Současné reálné možnosti krajských rozpočtů ovšem této potřebě investic do krajské dopravní infrastruktury vůbec neodpovídají. Za účelem postupného zlepšování stavu komunikací v regionu vedoucí ke zkvalitňování jeho napojení na nadřazenou dopravní síť je proto potřeba zajistit ke krajským prostředkům i majoritní spolufinancování z evropských a státní zdrojů.

V kraji Vysočina byl v roce 2004 proveden pracovníky firmy PavEx Consulting, s.r.o. sběr dat na všech úsecích sítě silnic II. třídy a v roce 2005 na všech úsecích sítě silnic III. třídy, s výjimkou úseků v opravě, v okresech Jihlava, Pelhřimov, Žďár nad Sázavou, Havlíčkův Brod a Třebíč v celkové délce 2 934 km (po vyloučení silnic předaných Jihomoravskému kraji).

Sběr poruch se řídil technickými podmínkami *TP 82 – Katalog poruch netuhých vozovek* (schváleno MD ČR – č.j. 17861/96-230 s účinností od 1.dubna 1997), a *TP 87 – Navrhování údržby a oprav netuhých vozovek* (schváleno MD ČR – OPK pod č.j. 24908/96-120 s účinností od 1. února 1997). Pro lokalizaci proměnných i neproměnných parametrů vozovek, tedy i poruch, byl z důvodu kompatibility dat se Silniční databankou používán „uzlový lokalizační systém“. Silnice definovaná jednoznačným číselným označením byla rozdělena na uzlové úseky v místech křižovatek, resp. na hranici okresu. Pro jednoznačnou lokalizaci bylo nutno uvažovat i směr měření. Z analýzy poruch na základě *TP 87*, bylo následně provedeno zatřídění jednotlivých úseků sledované silniční sítě do 5 kategorií dle stavu porušení od hodnocení stavu „výborný“ po „havarijný“. Pro zatřídění úseků bylo rozhodující procento porušení plochy úseku poruchou s největším, rozhodujícím rozsahem.

Pro srovnání stavu silnic II. a III. třídy lze použít tzv. průměrného hodnocení stavu, který vznikne váženým průměrem hodnocení a délky úseků v jednotlivých kategoriích. U silnic II. třídy je tato známka 3,05, u silnic III. třídy je tato známka 3,48, tedy o 14 % horší. Z pohledu průměrného hodnocení silnic III. třídy jsou nejhůře hodnoceny silnice v okrese Třebíč (se známkou 3,99), nejlépe hodnoceny jsou silnice v okrese Pelhřimov (3,11). Co do celkové délky silnic hodnocené jako nevyhovující-havarijní zůstává nejhůře hodnoceným okresem Třebíč s 516 km (75 % silnic III. třídy v okrese), následovaný Havlíčkovým Brodem s 396 km (56 %), nejméně silnic hodnocených jako nevyhovující-havarijní je v okrese Jihlava s 228 km (60 %).

Tabulka č. 4: Souhrnný stav silnic II. a III. třídy v kraji Vysočina

Okres (NUTS 4)	Stav dle TP 87 (v m ²)					Celkem	Hodn.
	výborný	dobry	vyhovující	nevyhovující	havarijní		
Třebíč	51 517	201 528	74 267	270 677	447 338	1 045 327	3,82
Havlíčkův Brod	96 859	238 585	81 701	323 810	205 295	946 250	3,32
Žďár nad Sázavou	103 392	287 748	130 503	265 315	226 077	1 013 035	3,22
Jihlava	51 203	248 532	62 085	214 221	129 721	705 762	3,17
Pelhřimov	21 138	387 423	81 784	390 146	17 245	897 736	2,99
kraj Vysočina	324 109	1 363 816	430 340	1 464 169	1 025 676	4 608 110	3,33

Zdroj dat: Odbor dopravy a silničního hospodářství KrÚ Vysočina a PavEx Consulting, s.r.o., 2006.

Aby silniční síť kraje Vysočina dosáhla stabilizovaných normových parametrů silnic II. a III. třídy, je do ní potřeba ročně investovat min. 2,5 mld. Kč po dobu 40 let.⁶

Jihomoravský kraj disponuje hustou sítí silničních komunikací II. a III. třídy, mnohé ze silnic se však – obdobně jako v kraji Vysočina - nenacházejí v dobrém technickém stavu. Nutná proto bude jejich rekonstrukce, modernizace a opravy. Správa a údržba silnic (SÚS) Jihomoravského kraje zpracovává a průběžně aktualizuje studie, ve kterých hodnotí stav silniční sítě kraje a zároveň stanovuje priority oprav a stavebních úprav. Specifickým problémem silniční sítě v Jihomoravském kraji je její nadměrná orientace na Brno, kdy pouze na území okresů Břeclav a Hodonín existuje i dobrá propojenost v tangenciálním směru. Pro potřeby ROP zpracovala SÚS Jihomoravského kraje tabulkové přehledy požadavků Jihomoravského kraje na výstavbu, rekonstrukce a opravy silnic II. a III. třídy v období let 2007-13 (viz. tabulka č. 5). Jak je patrné z této tabulky, celkové požadavky na celé programové období přesahují částku 12 mld. Kč.

Tabulka č. 5: Požadavky Jihomoravského kraje v oblasti silnic II. a III. třídy v období 2007-13

Okres (NUTS 4)	rekonstrukce silnic a mostů			opravy vozovek			novostavby silnic		
	délka	mosty	náklady	délka	mosty	náklady	délka	mosty	náklady
	(km)	(počet)	(mil. Kč)	(km)	(počet)	(mil. Kč)	(km)	(počet)	(mil. Kč)
Blansko	17,4	13	545,9	373,9	3	1 101,0	11,3	9	534,0
Brno venkov	40,1	32	1 563,1	457,2	0	1 050,5	11,2	9	795,4
Brno město	2,5	0	78,9	27,8	0	197,0	0,0	0	0,0
Břeclav	44,6	19	578,9	201,7	2	682,1	1,3	0	25,0
Hodonín	18,4	9	527,9	202,4	3	660,3	3,8	2	300,0
Vyškov	21,7	8	308,2	154,0	0	519,4	8,1	7	696,0
Znojmo	18,7	13	663,6	386,8	1	1 300,0	0,0	0	0,0
Jihomoravský kraj	163,4	94	4 266,5	1 803,8	9	5 510,3	35,7	27	2 350,4

Zdroj dat: SÚS Jihomoravského kraje, 2006.

Na základě vyhodnocení informací ze strategických dokumentů krajů, interních podkladů i konzultací s odborníky v oblasti dopravy, mezi které patřili např. pracovníci odborů

⁶ Informace KrÚ kraje Vysočina (příslušné výpočty byly provedeny na základě údajů Silniční databanky Ostrava, firmy PavEx Consulting, s.r.o. a cenových relací stavebních prací v roce 2005).

dopravy KrÚ, zaměstnanci KSÚS aj., lze mezi hlavní problémy regionu Jihovýchod v oblasti silniční infrastruktury zařadit především:

- nedokončenou síť regionálních komunikací, tj. silnic II. a III. tříd,
- špatnou kvalitu většiny pozemních komunikací všech úrovní spočívající především v dlouhodobě zanedbávaném stavebně i dopravně technickém stavu,
- nedostatečnou kapacitu nejzatíženějších tahů a také
- špatnou dopravní dostupnost některých částí regionu (týká se zejména kraje Vysočina a oblastí při hranicích krajů) ohrožující jejich další hospodářský rozvoj.

1.2.2.5.2 Železniční doprava

Nejdůležitějšími železničními tratěmi, které procházejí územím regionu Jihovýchod, jsou tratě: Praha - Česká Třebová - Brno - Břeclav (- hranice Slovenské republiky a Rakouska), která je součástí tzv. I. tranzitního železničního koridoru, a trať: Bohumín - Přerov - Břeclav, která je součástí II. tranzitního železničního koridoru TEN-T. Z perspektivního pohledu lze očekávat další posílení pozice zejména Jihomoravského kraje v síti dálkových dopravních tras, neboť Brno je navrženo jako uzlový bod výhledové sítě vysokorychlostních tratí (VRT) sledujících paralelně nejvýznamnější stávající spojení. Hlavním problémem v oblasti železniční infrastruktury je nedostatečná kapacita některých tratí (Brno - Přerov, Brno - Jihlava), nedokončená modernizace železničních uzlů a dlouhodobě zanedbávaný technický stav infrastruktury.

1.2.2.5.3 Veřejná doprava

V průběhu 90. letech 20. století docházelo v regionu Jihovýchod (a potažmo v celé ČR) ke strmému nárůstu počtu osobních automobilů. V důsledku toho výrazně vzrostla intenzita dopravy, a to zejména na důležitých dopravních tazích a také ve městech a obcích. S ohledem na dopravní exponovanost regionu, stav a kapacitu místních silničních sítí i zastaralost systémů dopravní regulace se proto jeví jako velmi žádoucí a nezbytné zatraktivnění nabídky veřejné hromadné dopravy.

Region Jihovýchod je charakteristický poměrně rozdrobenou sídelní strukturou s velkým počtem venkovských sídel, pro která je však nutné zabezpečit v souladu s legislativou dopravní obslužnost veřejnou dopravou. Reálnou možností, která vede ke zlepšení a zkvalitnění dopravní obslužnosti území, je koordinované využití jednotlivých doprav v systému integrované dopravy. Ta se vyznačuje zejména jednotnými smluvními přepravními podmínkami a tarifem, společnými jízdními doklady, koordinovanými jízdními řády, komplexním dopravním informačním systémem a odpovídajícími přestupními multimodálními terminály mezi jednotlivými druhy dopravy.

V současné době je na území regionu Jihovýchod systematicky rozvíjen Integrovaný dopravní systém Jihomoravského kraje (IDS JMK), který hraje významnou roli při odstraňování bariér v mobilitě obyvatelstva v části regionu. IDS JMK vzniká postupně po etapách a cílem je jeho zavedení na celém území Jihomoravského kraje. Využívá výhody a potlačuje nevýhody jednotlivých druhů dopravy a umožňuje jejich vzájemné provázání a výrazné zkvalitnění spojení mezi centry osídlení a spádovými územími. Existence IDS JMK výrazně podporuje také rozvoj cestovního ruchu na místní a regionální úrovni. Podle informací KrÚ kraje Vysočina bude do budoucna snahou zavádět IDS i v západní části území regionu Jihovýchod.

Cílem v oblasti veřejné dopravy by mělo být alespoň uchování jejího stávajícího podílu na osobní dopravě, rozvoj v celém regionu a také její ekologizace (používaný vozový park je často značně zastaralý a neodpovídá současným ekologickým požadavkům). Nezbytným předpokladem k dosažení tohoto cíle je vyřešení zdrojů financování, integrace jednotlivých systémů veřejné dopravy do provázaných dopravních sítí a zvýhodňování veřejné dopravy včetně nabídky doplňkových služeb.

1.2.2.5.4 Letecká doprava

Důležitým faktorem zvýšení a udržení hospodářského růstu regionu Jihovýchod je také zlepšování jeho dostupnosti prostřednictvím letecké dopravy. Na území celého regionu se nachází jedno veřejné mezinárodní letiště Brno-Tuřany s pravidelnou i nepravidelnou osobní i nákladní dopravou, dále 9 veřejných vnitrostátních letišť (4 v Jihomoravském kraji, 5 v kraji Vysočina), jedno vojenské mezinárodní neveřejné letiště (Náměšť n. Oslavou) a jedno neveřejné vnitrostátní letiště (Znojmo).

Kromě hospodářských souvislostí je rozvoj letecké dopravy úzce svázán také s aktivitami cestovního ruchu. Zde je možno zmínit zejména očekávaný rozmach tzv. avioturistiky v souvislosti s členstvím České republiky v Evropské unii. Významnou úlohu v této oblasti budou hrát především malá regionální letiště. V regionu však zatím není vybudována dostatečná infrastruktura, a to jak ve vybavení samotných letišť, tak také potřebných navazujících služeb.

Závěry:

Zajištění kvalitní a bezproblémové dostupnosti území je nezbytné z hlediska vytváření podmínek pro jeho konkurenceschopnost. Zároveň se dají do budoucna předpokládat stále rostoucí nároky na přepravu doprovázené zvyšujícími se tlaky na životní prostředí. V souvislosti s tím bude regionální operační program řešit jako jednu ze svých hlavních priorit rozvoj páteřní regionální dopravní sítě (zejména silnic II. a III. třídy) a veřejné dopravy v regionu.

Mezi **silné stránky** v regionu Jihovýchod v oblasti dopravy patří:

- výhodná geografická poloha vůči páteřní dopravní síti ČR,
- přítomnost 2 dálnic a dalších komunikací nadregionálního významu,
- hustá silniční a železniční síť,
- existence integrovaného dopravního systému v Jihomoravském kraji jako systémového prostředku pro rozvoj regionální veřejné dopravy,
- existence veřejných regionálních letišť.

Slabé stránky je možno spatřovat především v:

- špatném stavebně technickém stavu dopravní infrastruktury,
- přetíženosti hlavních komunikačních tahů,
- nedobudované silniční sítě regionu a pomalé modernizaci dopravní infrastruktury,
- nedostatečném dopravním napojení na sousední státy,
- horší dopravní dostupnosti a dopravní obslužnosti některých periferních částí regionu,
- negativních vlivech intenzivní dopravy na složky životního prostředí a obyvatelstvo (hluk, emise aj.),
- nerovnoměrném rozvoji integrovaných dopravních systémů v regionu,
- zastarávání vozového parku veřejné dopravy.

1.2.2.6 Informační a komunikační infrastruktura

Informační a komunikační technologie jsou v dnešní informačně orientované společnosti jedním z rozhodujících prvků efektivní komunikace, řízení a využívání dat. Prudký rozvoj informačních a komunikačních technologií (dále jen „ICT“) v posledních letech přispěl k jejich rozšíření i využívání v každodenní praxi a počítačová gramotnost se stává jedním ze základních prvků vzdělání člověka. Vedle privátní sféry jsou ICT hojně využívány i v organizacích veřejné sféry.

Jedním z hlavních atributů výkonu veřejné správy se stává změna vnitřních procesů veřejného sektoru, poskytování elektronických služeb občanům či privátní sféře a bezpečné sdílení dat v rámci veřejné správy. Na straně občanů a firem pak hraje základní roli vybavenost potřebnou technikou a kvalitním připojením k internetu pro efektivní elektronickou komunikaci nejen s veřejnou správou.

Z šetření ČSÚ⁷ vyplývá, že z celkového počtu domácností má v ČR pouze 19,4 % přístup k internetu. V regionu Jihovýchod má přístup k internetu 18,1 % domácností, což je třetí nejvyšší podíl v rámci ČR. Dle tohoto šetření ale také vyplývá, že jen 1,5 % - 2 % domácností v ČR má přístup k vysokorychlostnímu internetu, který umožňuje podstatně širší využití této technologie i pro účinnou komunikaci s veřejným sektorem.

Česká republika a potažmo region Jihovýchod výrazně zaostávají ve vybavenosti domácnostmi internetem (včetně vysokorychlostního) za ekonomicky vyspělými státy Evropy. Podle údajů EUROSTATu⁸ vykazují nejvyšší procento domácností vybavených internetem z celkového počtu domácností Island (81 %) a Dánsko (69 %). Průměr za 25 členských států EU činí zhruba 42 %; nižší průměrné hodnoty než ČR vykazují již pouze Řecko, Lotyšsko, Maďarsko, Litva a Turecko.

Internet a ICT mají obecně vysoký růstový a inovační potenciál. Ovlivňují životní úroveň obyvatel, strukturu zaměstnanosti i přístup a vzájemnou interakci občana a veřejné správy.

Interní analýzy prováděné pracovníky odborů informatiky obou krajských úřadů regionu soudržnosti Jihovýchod spatřují problémy - a tedy oblasti zájmu - zejména v:

- Nedostatečném pokrytí území ICT infrastrukturou a nabídkou souvisejících služeb zejména v odlehlých a méně rozvinutých oblastech.
- Nedostatečném vybavení domácností ICT technologiemi s přímou souvislostí s počítačovou gramotností obyvatel.
- Nedostatečném či rozvíjejícím se vybavení organizací veřejné správy, základních složek krizového řízení a integrovaného záchranného systému potřebnou ICT infrastrukturou.
- Nedostatečné nabídce elektronických služeb veřejné správy s důrazem na transparentnost, dostupnost a bezpečnost dat.

⁷ ČSÚ - Výsledky šetření o využívání informačních a komunikačních technologií v domácnostech a mezi jednotlivci v roce 2004.

⁸ Community Household survey on ICT usage 2004.

Závěry:

Rozšiřování informačních a komunikačních technologií představuje hlavní nástroj zlepšení produktivity a konkurenceschopnosti regionů. Prostřednictvím priority NSRR *Rozvoj informační společnosti* bude podporováno zvyšování dostupnosti moderních technologií a služeb informační společnosti domácnostem, podnikatelským subjektům, výzkumným a vývojovým centřům, vzdělávacím pracovištím a veřejné správě. Na základě upřesňování a vymezování hranic mezi operačními programy bude oblast ICT spadat převážně do tematických operačních programů a také Integrovaného operačního programu (IOP). V rámci ROP budou ICT řešeny v souvislosti s modernizací vybavení vzdělávacích institucí zřizovaných a spravovaných kraji a obcemi.

1.2.2.7 Společnost a lidské zdroje

1.2.2.7.1 Základní demografická charakteristika

K 31. prosinci 2000 žilo na území kraje Vysočina 520 763 obyvatel, kteří představovali 5,1 % populace České republiky⁹. Vzhledem ke své značné rozloze (8,8 % plochy České republiky) měl kraj ve srovnání s úrovní ČR výrazně nižší hustotu zalidnění (75 osob na km² oproti 130 osobám/km² za celou ČR). Za pět sledovaných let 2000–2004 se počet obyvatel kraje snížil na 517 153 (úbytek 0,7 %), a to jak přirozenou měnou, tak vlivem migrace. Mnohem výrazněji však jeho úbytek ovlivňoval negativní přirozený úbytek, který byl zvláště vysoký v letech 2000, 2001 a 2003 (v tomto roce byl vůbec nejvyšší: - 634 osob). Migrační saldo bylo v těchto letech také záporné, výjimkou byl pouze rok 2003, kdy počet přistěhovaných byl o 515 osob vyšší než vystěhovaných. Avšak ani tento vysoký přírůstek nestačil převážit již zmíněný vysoký úbytek obyvatelstva přirozenou měnou, takže i v tomto roce se počet obyvatel kraje snížil. Podle zpracované projekce by měl počet obyvatel kraje Vysočina v následujících desetiletích setrvale klesat až na konečných 424 210 obyvatel v roce 2050.

Na konci roku 2004 žilo v Jihomoravském kraji 1 123 201 obyvatel¹⁰. Po letech nepřetržitých ročních úbytků (od roku 1995) se početní stav obyvatel meziročně zvýšil poprvé v roce 2003 (o 778 osob, tj. o 0,1 %) a dále v roce 2004 (o 631 osob, tj. také o 0,1 %). Přesto ve srovnání s rokem 2000¹¹ žilo v kraji o 4 786 osob méně (pokles o 0,4 %). Ve srovnání s rokem 1994, kdy byl naposledy zaznamenán přírůstek obyvatel, zde žilo dokonce o 18 752 osob méně (snížení o 1,6 %). Dlouhodobý vývoj počtu obyvatel kraje je v podstatě shodný s tendencemi vývoje početního stavu obyvatel ČR. Po přírůstku obyvatel v roce 1993 následovaly meziroční poklesy stavu, ke zvýšení počtu došlo až v roce 2003 a 2004. Podíl Jihomoravského kraje na počtu obyvatel ČR v roce 2004 činil 11,0 %, proti roku 2000 se nezměnil, ovšem proti roku 1994, kdy byl počet obyvatel kraje za 14 let nejvyšší, se snížil o 0,1% bodu. Výsledky projekce obyvatelstva do roku 2050 pro Jihomoravský kraj ukazují na významný pokles počtu obyvatel. Již v roce 2020 by mělo v kraji být o téměř 5 % obyvatel méně ve srovnání se skutečností roku 2004 a v roce 2050 dokonce o více než 20 % obyvatel méně (tzn. 884 136 obyvatel).

⁹ ČSÚ - Demografický, sociální a ekonomický vývoj kraje Vysočina v letech 2000 až 2004.

¹⁰ ČSÚ - Demografický, sociální a ekonomický vývoj Jihomoravského kraje v letech 2000 až 2004.

¹¹ bilancovaný stav podle výsledků Sčítání lidu, domů a bytů.

Věková struktura obyvatelstva

Věková struktura obyvatel regionu Jihovýchod se přibližuje věkové struktuře celé ČR, existuje pouze mírný rozdíl mezi mladší populací kraje Vysočina (průměrný věk 39,3 let v roce 2004) a poněkud starší populací Jihomoravského kraje (průměrný věk 40,0 let). I když v obou krajích regionu dosud počet obyvatel v předproduktivním věku převyšuje počet obyvatel ve věku nad 65 let, ve všech okresech dochází k postupnému zvyšování podílu poproduktivního obyvatelstva a k procesu „stárnutí“ populace.

Podíl dětí do patnácti let v kraji Vysočina by se měl podle projekce obyvatel snížit z 16,5 % v roce 2002 na 12,3 % v roce 2050. Současně se by měl více než zdvojnásobit podíl obyvatel pětadesátiletých a starších (ze 14,0 % na 32,7 % roku 2050). Podíl obyvatelstva v produktivním věku má podle projekce po počátečním mírném nárůstu (až na 70,4 % v roce 2010) v následujících letech klesat a v roce 2050 by pak představoval pouze 55,0 % obyvatel kraje.

V roce 2000 činil v Jihomoravském kraji podíl osob ve věku do 14 let 16,0 %, v roce 2004 se snížil na 14,7 %. Podle projekce by podíl této věkové skupiny měl v roce 2020 klesnout na 13,6 % a v roce 2050 dokonce na 12,2 %. Osoby v produktivním věku tvořily v roce 2000 celkem 69,7 % populace kraje, v roce 2004 se jejich podíl zvýšil na 70,7 %. V prognóze se podíl postupně snižuje: v roce 2020 na 65,0 % a v roce 2050 až na 53,9 %. Podíl osob v poproduktivním věku se ve sledovaném období zvýšil z počátečních 14,3 % na 14,6 % a podle projekce bude dále růst až na 33,9 % v roce 2050.

1.2.2.7.2 Lidské zdroje a trh práce

Transformace ekonomiky zahájená po roce 1989 se v oblasti pracovních sil projevila na území regionu Jihovýchod velmi výrazně. Pro devadesátá léta 20. století byl charakteristický rychlý úbytek počtu pracovníků ve výrobních odvětvích národního hospodářství, který byl zároveň doprovázen nárůstem počtu pracovníků v terciární sféře, a to zejména v odvětvích zaměřených na obchod a služby. K tomuto trendu došlo ve všech regionech ČR.

Do konce roku 2004 došlo k celkovému snížení počtu zaměstnaných na území regionu Jihovýchod o zhruba jednu desetinu, v primární sféře ekonomiky byl tento pokles nejvýraznější: počet zaměstnaných v tomto sektoru dosahuje v současné době jen asi 38 % počtu v roce 1989.

Lze říci, že zaměstnanecká skladba v regionu se postupně přiblížila struktuře zaměstnanosti běžné ve vyspělých ekonomikách. Došlo k poklesu podílu výrobních odvětví (zemědělství, průmysl) a naopak k nárůstu podílu nevýrobních odvětví na celkové zaměstnanosti.

Tabulka č. 6: Vývoj sektorové struktury zaměstnanosti v letech 1989 – 2004

Rok	Sektor NH	ČR		NUTS 2 Jihovýchod	
		zaměstnaní (v tis.)	v %	zaměstnaní (v tis.)	v %
1989	I. primární	652,0	12,5	134,0	16,5
	II. sekundární	2 479,0	47,3	378,8	46,6
	III. terciární	2 105,8	40,2	299,7	36,9
	celkem	5 236,9	100,0	812,5	100,0
2004	I. primární	202,3	4,3	50,5	6,7
	II. sekundární	1 844,6	39,2	301,5	40,4
	III. terciární	2 659,7	56,5	394,8	52,9
	celkem	4 706,6	100,0	746,8	100,0

Zdroj dat: Strategie rozvoje Jihomoravského kraje - Aktualizace profilu kraje, 2005, Profil kraje Vysočina, 2005.

Míra zaměstnanosti činila v roce 2004 64,1 %, což je srovnatelný údaj s průměrem za celou ČR (64,2 %).

Z hlediska sektorové struktury zaměstnanosti je největší podíl osob zaměstnaných v terciárním sektoru ekonomiky (52,9 %), následuje sekundární sektor (40,4 %) a primární sektor (6,7 %). V porovnání s celorepublikovým průměrem region Jihovýchod zaznamenává zejména vyšší podíl zaměstnanosti v primárním na úkor terciárního sektoru. Mezi oběma kraji regionu Jihovýchod existují v sektorové struktuře poměrně výrazné rozdíly: zatímco kraj Vysočina vykazuje nejvyšší podíl zaměstnaných v primárním sektoru ekonomiky (10,4 %) ze všech krajů ČR, Jihomoravský kraj je mnohem více orientován na terciární sektor.

Podle statistických údajů Ministerstva práce a sociálních věcí ČR¹² vykazuje kraj Vysočina vyšší podíl zaměstnaných v zemědělství, myslivosti a souvisejících činnostech (8,8 %; region NUTS 2 Jihovýchod: 5,9 %, ČR: 3,5 %) a ve zpracovatelském průmyslu (32,6 %; region NUTS 2 Jihovýchod: 28,1 %, ČR: 27,1 %), podíl zaměstnaných v Jihomoravském kraji zase přesahuje celorepublikový i regionální průměr v odvětvích: nemovitosti a pronájem, podnikatelské činnosti (7,3 %; region NUTS 2 Jihovýchod: 6,2 %, ČR: 6,0 %), vzdělávání (6,8 %; region NUTS 2 Jihovýchod: 6,5 %, ČR: 5,9 %) a zdravotní a sociální péče (7,1 %; region NUTS 2 Jihovýchod: 6,9 %, ČR: 6,9 %). Jak je tedy patrné, jedná se vesměs o odvětví terciárního sektoru.

1.2.2.7.3 Nezaměstnanost

V rámci České republiky vykazuje region soudržnosti Jihovýchod míru nezaměstnanosti srovnatelnou s celorepublikovým průměrem. Ve 3. čtvrtletí roku 2005 dosáhla hodnoty 7,6 %, zatímco celostátní průměr činil 7,8 %¹³. Z 8 regionů soudržnosti NUTS 2 České republiky nyní vyšší nezaměstnanost vykazují regiony soudržnosti: Moravskoslezsko, Severozápad a také Střední Morava.

K 31. prosinci 2005 bylo na úřadech práce regionu Jihovýchod evidováno 86,5 tisíc uchazečů o zaměstnání, na úhrnné nezaměstnanosti ve státě se tedy region podílel 17 %. Ze struktury uchazečů o zaměstnání v regionu Jihovýchod vyplývá, že:

¹² MPSV - Analýza vývoje zaměstnanosti a nezaměstnanosti v roce 2004.

¹³ ČSÚ - Výběrové šetření pracovních sil (prováděné dle metodiky ILO).

- 15,8 % celkového počtu uchazečů tvoří občané se změněnou pracovní schopností (průměr ČR: 14,8 %).
- Z hlediska věkové struktury jsou v regionu nejvíce zastoupeni uchazeči ve věkových skupinách 20-24 let (15 %) a 50-54 let (13,4 %).
- Z hlediska struktury podle dosaženého vzdělání převažují uchazeči se středním odborným vzděláním s výučním listem (43,9 %) a se základním vzděláním (24,9 %).
- Podle délky nezaměstnanosti jsou nejvíce zastoupeni uchazeči s nejkratší a naopak nejdelší dobou evidence: podíl uchazečů s délkou nezaměstnanosti do 3 měsíců činí v regionu Jihovýchod 25,9 % (průměr ČR: 25,7 %), uchazeči s délkou nezaměstnanosti nad 24 měsíců tvoří 24,7 % uchazečů (ČR: 26,1 %).

Tabulka č. 7: Vývoj obecné míry nezaměstnanosti (dle VŠPS ČSÚ; v %)

Oblast, kraj	2000	2001	2002	2003	2004	2005*)
Česká republika	8,8	8,1	7,3	7,8	8,3	7,8
oblast (NUTS 2):						
Praha	4,2	3,9	3,6	4,2	3,9	3,4
Střední Čechy	7,5	6,7	4,9	5,2	5,4	5,5
Jihozápad	6,0	5,7	4,8	5,2	5,8	4,8
Severozápad	13,8	11,7	11,3	11,2	13,1	13,1
Severovýchod	6,9	6,2	5,3	6,5	6,7	5,1
Jihovýchod	7,8	7,8	6,8	7,2	7,9	7,6
Střední Morava	10,6	9,5	8,8	8,6	9,8	9,9
Moravskoslezsko	14,3	14,3	13,3	14,7	14,5	13,7
kraj (NUTS 3)						
Vysočina	6,8	6,1	5,1	5,3	6,8	6,7
Jihomoravský kraj	8,3	8,5	7,6	8,0	8,3	8,0

Zdroj dat: ČSÚ – Trh práce v ČR za roky 1993-2004, Zaměstnanost a nezaměstnanost v ČR podle výsledků výběrového šetření pracovních sil za 3. čtvrtletí 2005, www.czso.cz, 2006. *) 3. čtvrtletí 2005.

Z porovnání údajů o nezaměstnanosti na úrovni krajů, okresů a pověřených obecních úřadů regionu Jihovýchod¹⁴ vyplývá, že:

- Z hlediska míry nezaměstnanosti je mírně příznivější situace v kraji Vysočina, ovšem v Jihomoravském kraji je více volných pracovních míst.
- Nejhuře postiženými okresy regionu Jihovýchod jsou: Třebíč v kraji Vysočina (míra nezaměstnanosti 13,0 %) a jihomoravské okresy Hodonín (15,1 %), Znojmo (14,1 %) a Břeclav (11,0 %).
- Naopak nejnižší nezaměstnanost vykazují okresy Pelhřimov (4,9 %), Havlíčkův Brod (5,8 %) a Brno-venkov (6,7 %).
- Mnohem výrazněji se regionální disparity projevují na úrovni pověřených obecních úřadů (POÚ):

¹⁴ Údaje k 31.12.2005, zdroj: Správa služeb zaměstnanosti MPSV.

- v kraji Vysočina je nejvyšší nezaměstnanost na území POÚ: Jaroměřice nad Rokytnou (20,2 %), Moravské Budějovice (16,5 %) a Hrotovice (14,0 %),
- v Jihomoravském kraji jsou nejhůře postižené POÚ: Vranov nad Dyjí (20,9 %), Hrušovany nad Jevišovkou (20,1 %) a Hodonín (16,2 %).

1.2.2.7.4 Vzdělávání

Předškolní a základní vzdělávání

Kapacita předškolních a školních zařízení pro základní vzdělávání v regionu Jihovýchod je vyhovující a dostatečně pokrývající požadavky na umístění dětí do škol.

Realita demografického vývoje bude dopadat v následujících letech především na základní školy. Předpokládaný úbytek počtu žáků ZŠ až o jednu třetinu současného stavu bude od obcí/zřizovatelů vyžadovat vzájemně koordinovaný postup při redukci rychle narůstajících volných kapacit základních škol. Základní těžiště optimalizace sítě základních škol leží zejména na městech a velkých obcích, a to v sektoru úplných základních škol. Ty v současné době vykazují zřetelný rozsah volných kapacit, projevující se mj. nízkým počtem žáků ve třídách a klesajícím počtem žáků připadajících na 1 učitele.

Středoškolské vzdělávání

Podobně jako v celé České republice je i v regionu Jihovýchod střední školství zřetelně nejdynamičtějším vzdělávacím sektorem. Rozsah a hloubka strukturálních změn je patrná na stále se zvyšujícím podílu maturitního studia a oborové restrukturalizaci odborného školství. Největší zájem je v současnosti o studium na gymnáziích a na středních odborných školách, jejichž obory jsou orientovány na ekonomiku a administrativu, elektrotechniku, strojírenství, gastronomii a zdravotnictví. Co se týká učebních oborů, největší zájem je o učební obory zaměřené na strojírenství a strojírenskou výrobu, gastronomii, hotelnictví a turismus, elektrotechniku, telekomunikace a výpočetní techniku.

Základní i střední školství prochází obdobím zásadních změn, jejichž cílem je více zaměřit formy a obsah vzdělávání na rozvoj klíčových kompetencí žáků a v případě středních škol i zkvalitnění profesních znalostí a dovedností dle potřeb trhu práce. Základním cílem je větší adaptabilita žáků a absolventů škol, zvýšení uplatnitelnosti v profesním i osobním životě, zvýšení uplatnitelnosti na trhu práce a příprava na celoživotní učení.

Důraz bude kladen na minimalizaci počtu žáků přicházejících na trh práce pouze se základním vzděláním, a to jak péčí o přechod žáků ze základních škol do středních, tak podporu minimalizace předčasných odchodů žáků ze středního vzdělávání. Jednou z cest bude podpora integrace středních odborných škol a středních odborných učilišť v rámci optimalizace sítě škol, která by měla usnadnit formální prostupnost studijních a učebních oborů, popř. aplikaci některých integračních modelů organizace výuky.

Vyšší odborné a vysokoškolské vzdělávání

Situace v nabídce vysokoškolských vzdělávacích institucí je v regionu Jihovýchod značně nevyrovnaná. Brno i celý Jihomoravský kraj je po Praze druhým nejvýznamnějším vysokoškolským a vědeckým centrem České republiky. V Jihomoravském kraji působí celkem 11 vysokoškolských zařízení (z toho 5 veřejných, 5 soukromých a 1 Univerzita obrany), na kterých v roce 2003 studovalo 22 % všech vysokoškolských studentů ČR.

Naopak kraj Vysočina disponuje teprve od roku 2004 samostatnou veřejnou vysokou školou; jen o rok dříve vznikla soukromá vysoká škola v Třebíči.

Další vzdělávání dospělých

Realizace konceptu celoživotního vzdělávání znamená užší propojení existujícího školského systému se sektorem dalšího vzdělávání, s politikou zaměstnanosti a se sociální politikou s cílem maximální integrace občana do společnosti. V oblasti zapojení škol do dalšího vzdělávání dospělých sice střední odborné školy i učiliště disponují značným potenciálem. Jeho využití však brání řada objektivních i subjektivních překážek a zůstává většinou nevyužit, nebo je zhodnocován jen okrajově; přitom další vzdělávání je a v dalších letech zcela nepochybně bude vysoce perspektivní výzvou a dynamicky se rozvíjícím vzdělávacím sektorem.

1.2.2.7.5 Neformální aktivity

Neformální aktivity představují velice důležitý předpoklad rozvoje občanské společnosti. Základnu pro realizaci neformálních aktivit obyvatel v regionu tvoří rozsáhlá a rozmanitá síť kulturních, sportovních a dalších zařízení.

Ze statistických údajů ČSÚ za rok 2004 vyplývá, že:

- Vybavenost regionu Jihovýchod co do počtu kulturních zařízení a dalších zařízení pro neformální aktivity je v porovnání s ostatními regiony soudržnosti na dobré úrovni – v regionu Jihovýchod se např. nachází druhý nejvyšší počet veřejných knihoven na 1000 obyvatel; v počtu stálých kin a multikin, muzeí a galerií na 1000 obyvatel dosahuje nebo překračuje region průměr ČR.
- Rovněž v oblasti sportovních zařízení je vybavenost regionu Jihovýchod na dobré úrovni. Je zde kupříkladu druhý nejvyšší počet sportovních hřišť a tělocvičen na 1000 obyvatel ve srovnání s ostatními regiony soudržnosti NUTS 2.

Hlavní problémy z hlediska vybavenosti regionu kulturními, sportovními a jinými zařízeními pro neformální aktivity a trávení volného času je možno spatřovat především v:

- jejich koncentraci do větších center osídlení, kdy přístupnost z odlehlejších částí území je omezenější,
- relativním nedostatkem těchto zařízení ve velkých centrech osídlení vzhledem k vyšší koncentraci a počtu obyvatel,
- mnohdy také v jejich zastaralosti a špatném technickém stavu a rovněž ve financování provozu.

Nabídka možností pro realizaci neformálních aktivit obyvatelstva je důležitým prvkem v boji proti sociální exkluzi. Realizace těchto aktivit je mnohdy limitována nedostatečným materiálním a technickým zajištěním v důsledku omezených finančních prostředků. Podporu na regionální úrovni je proto potřeba zaměřit především na hmotné investice do modernizace infrastruktury pro neformální aktivity.

1.2.2.7.6 Materiální podmínky pro rozvoj vzdělávání a vzdělanosti obyvatelstva regionu

Podmínky pro rozvoj vzdělávání a vzdělanosti obyvatelstva jsou v regionu Jihovýchod rozdílné, kdy zejména ve větších sídlech krajské a okresní úrovně je kapacita a technický stav infrastruktury pro rozvoj vzdělávání obecně na vyšší úrovni než v sídlech nižšího řádu. Ve venkovských oblastech se nachází množství infrastruktury, která v minulosti sloužila pro vzdělávání (staré školy apod.) a která je v současné době kvůli změně struktury obyvatelstva a osídlení venkova nevyužita.

Důležitou podmínkou pro rozvoj vzdělávání a vzdělanosti obyvatelstva je také úroveň a materiální vybavenost vzdělávacích zařízení. Ta je v současnosti často na nedostatečné úrovni, což se týká zejména nedostatečného vybavení kvalitní výpočetní a audiovizuální technikou a dalšími moderními technickými a jinými učebními pomůckami a také technického stavu budov a objektů sloužících pro vzdělávání.

Příležitostí pro rozvoj vzdělávání a vzdělanosti obyvatelstva regionu je maximální využití potenciálu stávajících zařízení, která slouží či sloužily pro vzdělávání, a jejich modernizace. Další důležitou oblastí aktivit v rozvoji vzdělávání je vytvoření podmínek pro zpřístupnění zařízení pro celoživotní učení co nejširší veřejnosti a zájemcům o další vzdělávání.

1.2.2.7.7 Zdravotnictví

V kraji Vysočina působí celkem šest nemocnic, z nichž u pěti je zřizovatelem kraj, šestá je též nestátní¹⁵. Vedle nemocnic působí v kraji Vysočina čtyři zařízení následné péče, tři psychiatrické léčebny, léčebna tuberkulózy a respiračních onemocnění a jeden rehabilitační ústav.

V Jihomoravském kraji tvoří síť zdravotnických zařízení celkem 23 nemocnic (z toho 5 soukromých) a 8 odborných léčebných ústavů, které zahrnují léčebny pro dlouhodobě nemocné (LDN), psychiatrickou léčebnu, odborné léčebné ústavy pro děti a ozdravovnu. Jihomoravský kraj je zřizovatelem devíti lůžkových zdravotnických zařízení, šesti odborných léčebných ústavů a zvláštních dětských zařízení a čtyř středisek zdravotnické záchranné služby¹⁶.

Technický stav zdravotnických zařízení je uspokojivý. V mnoha případech se však jedná o několik desítek let starou infrastrukturu, kterou bude nutné postupem času modernizovat jak z hlediska moderní zdravotnické techniky, tak informačních technologií. Zlepšování zdravotního stavu obyvatelstva a prevence ve zdravotnictví plní důležitou úlohu při snižování nerovností v oblasti zdraví. Dobrá zdravotní péče znamená vyšší účast na trhu práce, delší pracovní život, vyšší produktivitu a nižší náklady na zdravotní a sociální péči.

1.2.2.7.8 Sociální soudržnost

Síť zařízení sociální péče v regionu tvoří celkem 55 domovů důchodců (z toho 30 v Jihomoravském kraji a 25 v kraji Vysočina), dále 26 domovů – penzionů pro důchodce, 38 ústavů sociální péče, 156 domovů s pečovatelskou službou a 53 ostatních zařízení sociální péče. Většina této infrastruktury sociální péče je ve vlastnictví měst, obcí, krajů a státu.

¹⁵ ČSÚ - Demografický, sociální a ekonomický vývoj kraje Vysočina v letech 2000 až 2004.

¹⁶ Strategie rozvoje Jihomoravského kraje – Aktualizace profilu kraje.

Demografický vývoj obyvatelstva v České republice ukazuje nezbytnost řešení sociální péče pro obyvatele v poproduktivním věku, a to prostřednictvím rozvoje všech forem této péče, nejen ústavní. Ačkoliv během posledních let dochází k navyšování kapacity zařízení sociálních služeb (zejména domovů důchodců), stále se zvyšuje deficit mezi poptávkou a nabídkou. Dalším výrazným problémem je nedostatek pracovníků v těchto zařízeních i technický stav objektů a budov.

Především ve větších sídlech vzrůstá význam sociální péče o ohrožené skupiny obyvatelstva (dlouhodobě nezaměstnaní, lidé se zdravotním a mentálním postižením, bezdomovci, opuštěné matky s dětmi, národnostní menšiny, drogově závislí aj.). V souvislosti s nárůstem sociálně patologických jevů je třeba podporovat vznik a provoz zařízení pro volnočasové aktivity mládeže a zvýšit počty sociálních asistentů (tzv. streetworkerů) a rovněž podporovat fungování nízkoprahových zařízení propojených se sítí SOS center s nepřetržitým provozem provozovaných nestátními neziskovými organizacemi.

Závěry:

Demografická a sociální situace v regionu Jihovýchod je charakteristická:

- celkovým poklesem počtu obyvatel v posledních letech s projekcí dalšího snižování,
- postupným procesem „stárnutí“ populace,
- celkovým snížením počtu zaměstnaných o zhruba jednu desetinu ve srovnání s rokem 1989 s nejvýraznějším poklesem v primární sféře ekonomiky,
- přibližující se zaměstnaneckou skladbou struktury zaměstnanosti běžné ve vyspělých ekonomikách,
- rozdíly v sektorové struktuře zaměstnanosti mezi oběma kraji regionu (kraj Vysočina vykazuje relativně vysoký podíl zaměstnaných v prumeru, Jihomoravský kraj je mnohem více orientován na terciární sektor),
- mírou nezaměstnanosti srovnatelnou s celorepublikovým průměrem,
- výraznými vnitroregionálními disparitami v míře nezaměstnanosti,
- vyhovující kapacitou předškolních a školních zařízení a stabilizovanou sítí základních škol,
- výraznými rozdíly v oblasti vysokého školství mezi oběma kraji,
- koncentrací kulturních a sportovních zařízení a dalších zařízení pro neformální aktivity do větších center osídlení a mnohdy jejich zastaralostí a špatným technickým stavem,
- existencí nevyužitě infrastruktury, která v minulosti sloužila pro vzdělávání (staré školy apod.),
- nedostatečnou materiální vybaveností infrastruktury pro vzdělávání,
- sítí zdravotnických zařízení, která bude nutné postupem času modernizovat,
- stále se zvyšujícím deficitem mezi poptávkou a nabídkou zařízení sociální péče a problematickým technickým stavem objektů a budov,
- rostoucí potřebou sociální péče o ohrožené skupiny obyvatelstva.

1.2.2.8 Životní prostředí

1.2.2.8.1 Příroda a krajina

Stav přírody a krajiny je ovlivňován především zemědělskou výrobou, lesním hospodářstvím, rozvojem osídlení, dopravou a průmyslem. K hlavním problémům přírody a krajiny v regionu patří snížená retenční schopnost krajiny, nízká biodiverzita zemědělských ekosystémů, snížená biodiverzita monokulturních lesů, špatná kvalita vodních toků a staré ekologické zátěže. V posledních letech se stále zvyrazňuje problém záborů půdy pro novou zástavbu především v blízkosti urbanizovaných prostorů, dochází k fragmentaci krajiny vlivem liniových staveb v souvislosti s budováním dopravní infrastruktury, narůstá počet opuštěných, v minulosti využívaných území (tzv. brownfields). Problémem stále zůstávají skládky v krajině i přes nárůst míry recyklace odpadů.

1.2.2.8.2 Ovzduší

Ve znečištění ovzduší v Jihomoravském kraji je po roce 1989 patrný dlouhodobý pozitivní trend snižování znečištění, který je dán především deindustrializací a restrukturalizací průmyslu či přechodem ve vytápění na ušlechtilá paliva, především na zemní plyn, částečně i elektrickou energii. I když znečištění ovzduší vykazuje klesající trend, přesto se projevují i místa s nárůstem znečištění, a to především v místech soustředění obyvatel a služeb. Roste počet mobilních zdrojů v individuální i nákladní automobilové dopravě, synergickým působením jsou tyto aktivity ještě zesíleny v místech energeticky náročných provozů (především průmyslových, jako jsou cementárny, slévárny, strojírny aj.), silničních průtahů sídly a na hraničních přechodech do Rakouska a na Slovensko a také během inverze, především v zimě.

Kvalita ovzduší v kraji Vysočina je nejvíce ovlivňována emisemi z malých stacionárních zdrojů a z mobilních zdrojů znečišťování ovzduší. V tomto kraji, jehož celým územím prochází dálnice D1 a další důležité silniční tahy, a v centrech velkých měst (Jihlava, Havlíčkův Brod a Žďár nad Sázavou), kde dochází k neustálému růstu veškeré místní i tranzitní automobilové dopravy, si proto další rozvoj bude vyžadovat i značné investice do výstavby infrastruktury (silniční obchvaty měst, oprava a rekonstrukce vozovek I., II. a III. tříd).

1.2.2.8.3 Voda

Region Jihovýchod se potýká téměř na celém svém území s problémem znečištění povrchových i podzemních vod.

Nejvýznamnějšími znečišťovateli povrchových vod v kraji Vysočina jsou z hlediska vypouštění komunálních odpadních vod prakticky všechna větší města, a to i přesto, že jsou vybavena čistírnami odpadních vod.

Co se týká řek Moravy, Svratky a Dyje protékajících Jihomoravským krajem, tyto vodní toky se nacházejí ve stupni znečištění III a IV, což znamená znečištěné a silně znečištěné vodní toky. Postupně však dochází ke zlepšování stavu, zejména díky k výstavbě nových čistíren odpadních vod (ČOV) a rekonstrukcím stávajících, především ve větších aglomeracích. Závažný problém na území Jihomoravského kraje představuje také zamoření Brněnské přehrady sinicemi. Rozkolísanost srážek způsobuje narůstání kontrastu delších období sucha a silných místních/regionálních dešťů, které způsobují nejen povodně, ale i sesuvy. Proto je

potřebné zavést protipovodňová opatření, krizová řízení a vytvoření krizových plánů. Nedílnou součástí vodního hospodářství je i řešení protipovodňových opatření v rámci celého regionu Jihovýchod.

Poněkud odlišná situace je v kraji Vysočina. Vzhledem k tomu, že se na jeho území nachází významné evropské rozvodí, které je pramennou oblastí mnoha toků, nenastávají zde zpravidla povodňové stavy v takové intenzitě jako v jiných oblastech. Zvýšené průtoky v tocích jsou většinou rychle odvedeny do nižších poloh. Nejčastější příčinou povodní v kraji Vysočina, jež jsou spíše lokálního charakteru, jsou přívalové srážky vyskytující se ve velké intenzitě v krátkém čase na malé ploše.

1.2.2.8.3.1 Zásobování vodou, odvádění a čištění odpadních vod

V zásobování vodou je poněkud lepší situace v Jihomoravském kraji, kde bylo v roce 2004 napojeno na veřejný vodovod 94,1 % obyvatel, zatímco v kraji Vysočina činil tento podíl 88,3 % (průměr za celou ČR 91,6 %).

Na celém území regionu Jihovýchod je však velmi neuspokojivá situace co se týká sekundárního čištění odpadních vod, odvádění odpadních vod a nevyhovujícího systému odkanalizování v obcích pod 2 000 ekvivalentních obyvatel (EO).

U těchto kategorií obcí chybí ucelené kanalizační systémy, které by byly bez rekonstrukce nebo výstavby nové stokové sítě zapojitelné na novou ČOV. Jako sběrné systémy odpadních vod slouží často stávající dešťové kanalizace, které se nacházejí ve velmi špatném technickém stavu a kam jsou odpadní vody z jednotlivých nemovitostí odváděny buď přes septiky nebo přímo bez jakéhokoliv předčištění. V mnoha případech tak kanalizační systémy představují pouze zakryté povrchové příkopy, nekvalitní trubní vedení „na sraz“ apod. Napojení takovýchto sběrných systémů je nevyhovující a je třeba tuto problematiku komplexně řešit.

1.2.2.8.4 Půda

V Jihomoravském kraji dochází k celkovému snížení rozlohy orné půdy i zemědělské půdy, nejvíce v okrese Břeclav. V souvislosti se vstupem České republiky do Evropské unie a v reakci na omezení stanovovaná Evropskou komisí se však významně zvýšila rozloha vinic, hlavně v okresech Břeclav, Hodonín a Znojmo.

Rovněž v kraji Vysočina se snižuje rozloha orné půdy. Dochází zde k procesu vyjímání ploch ze zemědělského půdního fondu, kdy tyto plochy jsou často následně zalesňovány nebo využívány k výstavbě průmyslových zón a obchvatů obcí sloužících k napojení těchto zón na dálnici D1.

Obecně je možné konstatovat, že snižování rozlohy zemědělské půdy v rámci regionu Jihovýchod a změny v prostorovém uspořádání půdního pokryvu/půdního fondu doprovází někdy špatně regulovaný prostorový růst sídel, především měst, ale lokálně i malých sídel. Toto je často důsledkem překotného růstu hypermarketů i produkčních ploch – průmyslových i smíšených zón na úrodných zemědělských půdách. Zde následně dochází k nadměrné koncentraci automobilového provozu osobních i nákladních aut a k narušení krajinného rázu.

1.2.2.8.5 Staré zátěže

Na území regionu Jihovýchod se nachází celá řada starých ekologických zátěží, které mnohdy nejen ohrožují, ale i přímo znečišťují únikem škodlivin životní prostředí, zejména

podzemní a povrchové vody. Na území kraje Vysočina je lokalizováno zhruba 190 skládek, které lze označit jako staré ekologické zátěže. Dalšími ekologickými zátěžemi v tomto kraji jsou případy znečištění horninového podloží a vod v lokalitách průmyslových podniků, kde již většinou probíhají sanační práce.

Nejproblematictější situace v Jihomoravském kraji z pohledu starých ekologických zátěží a výskytu lokalit s neznámým rizikem je v Brně, což je do značné míry důsledek dlouhodobé průmyslové činnosti. Na území Jihomoravského kraje (v lokalitách Brno-město a Moravský Krumlov) se nachází také 2 ekologické zátěže s extrémní mírou rizikovosti, jednou z nich je bývalá městská skládka v Brně – Černovicích („Černovická Terasa“), která je považována za vůbec nejvážnější ekologickou zátěž kraje.

Problematika brownfields

Region Jihovýchod se, obdobně jako ostatní regiony v ČR, potýká s problémem brownfields. Jedná se o pozemky a nemovitosti uvnitř a mimo urbanizované území, které ztratily svoji funkci, jsou nevyužité či opuštěné, často mají ekologickou zátěž a nacházejí se na nich zdevastované výrobní či jiné budovy. Tyto nemovitosti negativně ovlivňují vzhled území a brání jeho potenciálnímu rozvoji jinou formou využití. Řadí se mezi ně především objekty staré průmyslové výroby, zemědělské nemovitosti, administrativní objekty, vojenské objekty či objekty využívané v minulosti pro rekreaci.

Brownfields je možno nalézt ve většině sídel na území regionu Jihovýchod. Z hlediska lokalizace se nacházejí v:

- zastavěném území měst a obcí - v centrální části měst a obcí,
- zastavěném území měst a obcí - ve větší vzdálenosti od městských a obecních center,
- příměstských zónách,
- okrajových částech malých obcí a vesnic,
- mimo urbanizované území.

Efektivnímu využití ploch brownfields brání v současnosti několik hlavních faktorů. Mezi nejzásadnější patří:

- častá a mnohdy značná kontaminace opuštěných ploch nebezpečnými látkami, která vyžaduje nákladné revitalizační práce,
- mnohdy složité majetkoprávní vztahy, jejichž vyřešení zdržuje proces regenerace ploch a následného nového využití,
- nevhodné stavebně technické řešení areálů, které byly často vybudovány pro určitou specifickou činnost či výrobu a je obtížné je přebudovat na jiné využití,
- finanční náročnost projektů regenerace,
- silná konkurence „zelených luk“ (greenfields), na kterých je výstavba jednodušší, rychlejší a levnější,
- nedostatek zkušeností s řešením problematiky brownfields,
- málo využívaná možnost spolupráce veřejného a soukromého sektoru,
- nedostatek investičních pobídek soukromým investorům.

Regenerace ploch brownfields je žádoucí nejen z hlediska opětovného využití území, ale jsou s ní spojeny i další pozitivní faktory, mezi něž patří zejména: zvýšení estetické hodnoty sanovaných lokalit, alternativa k záboru půdy pro stavby "na zelené louce", zvýšení příjmů a podpora ekonomiky v území a vytvoření nových pracovních příležitostí, revitalizace celého

území, odstranění ekologických zátěží v sídelní krajině i ochrana zdraví obyvatel a zkvalitňování životního prostředí.

1.2.2.8.6 Ochrana životního prostředí

Na území regionu Jihovýchod se nachází 1 národní park (Podyjí), 1 nevládní a nestátní rezervace (Biosférická rezervace Dolní Morava, o.p.s.), 5 chráněných krajinných oblastí (Pálava, Bílé Karpaty, Moravský kras, Žďárské vrchy a Železné hory) a kolem 370 maloplošných zvláště chráněných území.

Další vývoj cílené péče o přírodu a krajinu v regionu Jihovýchod je třeba realizovat plně v souladu se závěry krajských odvětvových koncepcí. Nosným bodem těchto koncepcí je vytvoření soustavy chráněných území Natura 2000 za účelem realizace cílů mezinárodní ochrany biodiverzity v celoevropském kontextu ve vazbě na dříve uplatněnou územní ochranu. V širším pohledu se jedná o podporu a péči o všechny prvky ochrany biodiverzity přírodních systémů a krajinných hodnot, zejména o územní systémy ekologické stability, velkoplošná i maloplošná chráněná území přírody, území soustavy Natura 2000, přírodní parky a významné krajinné prvky.

1.2.2.8.7 Životní prostředí ve městech a obcích

Důležitou součástí životního prostředí ve městech a obcích jsou veřejná prostranství. Obecným zájmem je zkvalitňování těchto prostor tak, aby byly plně funkční, esteticky přitažlivé, přístupné a aby byly centrem společenského, kulturního i obchodního dění. Jedním z atributů zvyšujících kvalitu veřejných prostranství je bohatá a zdravá zeleň.

Stav veřejných prostor řady měst a obcí v regionu Jihovýchod nekoresponduje s výše uvedeným výčtem funkcí a tudíž ani nepřispívá ke zlepšování podmínek života obyvatel regionu. Jestliže města a obce mají poskytovat lepší podmínky k životu, je třeba zabývat se těmito místy přímo a komplexně. Veřejné prostory jsou interiérem měst a obcí, ve kterém se pohybují, setkávají, baví a odpočívají jeho obyvatelé i návštěvníci. V tom, jak je tento interiér komponován, propojen, vybaven a využíván, se čitelně odráží nejenom historické dědictví, ekonomické možnosti, kultura, ale také životní způsob obyvatel. Využití a management otevřených prostor tvoří integrální součást urbanistického rozvoje. Přívětivé veřejné prostory nepřispívají pouze ke spokojenosti obyvatel, ale přitahují také podnikatele a investory. Cílem podpory by proto mělo být zejména provádění rekonstrukcí a úprav vnějších prostranství (ulic, náměstí, parků) včetně jejich vybavení malou architekturou a zelení.

Závěry:

Za účelem naplňování prioritní osy NSRR *Ochrana a zlepšení kvality životního prostředí* byl vymezen samostatný tematický Operační program Životní prostředí zahrnující podporu širokého spektra aktivit směřujících k ochraně a zlepšování kvality životního prostředí jako základního principu udržitelného rozvoje.

Prostřednictvím regionálního operačního programu budou řešeny zejména environmentální problémy v urbanizovaných prostorech v podobě upadajících jader či postižených území měst a obcí, brownfields a zanedbaných veřejných prostranství.

1.2.3 Regionální disparity a rozvoj regionu

1.2.3.1 Analýza regionálních disparit

Disproporce v centralitě a perifernosti území souvisí s jeho dopravní dostupností. Většina socioekonomických aktivit se totiž soustřeďuje do městských center a koridorů, které je spojují. Podmínky pro socioekonomický rozvoj lokalit ležících mimo tato centra (a tedy v méně výhodné poloze) jsou ve srovnání s centry mnohem horší. Nabídka socioekonomických aktivit je zde slabší a častým jevem je nižší úroveň vzdělání obyvatelstva. V důsledku periferní polohy je v těchto oblastech také méně příležitostí pro podnikání.

Základní priority regionální politiky České republiky představují strukturálně postižené a hospodářsky slabé regiony, do kterých se do značné míry koncentrují problémy hospodářského a sociálního rozvoje, zejména vysoká nezaměstnanost. Tyto regiony jsou vymezeny především na úrovni okresů (NUTS 4). Z okresů, které byly v rámci celé ČR pro období let 2007-2013 vymezeny jako strukturálně postižené, se na území regionu soudržnosti Jihovýchod nenachází žádný, z tzv. hospodářsky slabých se zde nacházejí 3 (Hodonín, Třebíč a Znojmo).

Pro území krajů a pro potřeby specifikace vnitrokrajských regionálních politik je nedostačující vymezení problémových území na úrovni okresů (NUTS 4), neboť okresy jsou příliš velkými územními jednotkami, v nichž se stírají rozdíly mezi jejich částmi. Problémové mikroregiony byly proto vymezeny v hranicích obvodů pověřených obecních úřadů, a to na základě míry nezaměstnanosti v daných POÚ. K problémovým regionům Jihomoravského kraje tak patří obvody obcí: Mikulov, Pohořelice, Břeclav, Hustopeče, Ivančice a Velké Opatovice, v rámci kraje Vysočina jsou to zejména obvody obcí: Moravské Budějovice, Jaroměřice nad Rokytnou, Bystřice nad Pernštejnem, Náměšť nad Oslavou a Třebíč. Jedná se převážně o oblasti se zhoršenými přírodními podmínkami pro zemědělskou výrobu a současně se ztíženou dopravní dostupností.

Disparity se rovněž projevují v urbánní dimenzi. Velké městské aglomerace - zejména Brno, méně už Jihlava - s diverzifikovanou strukturou ekonomiky a se zastoupením odvětví schopných generovat růst v okolí vytvářejí póly rozvoje. Potýkají se však zároveň se specifickými problémy, mezi které patří např. kapacitně nedostačující dopravní infrastruktura a s ní související poškozování životního prostředí, vznik brownfields a neoptimální funkční využití území, komplexní problémy bydlení a občanské vybavenosti, nedostatek zeleně apod. Naproti tomu společným problémem venkovských regionů je nedostatek pracovních příležitostí, nedostatečná technická infrastruktura a úroveň služeb, a v neposlední řadě nepříznivá věková a vzdělanostní struktura obyvatelstva. Největší problémy se pak koncentrují v periferních regionech s nedostatečným dopravním napojením na regionální centra, což vyvolává potíže při dojížděcí za prací. Odlehlost se podílí na udržování vyšší než průměrné nezaměstnanosti, nízké úrovni příjmů obyvatel, základních služeb a celkovém útlumu ekonomických aktivit v území, který není plně kompenzován příjmy z cestovního ruchu a zemědělství. Periferní regiony trpí nezájmem investorů, kteří do nich neumísťují nové výroby.

1.2.3.2 Harmonický rozvoj regionu

Snižování existujících regionálních rozdílů uvnitř krajů i celého regionu soudržnosti Jihovýchod je cílem regionální politiky na této úrovni. Její snahou by měla být podpora takových forem rozvoje, které odpovídají potenciálu daného území. Je třeba hledat možnosti a budovat podmínky pro takové socioekonomické aktivity, které budou zohledňovat specifika problémových území, která mají většinou dobré životní prostředí. V praxi to znamená možnost se orientovat převážně na podporu rozvoje šetrného cestovního ruchu a rekreace, zpracování místních produktů, na řemeslnou a zemědělskou výrobu a také na podporu vytváření podmínek pro kvalitní bydlení v environmentálně hodnotné krajině. Podmínkou plnohodnotného rozvoje těchto území musí být zajištění dobré dostupnosti veřejných služeb prostřednictvím kvalitní dopravní infrastruktury i veřejné dopravy a postupné zlepšování stavu technické infrastruktury v těchto obcích.

Oba kraje, které tvoří region soudržnosti NUTS 2 Jihovýchod, mají v rámci svých každoročních rozpočtů vyčleněny finanční nástroje pro podporu rozvoje regionu. Jedná se především o grantové programy jednotlivých odborů krajských úřadů (odbor regionálního rozvoje, odbor kultury a památkové péče, odbor školství, odbor informatiky, odbor životního prostředí). Výrazným finančním podpůrným nástrojem v kraji Vysočina je od roku 2002 Fond Vysočiny, který každoročně vyhlašuje několik grantových programů zaměřených na podporu obcí, spolkovou činnost, sběr a třídění odpadu, propagaci regionu, rozvoj ICT či rozvoj podnikání. Do budoucna budou programy v rámci výše zmiňovaných finančních nástrojů přizpůsobeny a upraveny tak, aby byly komplementární s ROP Jihovýchod a dalšími operačními programy, a to nejen např. z hlediska maximální velikosti projektu, ale i vymezením vhodných aktiv, příjemců apod.

Základním vztahem v regionálním rozvoji je spolupráce rozmanitých subjektů. Princip partnerství je rovněž jedním ze základních principů realizace regionální a strukturální politiky EU. Nejčastější formou spolupráce veřejných subjektů v regionu Jihovýchod jsou zájmová sdružení obcí (mikroregiony), nevládní neziskové organizace či v poslední době se výrazně rozvíjející Místní akční skupiny (MAS). Zároveň v obou krajích regionu probíhá intenzivní spolupráce mezi městy a obcemi v různých oblastech. Jedná se například o spolupráci při realizaci infrastrukturních projektů v oblasti dopravy či zásobování a čištění odpadních vod, v oblasti rozvoje ICT infrastruktury a elektronických služeb občanům regionu a řadě dalších. Důležitou formou spolupráce mezi subjekty v regionu (zejména pak mezi podnikatelskými subjekty) je spolupráce na bázi hospodářské komory a profesních sdružení.

Závěry:

Většina socioekonomických aktivit se soustřeďuje do městských center a koridorů, které je spojují. Podmínky pro socioekonomický rozvoj lokalit ležících mimo tato centra (a tedy v méně výhodné poloze) jsou ve srovnání s centry mnohem horší.

Na území regionu soudržnosti Jihovýchod se nacházejí tři tzv. hospodářsky slabé okresy: Hodonín, Třebíč a Znojmo. Na mikroregionální úrovni je dále možno vysledovat zhruba 11 obvodů obcí s výrazně nadprůměrnou nezaměstnaností. Disparity se rovněž projevují v urbánní dimenzi. Velké městské aglomerace vytvářejí póly rozvoje, naproti tomu společným problémem venkovských regionů je nedostatek pracovních příležitostí,

nedostatečná technická infrastruktura a úroveň služeb, a v neposlední řadě nepříznivá věková a vzdělanostní struktura obyvatelstva.

Snahou regionální politiky soudržnosti by měla být podpora takových forem rozvoje, které odpovídají potenciálu daného území. Podmínkou plnohodnotného rozvoje musí být zajištění dobré dostupnosti kvalitních veřejných služeb prostřednictvím kvalitní dopravní infrastruktury i dopravní obslužnosti ve městech a obcích.

1.2.4 Veřejná správa, vyhodnocení dosavadních zkušeností s realizací programů

1.2.4.1 Veřejná správa

Veřejná správa na území regionu soudržnosti Jihovýchod je prováděna v samostatné působnosti jednotlivých obcí a krajů a v přenesené působnosti státní správy. Veřejná správa v přenesené působnosti je prováděna obcemi v různém rozsahu a prostřednictvím krajských úřadů jednotlivých krajů, které jsou v tomto nadřízenými orgány obcí. Krajské úřady, jenž mají své nadřízené orgány v příslušných ministerstvech, se člení na odbory a dále pak na jednotlivá oddělení. Úkolem krajských úřadů je mj. také napomáhat činnosti komisí a výborů krajů. Krajský úřad Jihomoravského kraje sídlí v Brně, Krajský úřad kraje Vysočina má své sídlo v Jihlavě. Region soudržnosti NUTS 2 Jihovýchod je členěn celkem na 36 správních obvodů obcí s rozšířenou působností (21 v Jihomoravském kraji a 15 v kraji Vysočina) a na 60 obvodů pověřených obecních úřadů.

1.2.4.2 Vyhodnocení dosavadních zkušeností s realizací programů

1.2.4.2.1 Předvstupní programy

Předvstupní nástroje v České republice byly zaměřeny na vytvoření podmínek pro co nejrychlejší a nejefektivnější čerpání prostředků ze strukturálních fondů EU po jejím vstupu do EU se současným pozitivním dopadem na hospodářství země. Česká republika využívala tři předvstupních nástrojů. Jednalo se o programy Phare, ISPA a SAPARD.

Phare

Program Phare pro Českou republiku se skládal ze tří programových celků: Národního programu Phare, programů přeshraniční spolupráce a Mnohonárodních programů Phare. Region Jihovýchod získal v minulých letech nemalé prostředky z programu Phare na regionální rozvoj, kdy velká část prostředků byla investována do rozvoje přeshraniční spolupráce. Vedle velkých, především infrastrukturních projektů (např. kanalizace a čistírny odpadních vod ve Veselí nad Moravou, Telči, Třebíči, Břeclavi, Znojmě, Lanžhotě či Vratětině, oprava silnice v Břeclavi, budování a provoz turistického infocentra na Pálavě a Lednicko-Valtickém areálu, Rozvoj vinařské kultury na Jižní Moravě či informační databáze Hospodářské komory Brno pro podnikatele aj.) se úspěšně realizovala celá řada menších neinvestičních akcí, které nevyžadovaly časově náročnou přípravu a které rychle reagovaly na průběžně vznikající potřeby v regionu, a také menší projekty investičního charakteru nebo projekty spojené s likvidací škod po povodních z roku 1997.

ISPA

Cílem nástroje finanční pomoci ISPA bylo připravit příslušné struktury a účastníky projektů na přijímání pomoci z Fondu soudržnosti EU. Podpora v rámci ISPA byla určena výhradně pro velké infrastrukturní projekty v oblasti životního prostředí a dopravy. Lze konstatovat, že region Jihovýchod byl v rámci čerpání prostředků z ISPA velmi úspěšný, a to především u projektů v oblasti životního prostředí. Finanční podporu zde získalo v celé České republice celkem 14 projektů, z čehož jich 6 bylo realizováno na území regionu Jihovýchod s celkovým přiděleným objemem grantů EU zhruba ve výši 130 mil. EUR.

SAPARD

Mezi hlavní cíle programu SAPARD patřilo připravit struktury na přijímání pomoci EAGGF. Podpořena byla celá řada projektů podnikatelů v zemědělství i veřejných subjektů zaměřených na trvale udržitelný rozvoj zemědělství a venkova a zavádění a implementaci předpisů a nařízení EU týkajících se Společné zemědělské politiky.

1.2.4.2.2 Strukturální fondy

S ohledem na relativně krátkou dobu realizace politiky Hospodářské a sociální soudržnosti Evropské unie v České republice prostřednictvím strukturálních fondů EU není zatím k dispozici dostatečný počet výstupů z evaluací, ze kterých by bylo možné činit jednoznačné a přesné závěry týkající se zkušeností s čerpáním finančních prostředků v České republice a potažmo v regionu soudržnosti Jihovýchod. Na regionální úrovni navíc nejsou v období 2004-2006 realizovány žádné samostatné operační programy. Zkušenosti, ze kterých bylo možné vycházet pro návrh ROP regionu Jihovýchod, bylo tedy nutné čerpat zejména ze Společného regionálního operačního programu.

Společný regionální operační program

Společný regionální operační program (SROP) je souhrnným dokumentem zahrnujícím rozvojové priority sedmi regionů soudržnosti (celé území České republiky s výjimkou hl. města Prahy), které mohly být v období 2004 - 2006 podporovány ze strukturálních fondů EU v rámci Cíle 1.

Jak vyplývá z údajů zveřejněných v IS MSSF CENTRAL¹⁷, v rámci celého regionu soudržnosti Jihovýchod byly největší objemy finančních prostředků požadovány na projekty v opatřeních zaměřených na rozvoj infrastruktury pro cestovní ruch (2,3 mld. Kč), rozvoj dopravy v regionech (1,6 mld. Kč) a rozvoj služeb pro cestovní ruch (0,8 mld. Kč). V rámci Priority 4 - Rozvoj cestovního ruchu bylo zároveň podáno nejvíce individuálních projektů, přičemž ovšem jejich výsledná úspěšnost byla relativně nízká, neboť schváleno jich bylo pouze 26 % a neuspokojená poptávka tak činila zhruba 2,2 mld. Kč (rozdíl mezi nárokovaným a schváleným objemem dotací).

I z analýzy dat¹⁸ o realizaci grantových schémat SROP v regionu Jihovýchod vyplývá značný převis požadavků v předkládaných žádostech na dotace nad následně schválenými objemy prostředků, a to ve všech zde zahrnutých opatřeních. V oblasti podpory podnikání ve vybraných regionech činil převis poptávky nad schváleným objemem poskytnutých dotací

¹⁷ data z dubna 2006.

¹⁸ opět data z dubna 2006.

zhruba 138,8 mil. Kč, v oblasti rozvoje lidských zdrojů v regionech, která byla realizována prostřednictvím opatření zaměřeného na sociální integraci v regionech, činil převis poptávky nad schváleným objemem poskytnutých dotací zhruba 164,9 mil. Kč. Nejvíce žádostí bylo předloženo v grantových schématech na podporu rozvoje cestovního ruchu, které v souhrnu požadovaly dotaci ve výši 1,14 mld. Kč, přičemž schváleno bylo pouze 20 projektů s celkovou dotací zhruba 218 mil. Kč.

Operační program Průmysl a podnikání

Operační program Průmysl a podnikání (OPPP) rozpracovává cíle a strategii průmyslové politiky České republiky. Základním posláním operačního programu je přispět jeho realizací k zachování a dalšímu rozvoji konkurenceschopného a efektivně vyrábějícího průmyslového sektoru v České republice. Z 11 programů financovaných z OPPP je mezi podnikateli v regionu Jihovýchod největší zájem o program KREDIT, který umožňuje získat zvýhodněný úvěr na realizaci rozvojových podnikatelských projektů podniků s kratší historií, a o program ROZVOJ poskytují dotace na zavádění nových technologií. Naopak, nejméně žádostí bylo předloženo v programech KLASTRY a ÚSPORY ENERGIE. Z analýzy dat agentury CzechInvest¹⁹ o celkovém počtu přiznaných dotací a zvýhodněných úvěrů vyplývá, že region Jihovýchod je na prvním místě mezi všemi regiony NUTS 2.

Operační program Infrastruktura

Operační program Infrastruktura podporuje projekty z resortu dopravy a životního prostředí, které mohou být spolufinancovány ze strukturálních fondů Evropské unie, a to konkrétně z fondu ERDF. Alokace prostředků ERDF na léta 2004-2006 byla rozdělena mezi jednotlivé investiční projekty. V oblasti dopravy bylo v regionu Jihovýchod finančně podpořeno 5 velkých projektů s celkovou přidělenou dotací přes 640 mil. Kč. Tyto investice směřovaly ve dvou případech do modernizace železniční infrastruktury, 2 projekty byly zaměřeny na silnice I. třídy a jeden projekt se týkal investice do infrastruktury mezinárodního letiště v Brně-Tuřanech. Finanční podpora v oblasti životního prostředí se týkala 4 hlavních tematických oblastí: obnova environmentálních funkcí území, zlepšování infrastruktury ve vodním hospodářství, zlepšování infrastruktury ochrany ovzduší a nakládání s odpady vč. řešení starých ekologických zátěží. I zde byly projekty z regionu Jihovýchod úspěšné: podařilo se získat finanční podporu na více než 50 projektů s celkovým objemem přidělených dotací bezmála 800 mil. Kč.

Operační program Rozvoj lidských zdrojů

Operační program Rozvoj lidských zdrojů (OP RLZ) tvoří základ pro realizaci podpory z Evropského sociálního fondu v oblasti rozvoje lidských zdrojů v České republice na období 2004 - 2006. OP RLZ vymezuje celkem 4 priority, které svým rozsahem pokrývají následující oblasti: aktivní politiku zaměstnanosti, integraci specifických skupin ohrožených sociální exkluzí (sociálním vyloučením), rovnost příležitostí pro muže a ženy na trhu práce, rozvoj celoživotního učení a zvýšení adaptability zaměstnanců a zaměstnavatelů na změny ekonomických a technologických podmínek. Z analýzy údajů o výsledcích výběru projektů v rámci jednotlivých výzev v opatřeních OP RLZ vyplývá, že největší objemy přidělených dotací v regionu Jihovýchod směřovaly na spolufinancování projektů v oblasti posílení APZ při zaměstnávání uchazečů a zájemců o zaměstnání, dále do zkvalitňování vzdělávání ve

¹⁹ Data k 7.6.2006.

školách a školských zařízeních a podpory terciárního vzdělávání, výzkumu a vývoje a do zvyšování adaptability zaměstnanců a zaměstnavatelů.

Operační program Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství

Účelem OP Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství je podpora zemědělské prvovýroby a zpracování zemědělských produktů, podpora lesního a vodního hospodářství a zajištění trvale udržitelného rozvoje venkova. Spolufinancování projektů realizovaných v rámci tohoto OP je hrazeno z orientační sekce Evropského zemědělského orientačního a záručního fondu (EAGGF) a z Finančního nástroje pro podporu rybolovu (FIFG).

Příjem žádostí o podporu z OP Zemědělství byl zahájen 31. května 2004 a region NUTS 2 Jihovýchod patří od té doby k regionům s vůbec největší zájem ze strany žadatelů.

1.2.4.2.3 Institucionální a personální zajištění

Podle ustanovení § 16 zákona č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje, ve znění pozdějších předpisů byla za účelem programové přípravy a využívání pomoci ze strukturálních fondů Evropských společenství ve zkráceném programovém období 2004-2006 zřízena Regionální rada regionu soudržnosti NUTS 2 Jihovýchod pro Jihomoravský kraj a kraj Vysočina. Sekretariát Regionální rady je zprostředkujícím subjektem pro Společný regionální operační program 2004-2006 a Iniciativu INTERREG IIIA. Byl zřízen jako součást jednotlivých krajských úřadů sdružených v Regionální radě a podléhá z hlediska pracovně-právních vztahů příslušnému krajskému úřadu. Pro region soudržnosti Jihovýchod byly vytvořeny dva sekretariáty:

- sekretariát na KÚ Jihomoravského kraje (působnost pro Jihomoravský kraj) a
- sekretariát na KÚ kraje Vysočina (působnost pro kraj Vysočina).

V rámci činností zprostředkujícího subjektu provádí sekretariáty u obou uvedených programů činnosti spojené s vyhlášením výzev k předkládání projektů, zajištění publicity programu, přes příjem žádostí o podporu a hodnocení přijatých žádostí, až k přípravě podkladů pro výběrové komise, zabývající se výběrem projektů pro přidělení dotačních prostředků ze strukturálních fondů EU. Tyto činnosti provádí vysoce kvalifikovaní pracovníci, kteří si svou kvalifikaci - zejména v rámci implementace programu INTERREG IIIA - prohlubují mimo jiné i účastí v mezinárodním projektu IQ-Train (Interreg Quality Training) financovaného z programu INTERACT. Zkušenosti s implementací obou výše uvedených programů jsou velice pozitivní. O této skutečnosti svědčí zejména vysoký zájem žadatelů o dotační prostředky a absence jakýchkoli nesrovnalostí spojených s procesem administrace na úrovni zprostředkujícího subjektu.

Z výše uvedených informací vyplývá, že kraje mají k dispozici dostatečně kvalifikované pracovníky, a to jak na úrovni administrace a přípravy programu, tak také na úrovni implementace projektů, jejichž zkušeností bude možné využívat i v nadcházejícím programovém období 2007-2013.

1.2.5 Základní statistické srovnání regionu, ČR a EU

Tato kapitola přináší tabulkovou formou srovnání základních statistických dat za region soudržnosti NUTS 2, Českou republiku a Evropskou unii. Využita byla zejména dostupná data ČSÚ a statistického úřadu Evropských společenství EUROSTAT.

Tabulka 8: Srovnání základních statistických dat

<i>Ukazatel</i>	<i>měrná jednotka</i>	<i>NUTS 2 Jihovýchod</i>	<i>ČR</i>	<i>EU 25</i>
Naděje dožití při narození (2003)				
muži	věk	72,5	72,1	75,1
ženy	věk	79,2	78,7	81,2
Úhrnná plodnost (2002)	prům. počet živ. naroz. dětí na 1 ženu	1,16	1,23	1,46
Podíl obyv. ve věku 65+ (2004)	%	14,47	14,04	16,5
HDP/obyv. v PPS (2004; EU 25 = 100)	%	65,0	70,9	100,0
Míra zaměstnanosti (2004)	%	64,1	64,2	63,3
Míra nezaměstnanosti (2004)	%	7,9	8,3	9,1

Zdroj dat: EUROSTAT, ČSÚ.

1.3 ANALÝZA SWOT

Pro formulování SWOT analýzy ROP NUTS 2 Jihovýchod byly využity poznatky získané při zpracování analýzy ekonomické a sociální situace v regionu, výsledky situačních analýz a SWOT analýz strategických rozvojových dokumentů na úrovni krajů a také Národního rozvojového plánu ČR pro léta 2007–2013. Výsledná SWOT analýza ROP obsahuje souhrnné hodnocení relevantních silných a slabých stránek, příležitostí a ohrožení a tvoří jeden ze základních pilířů pro formulaci strategie a prioritních os ROP NUTS 2 Jihovýchod.

SILNÉ STRÁNKY

Doprava

- Výhodná geografická poloha regionu z hlediska průběhu pátevní dopravní sítě ČR - přítomnost 2 dálnic a dalších komunikací nadregionálního významu i nadregionálních tranzitních železničních koridorů.
- Hustá silniční i železniční síť, existence veřejných regionálních letišť.
- Existence integrovaného dopravního systému v Jihomoravském kraji jako systémového prostředku pro rozvoj regionální veřejné dopravy.

Cestovní ruch

- Výskyt přírodních atraktivit nadregionálního a mezinárodního významu.
- Množství kulturně historických památek vč. památek UNESCO.
- Kvalitní podmínky pro rozvoj lyžařského běžeckého sportu na Vysočině.
- Kulturní tradice v území (folklor, spolková činnost apod.).
- Regionálně významné druhy cestovního ruchu (vinařská turistika, pivovarská turistika, vodácká turistika aj.).
- Nadregionální i regionální cykloturistické trasy, velmi kvalitní síť značených pěších turistických tras.

Obyvatelstvo, města a venkov

- Pozitivní trend ve vývoji sektorové struktury zaměstnanosti.
- Dostatečná kapacita základních škol s prostorem pro rozvoj.
- Dostatečná kapacita středních škol a přiměřená hustota středoškolských vzdělávacích zařízení v území.
- Existence nevyužité infrastruktury, která v minulosti sloužila pro vzdělávání (staré školy apod.).
- Příznivá situace z hlediska dostupnosti zdravotnických zařízení.
- Ve srovnání s ČR relativně dostatečný počet kulturních, sportovních a dalších zařízení pro neformální aktivity.
- Rozvinutá a rozšířená spolková činnost.

SLABÉ STRÁNKY

Doprava

- Přetíženost hlavních komunikačních tahů (zejména dálnice D1).

- Špatný stavebně technický stav dopravní infrastruktury všech úrovní.
- Nedobudovaná regionální silniční síť a pomalá modernizace dopravních komunikací v regionu.
- Nedostatečné dopravní napojení na sousední státy.
- Negativní vliv intenzivní dopravy na složky životního prostředí a obyvatelstvo (hluk, emise aj.).
- Zhoršená dopravní dostupnost a dopravní obslužnost některých periferních částí regionu.
- Nerovnoměrný rozvoj integrovaných dopravních systémů na území celého regionu vč. nedostatečné a nekvalitní infrastruktury.
- Zastarávání vozového parku veřejné dopravy.

Cestovní ruch

- Sezónnost v cestovním ruchu.
- Nedostatečně rozvinutá materiálně technická základna cestovního ruchu.
- Nedostatek ubytovacích i stravovacích zařízení vyšších kategorií.
- Nízký podíl ubytovaných cizinců.
- Nedostatečná nabídka produktů cestovního ruchu.
- Nedostatečná nabídka atraktivních turistických programů.
- Absence regionální a místní organizační struktury cestovního ruchu.
- Nedostatečně rozvinuté informační a rezervační systémy.
- Nedostatečně rozvinuté, neucelené marketingové aktivity a propagace turistických cílů.
- Špatný technický stav a přístupnost některých památek.

Obyvatelstvo, města a venkov

- Celkový pokles počtu obyvatel v posledních letech s projekcí dalšího snižování a postupný proces „stárnutí“ populace.
- Územní rozdíly v míře nezaměstnanosti, životní úrovni a koncentraci obyvatelstva.
- Vyšší zaměstnanost v primárním sektoru v porovnání s ČR zejména v kraji Vysočina.
- Špatný technický stav a zastaralé, zaostávající nebo nedostatečné vybavení zařízení pro celoživotní učení.
- Postupné zastarávání zdravotnických zařízení, celková situace ve zdravotnictví a financování zdravotní péče, nedostatečná podpora determinant zdraví.
- Deficit mezi poptávkou a nabídkou zařízení sociální péče (nedostatečné kapacity) a špatný technický stav a vybavení objektů a budov.
- Špatný technický stav většiny kulturních, sportovních a dalších zařízení pro neformální aktivity a jejich zhoršená dostupnost z odlehlejších částí území.
- Výskyt brownfields ve městech i ve venkovských oblastech.
- Neuspokojivý stav centrálních území, veřejných ploch a prostranství v řadě měst a obcí.
- Staré ekologické zátěže v území.
- Znečištění povrchových i podzemních vod.
- Nedostatečné sekundární čištění odpadních vod, odvádění odpadních vod, nevyhovující systém odkanalizování v obcích pod 2 000 ekvivalentních obyvatel.
- Místní nárůst znečištění ovzduší, a to především v místech soustředění obyvatel a služeb.

PŘÍLEŽITOSTI

Doprava

- Urychlené dobudování, modernizace a zvýšení kapacity důležitých dopravních tahů a páteřní sítě silničních komunikací v regionu.
- Rozvoj a rozšiřování integrovaných systémů dopravy včetně infrastruktury ve všech oblastech regionu.
- Investice do výstavby nebo rekonstrukcí prvků zvyšujících bezpečnost provozu (silničních obchvaty, protihlukové zdi, mosty atp.).
- Podpora veřejné hromadné dopravy a nemotorové dopravy v regionu.
- Využití strukturálních fondů EU k rozvoji dopravní infrastruktury a dopravní obslužnosti v regionu.

Cestovní ruch

- Budování základní a doprovodné infrastruktury pro cestovní ruch.
- Rekonstrukce a obnova turistických atraktivit regionu a zpřístupnění dosud opomíjených turistických zajímavostí.
- Zvyšování nabídky a standardů ubytovacích a dalších zařízení a služeb v cestovním ruchu.
- Rozvoj specifických forem a druhů cestovního ruchu (venkovská turistika, kongresová turistika, vinařská turistika, vodní turistika aj.).
- Posilování marketingu v cestovním ruchu a cílená propagace turistického image regionu v ČR i v zahraničí.
- Využití strukturálních fondů EU pro rozvoj infrastruktury cestovního ruchu i k podpoře propagace turistické nabídky.

Obyvatelstvo, města a venkov

- Vytváření podmínek pro rozvoj celoživotního vzdělávání s důrazem na modernizaci infrastruktury.
- Modernizace zdravotnických zařízení, jak z hlediska moderní zdravotnické techniky, tak informačních technologií.
- Modernizace infrastruktury v oblasti sociální péče.
- Vytváření podmínek pro rozvoj neformálních aktivit občanů, spolkové činnosti a občanských iniciativ.
- Revitalizace urbánních území a brownfields a jejich nové využití.
- Zkvalitňování životního prostředí ve městech a obcích (veřejné plochy a prostranství).
- Postupná a účinná sanace a rekultivace starých ekologických zátěží.
- Další výrazný pokles znečišťování vod z bodových i plošných zdrojů.

HROZBY

Doprava

- Zpoždění výstavby a modernizace dopravních tras.
- Kolaps části silniční sítě v důsledku zhoršování technického stavu dopravních komunikací a objektů.
- Další oslabování významu hromadné dopravy na úkor individuální.
- Další zhoršování obslužnosti periferních oblastí.

Cestovní ruch

- Nevyužití značného přírodního a kulturního potenciálu regionu.
- Celosvětový úpadek zájmu turistů o Evropu.
- Pokles cestovního ruchu v důsledku nepředvídatelných událostí (terorismus, živelné katastrofy aj.).
- Snižování návštěvnosti regionu v důsledku nedostatečné a nekvalitní nabídky služeb nebo absence atraktivních turistických programů.
- Zhoršování technického stavu kulturních památek.
- Nedostatečná propagace regionu.

Obyvatelstvo, města a venkov

- Snižování podílu ekonomicky aktivního obyvatelstva v důsledku stárnutí populace a migrace.
- Rostoucí nezaměstnanost (zejména dlouhodobá).
- Prohlubující se vnitroregionální disparity v míře nezaměstnanosti, životní úrovni a koncentraci obyvatelstva.
- Nerovnoměrná dostupnost zdravotnických zařízení, vznik regionálních rozdílů.
- Prohlubující se deficit mezi poptávkou a nabídkou sociálních služeb.
- Růst počtu osob ohrožovaných sociální exkluzí a nárůst sociálně patologických jevů způsobených sociální exkluzí.
- Odliv vzdělaných obyvatel a mladých rodin s dětmi z regionu v důsledku nedostatku adekvátních pracovních příležitostí.
- Přetrvávající existence brownfields a starých ekologických zátěží a s tím spojené negativní dopady na životní prostředí.
- Pokračující zhoršování kvality životního prostředí ve městech a obcích, degradace veřejných ploch a prostranství.
- Špatně regulovaný prostorový růst sídel s častým důsledkem v podobě překotného růstu hypermarketů, průmyslových a smíšených zón na úrodných zemědělských půdách.

SWOT analýza napomohla k identifikaci bariér rozvoje regionu (a zároveň potencionálně rozvojových oblastí) se zvláštním zřetelem na ty, které je možné účinně řešit podporu prostřednictvím regionálního operačního programu. K nim patří zejména dopravní dostupnost, dále cestovní ruch a také specifické problémy měst i venkovského prostoru. Tyto potencionální oblasti rozvoje se následně odráží ve třech tematických prioritních osách ROP NUTS 2 Jihovýchod vymezených a dále rozpracovaných v kapitolách 2 a 3.

2 STRATEGIE ROP NUTS 2 JIHOVÝCHOD

2.1 VÝCHODISKA STRATEGIE

Formulování strategie Regionálního operačního programu pro region soudržnosti NUTS 2 Jihovýchod v programovacím období 2007–2013 vychází z obecnějších cílů a priorit České republiky i Evropské unie. Strategie je integrální součástí celého strategického přístupu k programování pro období 2007–2013 v jasné a logické návaznosti: Strategické směrnice Společenství → Národní rozvojový plán ČR → Národní strategický referenční rámec → ROP NUTS 2 Jihovýchod.

ROP je zaměřen na podporu vyváženého rozvoje území regionu soudržnosti Jihovýchod, na snižování disparit v socioekonomické úrovni uvnitř regionu při respektování a využívání jeho sociálních, ekonomických a kulturních specifíků. Odráží potřeby indikované analýzou sociální a ekonomické situace a SWOT analýzy.

Obsahové zaměření ROP bylo formulováno s ohledem na tematické zaměření ostatních operačních programů a uplatňování principů subsidiarity a z toho odvozených kompetenčních předpokladů a dispozic, které souvisejí s rozvojem území. Oba kraje regionu Jihovýchod, které jsou odpovědné za přípravu ROP JV, věnovaly zvláštní pozornost průřezu svých priorit do celé soustavy operačních programů ČR pro programovací období 2007–2013 s tím, že část těchto priorit bude řešena v ROP a další část v rámci ostatních operačních programů. Při vymezování oblastí podpory v ROP JV bylo proto důležité vymezovat rozhraní s tematickými operačními programy a dalšími intervencemi financovanými EU.

Strategie ROP JV usiluje o prosazení principů dlouhodobě udržitelného rozvoje, který bude využívat potenciál regionu. Takový rozvoj bude založen na stabilním ekonomickém růstu při šetrném využívání zdrojů, respektování sociálních potřeb obyvatelstva a ochraně životního prostředí.

Evropský cíl politiky hospodářské a sociální soudržnosti je reprezentován mottem: „Evropa musí obnovit základ své konkurenceschopnosti, zvýšit svůj růstový potenciál a svoji produktivitu a posílit sociální soudržnost, a přitom klást hlavní důraz na znalosti, inovaci a optimalizaci lidského kapitálu“²⁰. Cíle Regionálního operačního programu NUTS 2 Jihovýchod k realizaci evropských cílů jednoznačně přispívají.

²⁰ Viz. Strategické obecné zásady Společenství pro léta 2007 – 2013.

2.2 GLOBÁLNÍ CÍL A SPECIFICKÉ CÍLE ROP

2.2.1 Globální cíl

Globální cíl Regionálního operačního programu pro region soudržnosti NUTS 2 Jihovýchod je odpovědí na odůvodněné potřeby tohoto regionu soudržnosti a zároveň koresponduje s prioritami České republiky i Evropské unie. Globálním cílem Regionálního operačního programu pro region soudržnosti NUTS 2 Jihovýchod je:

„RŮST KONKURENCESCHOPNOSTI A PROSPERITY REGIONU PŘI ZVYŠOVÁNÍ KVALITY ŽIVOTA OBYVATEL“.

Záměrem tohoto rozvojově koncipovaného cíle je **dosažení ekonomické, sociální a kulturní úrovně regionu srovnatelné s vyspělými regiony Evropy**. Takto definovaný globální cíl zohledňuje strategické záměry regionální politiky České republiky, zároveň respektuje záměry SUR ČR i SHR ČR. Intervence v rámci tohoto cíle mají směřovat ke zlepšení dopravní infrastruktury v regionu, ke stimulaci podnikatelských aktivit s důrazem na cestovní ruch, řešení problémů měst a venkovského prostoru s dopadem na zvyšování zaměstnanosti a k posilování sociální soudržnosti.

Jedním z předpokladů pro růst a zaměstnanost je nutnost zabezpečit, aby byla podnikům k dispozici potřebná infrastruktura (zejm. dopravní). Moderní infrastruktura je v rámci provozování podnikatelských aktivit mnohých podniků významným faktorem, který ovlivňuje hospodářskou a sociální přitažlivost místa. Investicím do infrastruktur v regionu Jihovýchod, který z pohledu průměru EU zaostává, se proto podpoří růst a posílí se tak jeho konvergence se zbytkem Unie. Je potřeba zohlednit úroveň regionálního hospodářského rozvoje a nutnost velkých dotací do infrastruktury.

Úsilí o zvyšování zaměstnanosti a vyšší produktivitu závisí na celé řadě aktivit. Investice do infrastruktury a rozvoje podnikání přinášejí nové pracovní příležitosti, a to jak v krátkodobém výhledu v důsledku prvotních účinků, tak ve výhledu dlouhodobém v důsledku jejich pozitivního vlivu na konkurenceschopnost. Za účelem maximalizace počtu pracovních příležitostí z těchto investic je třeba dále rozvíjet a zvyšovat lidský kapitál. Zásadními kroky k udržení hospodářského růstu, k povzbuzení společnosti otevřené sociálnímu začlenění a k boji s chudobou jsou rozšíření základny hospodářských činností, zvýšení míry zaměstnanosti a snížení nezaměstnanosti.

Z důvodu nedostatečné kvalifikace nebo kvůli nesouladu mezi nabízenými a požadovanými dovednostmi se mnoha lidem nedaří vstoupit na trh práce či se zde udržet. Podpora přístupu k práci pro všechny věkové kategorie a ke zvýšení úrovně produktivity a kvality práce musí být proto zaměřena na zvyšování investic do lidského kapitálu a vzdělávání.

V rámci politiky soudržnosti je rovněž důležité - zejména v zaostávajících regionech, mezi které region Jihovýchod patří - přispět ke zkvalitnění zařízení dlouhodobé péče a investovat do zlepšení zdravotní infrastruktury, neboť investice do podpory zdraví a prevence nemocí pomůže udržet aktivní účast co největšího počtu pracovníků ve společnosti a tedy i jejich ekonomický příspěvek, což sníží podíl ekonomické závislosti.

Specifickým znakem regionálního operačního programu je zohlednění územního rozměru politiky soudržnosti. Územní rozměr je zvláště důležitý pro městské i venkovské oblasti. Je nutné zohlednit konkrétní problémy městských oblastí. Důležité je například získávat vysoce kvalifikované pracovníky (pomocí opatření týkajících se přístupnosti kvalitního vzdělávání a

dalších služeb); důležitá jsou i opatření na zlepšování fyzického prostředí, asanaci bývalých průmyslových areálů a na zachování a rozvoj historického a kulturních dědictví. Obnova veřejných prostor a průmyslových areálů může hrát důležitou roli při vytváření nezbytných infrastruktur pro udržitelný hospodářský rozvoj. V souvislosti s hluboce zakořeněnými problémy sociální soudržnosti je důležité, aby se posilovala ekonomická, sociální a kulturní integrace nejvíce znevýhodněných osob a zlepšila se dostupnost a přístup ke klíčovým službám.

Akce ve prospěch venkovských oblastí by měly přispět k zajištění minimální úrovně přístupu ke službám obecného hospodářského zájmu, což je nezbytné k tomu, aby se podařilo přilákat podniky a kvalifikované pracovníky a zabránit odlivu lidí z venkova. Zajištění všeobecného přístupu ke všem službám, zejména v řídkce osídlených oblastech, lze dosáhnout prostřednictvím investic do pólů rozvoje ve venkovských oblastech (například v malých a středně velkých městech). Nutné je rovněž propojení s hlavními regionálními, vnitrostátními a evropskými dopravními sítěmi. Venkovské oblasti jsou často silně závislé na cestovním ruchu. Integrovaný přístup by měl především směřovat k tomu, aby měl pozitivní dopad na odvětví cestovního ruchu, místní hospodářství, osoby pracující v cestovním ruchu, návštěvníky a místní obyvatelstvo a také na přírodní a kulturní dědictví.

Intervence ROP Jihovýchod se proto zaměří na řešení problémů regionu soudržnosti Jihovýchod zejména v oblastech:

- a) podpora budování regionálních a místních dopravních systémů, zlepšování dostupnosti regionu, rozvoj veřejné dopravy,
- b) rozvoj regionální ekonomiky s důrazem na cestovní ruch a
- c) zkvalitňování životního prostředí v urbánních prostorech, řešení problematiky celoživotního vzdělávání, sociální a zdravotní problematiky na místní a regionální úrovni a snižování rizika vzniku sociálně patologických jevů.

V souladu s požadavky Evropské komise na zdůraznění strategického přístupu k rozvoji nejvýznamnějších urbanizačních center budou samostatně podporovány intervence zaměřené na posilování statutárních měst Brna a Jihlavy jako akceleratorů růstu a rozvoje regionu. Budou podporovány projekty zaměřené na revitalizaci a změnu funkčního využití vybraných městských částí, na péči o životní prostředí v těchto městech a rovněž budou podporovány aktivity na podporu sociální soudržnosti.

2.2.2 Specifické cíle

Na základě identifikace potřeb regionu potvrzených analýzou socioekonomického rozvoje a SWOT analýzou je globální cíl rozložen do následujících specifických cílů, z nichž byly následně odvozené prioritní osy ROP pro NUTS 2 Jihovýchod v programovacím období 2007-2013:

Specifický cíl 1:	Zkvalitnit dopravní infrastrukturu a obslužnost území při respektování ochrany životního prostředí.
Specifický cíl 2:	Zvýšit účast cestovního ruchu na hospodářské prosperitě regionu.

Specifický cíl 3: Zkvalitnit podmínky pro život obyvatel ve městech a na venkově.

Specifický cíl 1: Zkvalitnit dopravní infrastrukturu a obslužnost území při respektování ochrany životního prostředí

Tento specifický cíl rozpracovává globální cíl ROP z hlediska dopravní dostupnosti území, která představuje základní předpoklad rozvoje všech dalších ekonomických a sociálních aktivit. Strategie ROP je v této oblasti orientována na zajištění kvalitního napojení regionu na evropskou a celostátní dopravní infrastrukturu, propojení uvnitř regionu a na zajištění kvality regionálních obslužných systémů. Pozornost je věnována také dopravní obslužnosti ve městech a napojení okrajových částí regionu. Strategické obecné zásady Společenství 2007–2013 hovoří o zvýšení přitažlivosti členských států, regionů a měst zlepšením jejich přístupnosti prostřednictvím rozšíření a zlepšení dopravních struktur.

Specifický cíl 2: Zvýšit účast cestovního ruchu na hospodářské prosperitě regionu

Významným aspektem cestovního ruchu jsou jeho pozitivní dopady na zaměstnanost, na tvorbu nových pracovních míst i na podporu podnikatelských aktivit směřující ke zvýšení prosperity regionu. Toho je možno dosáhnout iniciací potenciálu v tomto odvětví, a to zejména rozvojem infrastruktury pro cestovní ruch, rozvojem nových a zkvalitňováním stávajících služeb a produktů cestovního ruchu, podporou marketingu a propagace i podporou procesu zachování kulturního a přírodního dědictví.

Specifický cíl 3: Zkvalitnit podmínky pro život obyvatel ve městech a na venkově

Tento specifický cíl rozpracovává globální cíl ROP s ohledem na vyvážený a harmonický rozvoj celého území regionu soudržnosti Jihovýchod. Bere v úvahu prostorové struktury v území (sídelní struktura, města, venkovské oblasti), jejichž specifické problémy je třeba řešit.

2.2.3 Stanovení prioritních os a jejich zdůvodnění

Ve shodě s prioritními rozvojovými cíly NSRR, na základě sociální a ekonomické analýzy a SWOT analýzy a v návaznosti na specifické cíle Regionálního operačního programu NUTS 2 Jihovýchod byly stanoveny následující čtyři prioritní osy, z nichž jsou tři věcné a jedna je zaměřená na technickou pomoc:

- 1. Rozvoj dopravy.**
- 2. Rozvoj cestovního ruchu.**
- 3. Rozvoj měst a venkovského prostoru.**
- 4. Technická pomoc.**

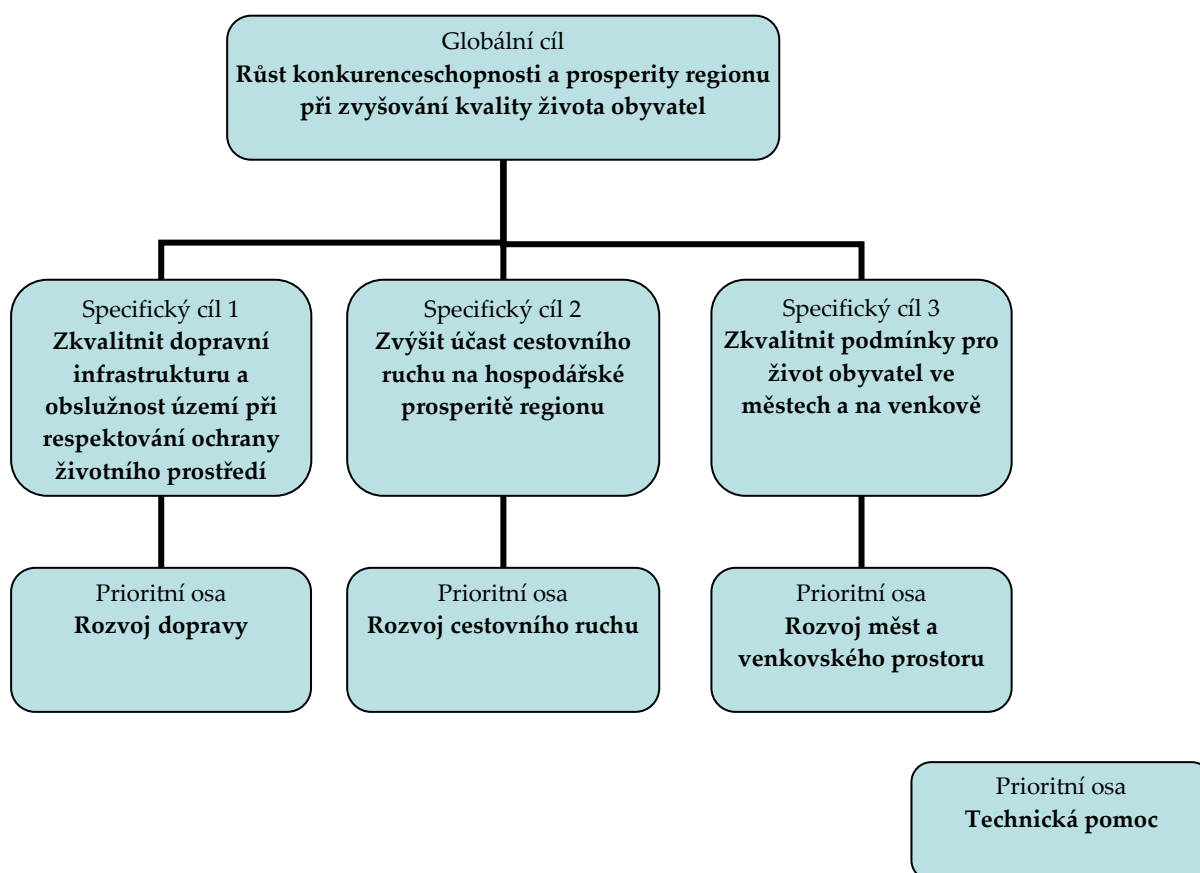
Specifický cíl 1 ROP „Zkvalitnit dopravní infrastrukturu a obslužnost území při respektování ochrany životního prostředí“ bude realizován prostřednictvím prioritní osy **Rozvoj dopravy**. Ta byla vymezena samostatně proto, aby řešila klíčový předpoklad podmiňující úspěšnou realizaci dalších činností a aktivit směřujících ke zlepšování kvality života obyvatel v regionu soudržnosti Jihovýchod. Tím je zkvalitňování dopravní dostupnosti regionu. Soustředěné úsilí bude věnováno zvýšení kvality a průchodnosti regionálních dopravních komunikací a zlepšení dopravní dostupnosti a obslužnosti území.

Cestovní ruch je možno považovat za odvětví budoucnosti, protože jeho rozvoj provází silný multiplikační efekt. Představuje komplexní hospodářské odvětví, které významným způsobem ovlivňuje zaměstnanost, platební bilanci a socioekonomický rozvoj regionu, podílí se na tvorbě hrubého domácího produktu, má vliv na příjmy místních rozpočtů a v neposlední řadě podporuje i investiční aktivitu v regionu. Stává se stále významnějším a nepostradatelnějším faktorem regionálního rozvoje. Značné nedostatky ve sféře cestovního ruchu dodnes přetrvávají zejména v koordinovanosti jeho rozvoje, špatném technickém stavu a nedostatečné kapacitě infrastruktury pro cestovní ruch, stavu historických památek či nedostatečné připravenosti lidských zdrojů. Rezervy existují také v případě aktivit a činností, které mají zajistit standardní úroveň některých služeb nebo produktů a vybrané infrastruktury cestovního ruchu požadovanou zejména zahraničními turisty (např. dodržování mezinárodně obvyklých standardů služeb). Za nedostatečný je rovněž možno považovat marketing a propagaci turistických destinací.

Z těchto důvodů byl v rámci strategie ROP NUTS 2 Jihovýchod v programovém období 2007–2013 vymezen specifický cíl „Zvýšit účast cestovního ruchu na hospodářské prosperitě regionu“, který bude realizován prostřednictvím prioritní osy **Rozvoj cestovního ruchu**.

Prioritní osa ROP NUTS 2 Jihovýchod **Rozvoj měst a venkovského prostoru** byla vymezena jako důležitý nástroj pro zlepšování kvality života v regionu. Jejím prostřednictvím bude probíhat řada intervencí do rozvoje infrastruktury v oblasti celoživotního vzdělávání, zdravotní a sociální péče, neformálních aktivit a sociální integrace a do zkvalitňování fyzického prostředí v urbánních prostorech naplňujících specifický cíl ROP „Zkvalitnit podmínky pro život obyvatel ve městech a na venkově“. Poskytování vzdělávacích, sociálních, zdravotních služeb i vytváření podmínek pro realizaci širokého spektra neformálních aktivit občanů je možné považovat za klíčový prvek v boji proti sociální exkluzi a nezaměstnanosti.

Obrázek 2: Schéma návaznosti globálního cíle, specifických cílů a prioritních os ROP JV

2.2.4 Konzistence ROP se Strategickými obecnými zásadami Společenství

Hlavním cílem Strategických obecných zásad Společenství je stanovit priority Společenství, které budou podporovány v rámci politiky soudržnosti za účelem posílení součinnosti s lisabonskou strategií, jak jsou definovány v integrovaných obecných zásadách pro růst a zaměstnanost, a jejich realizace.

Na obecnou zásadu *Přitažlivější Evropa a regiony Evropy pro investory a pracující* má přímou vazbu specifický cíl ROP Jihovýchod „Zkvalitnit dopravní infrastrukturu a obslužnost území při respektování ochrany životního prostředí“. Zajištění účinné, flexibilní a bezpečné dopravní infrastruktury lze považovat za nezbytný předpoklad hospodářského rozvoje, protože zvyšuje produktivitu a tím perspektivy rozvoje regionu prostřednictvím usnadnění pohybu osob a zboží. SOZS zmiňují důležitost doplňkových investic do vedlejších propojení k projektům evropského zájmu TEN v souvislosti s integrovanou regionální dopravní a komunikační strategií pro městské a venkovské oblasti za účelem zabezpečení, aby regiony využívaly možností, které se vytvořily prostřednictvím velkých sítí. Důležitá je dle SOZS rovněž podpora udržitelných dopravních sítí z hlediska životního prostředí. To zahrnuje prostředky veřejné dopravy (včetně P+R infrastruktur), plány mobility, vnější okruhy, zvyšování bezpečnosti na křižovatkách, cesty a chodníky určené pro chodce a cyklisty.

Obecná zásada Společenství *Vytváření více a lepších pracovních míst* se zaměřuje na dosažení cílů Unie v otázkách zaměstnanosti. Co se týče rozvoje lidského kapitálu, prosazují obecné zásady zaměstnanosti následující tři prioritní činnosti pro politiky členských států:

- přivést více lidí do zaměstnání a zajistit jejich setrvání v zaměstnání, modernizovat systémy sociální ochrany;
- zvýšit přizpůsobivost pracujících a podniků a pružnost trhů práce;
- zvýšit investice do lidského kapitálu prostřednictvím lepšího vzdělávání a kvalifikace.

ROP Jihovýchod přispívá zejména k naplňování třetí prioritní činnosti. Prostřednictvím specifického cíle „Zkvalitnit podmínky pro život obyvatel ve městech a na venkově“ a na něj navazující prioritní osy *Rozvoj měst a venkovského prostoru* budou realizovány investice do modernizace a budování infrastruktury pro vzdělávání a celoživotní učení včetně modernizace vybavení těchto zařízení. Tím budou vytvářeny podmínky pro to, aby bylo možné zajistit odpovídající nabídku atraktivního, dostupného a vysoce kvalitního vzdělání a odborné přípravy na všech úrovních, zásadní snížení počtu žáků, kteří předčasně opouštějí školu, a vyšší míru dokončení vyššího středoškolského vzdělání.

Jak se dále uvádí ve SOZS, ve světle demografické struktury EU, stárnoucí populace a pravděpodobného úbytku pracovní síly je rovněž důležité, aby Unie provedla kroky směřující ke zvýšení počtu zdravých pracovních let jejich pracovníků. ROP Jihovýchod prostřednictvím specifického cíle „Zkvalitnit podmínky pro život obyvatel ve městech a na venkově“ reaguje na požadavek SOZS přispět v rámci politiky soudržnosti ke zkvalitnění zařízení dlouhodobé péče investicemi do zlepšení regionální zdravotní infrastruktury.

2.2.5 Konzistence ROP s Národním strategickým referenčním rámcem

Globální i specifické cíle ROP NUTS 2 Jihovýchod jsou konzistentní s prioritami stanovenými v Národním strategickém referenčním rámci i s Národním lisabonským programem 2005 – 2008 (Národním programem reforem ČR).

Zásadní je především konzistentnost globálního i specifických cílů ROP s prioritami formulovanými v rámci prioritní osy NSRR *Vyvážený a harmonický rozvoj území České republiky*. Priorita *Vyvážený rozvoj regionů* je zaměřena na „podporu vyváženého rozvoje regionů, na snižování disparit v socioekonomické úrovni mezi i uvnitř regionů soudržnosti při respektování a využívání jejich sociálních, ekonomických a kulturních specifík. Bude zaměřena na rozvoj regionální ekonomiky, podporu budování regionálních a místních dopravních a komunikačních systémů, zlepšování dostupnosti regionů, odstraňování environmentálních zátěží a péči o životní prostředí, řešení lokálně omezených problémů, řešení sociálních aktivit na místní a regionální úrovni a snižování rizika vzniku sociálně patologických jevů“.

S prioritou NSRR *Rozvoj městských oblastí* je konzistentní zejména specifický cíl ROP „Zkvalitnit podmínky pro život obyvatel ve městech a na venkově“, jehož naplňování rovněž ovlivňuje městské prostředí. Patří sem zejména infrastruktura (její dobudování a zkvalitnění, nejen z pohledu dostupnosti, ale také z hlediska ochrany životního prostředí a posilování zdravého způsobu života), nepřímá podpora podnikatelských aktivit ve městě, opatření na podporu rozvoje vzdělanosti, sociální soudržnosti a komplexní regenerace částí měst v oblasti sociální, ekonomické urbanistické, architektonické, kulturní a ekologické. Jedná se také o vytváření podmínek pro trávení volného času obyvatel, zlepšování

vybavenosti obytných zón veřejnými službami, vytváření nových pracovních příležitostí v jejich blízkosti. Zvláštní pozornost je věnována revitalizaci brownfields ve městech a jejich přeměně na funkční socioekonomické zóny měst.

Globální cíl ROP je rovněž konzistentní s prioritou NSRR *Rozvoj venkovských oblastí* v návaznosti na stabilizaci osídlení venkovských oblastí, na udržení a zvyšování kvality života venkovské populace, na zlepšení dostupnosti veřejných statků a služeb, posilování vazeb mezi venkovem a městy, na podporu diverzifikace ekonomické struktury venkovských oblastí a na péči o životní prostředí a krajinu.

NSRR dále v rámci prioritní osy *Životní prostředí a dostupnost* vymezuje prioritu *Zlepšení dostupnosti dopravy* jejímž cílem je *Posílení dostupnosti dopravy a dopravní obslužnosti*. Prostřednictvím této priority NSRR bude realizována výstavba a modernizace dopravní infrastruktury, která má rozhodující význam pro ekonomiku ČR. Specifický cíl ROP „Zkvalitnit dopravní infrastrukturu a obslužnost území při respektování ochrany životního prostředí“ doplňuje tuto prioritu o regionální dimenzi. Intervence v oblasti napojení regionu Jihovýchod na páteřní síť i propojení uvnitř regionu posílí celkovou prostupnost dopravních sítí v České republice.

Priorita NSRR *Rozvoj udržitelného cestovního ruchu* definovaná v rámci prioritní osy *Posilování konkurenceschopnosti České republiky* je zaměřena na podporu zvýšení konkurenceschopnosti celého odvětví cestovního ruchu podporou využití potenciálu, který v České republice existuje a bude se dále rozvíjet. Specifický cíl ROP „Zvýšit účast cestovního ruchu na hospodářské prosperitě regionu“ je tak přímo konzistentní s touto prioritou NSRR, jejímž cílem je zvýšení podílu cestovního ruchu v ekonomice jednotlivých regionů i ČR jako celku lepším využitím potenciálu pro rozvoj cestovního ruchu v jednotlivých regionech.

Globální cíl ROP Jihovýchod je prostřednictvím strategického cíle „Zkvalitnit podmínky pro život obyvatel ve městech a na venkově“ přímo konzistentní také s prioritami *Vzdělávání a Posilování sociální soudržnosti* vymezenými v rámci prioritní osy NSRR *Rozvoj moderní a konkurenceschopné společnosti*, a to především prostřednictvím koncepčně i systémově vytvářené a rozvíjené infrastruktury pro vzdělávání a stejně tak i prostřednictvím kvalitní a dostupné sociální, kulturní a zdravotní infrastruktury potřebné k realizaci sociální soudržnosti.

2.2.6 Konzistence ROP s Národním programem reforem ČR

Národní lisabonský program 2005–2008 / Národní program reforem České republiky (NPR) je závazným politickým dokumentem o prioritách a opatřeních v makroekonomické a mikroekonomické oblasti a politice zaměstnanosti pro období 2005 - 2008. Cílem NPR je posílit politickou odpovědnost za naplňování obsahu Lisabonské strategie a umožnit vyhodnocení plnění stanovených reformních kroků na úrovni státu. Národní program reforem zároveň poskytuje příležitost přiblížit široké veřejnosti priority hospodářské politiky, resp. politiky zaměstnanosti a seznámit ji s nezbytností přijetí reformních kroků, ke kterým se Česká republika zavazuje. Nejdůležitější prioritou ČR v makroekonomické oblasti je pokračování reformy veřejných financí zaměřené na postupné snižování podílu

maastrichtského deficitu veřejných financí na HDP. V mikroekonomické úrovni jsou jednotlivé reformy vzájemně provázány a zaměřeny na opatření, která povedou k posílení a zvýšení konkurenčních výhod české, resp. evropské ekonomické základny. Klíčovým faktorem schopnosti čelit rostoucí konkurenci zemí s levnou pracovní silou se stává rozvoj znalostní společnosti, podpora výzkumu a vývoje rozvoj inovačního potenciálu, kvalita podnikatelského prostředí a rozvoj lidských zdrojů. Mezi základní pilíře fungování a rozvoje hospodářství patří rovněž moderní a rozvinutá infrastruktura, podpora environmentálních technologií a racionálního využívání zdrojů. V oblasti trhu práce se budou reformní opatření věnovat zejména flexibilitě trhu práce. Národní program reforem ČR stanovuje 8 priorit rozčleněných na tři části:

část Makroekonomická:

- Makroekonomická stabilita a udržitelný růst

část Mikroekonomická:

- Podnikatelské prostředí
- Výzkum a vývoj, inovace
- Udržitelné využívání zdrojů
- Modernizace a rozvoj dopravních a ICT sítí

část Zaměstnanost:

- Flexibilita na trhu práce
- Začleňování na trhu práce
- Vzdělávání

Regionální operační program NUTS 2 Jihovýchod je konzistentní s Národním programem reforem ČR. Výraznou měrou přispívá zejména k naplňování priority **Modernizace a rozvoj dopravních a ICT sítí** v Mikroekonomické části NPR a priorit **Flexibilita trhu práce a Vzdělávání** v části NPR Zaměstnanost.

Kvalitní dopravní infrastruktura je základním předpokladem dlouhodobé konkurenceschopnosti české ekonomiky a nezbytnou podmínkou hospodářského růstu. Rozvoj dopravní infrastruktury musí být zabezpečován s ohledem na vzájemné rovnoměrné využití kapacity stávajících sítí a jejich rozvoj ve všech druzích dopravy. Nedostatečně kvalitní a kapacitní infrastruktura negativně ovlivňuje příliv investic do regionu, nepravidelnost provozu a způsobuje tím ekonomické ztráty. Dopravní infrastruktura musí umožnit plynulé spojení mezi průmyslovými, obchodními a sídelními centry. Zatímco tematický Operační program Doprava se bude soustřeďovat na dopravní síť evropského významu TEN-T na území České republiky, ROP NUTS 2 Jihovýchod bude přispívat k naplňování priority NPR **Modernizace a rozvoj dopravních a ICT sítí** zkvalitňováním regionální dopravní sítě, která navazuje na páteřní síť TEN-T, a to prostřednictvím specifického cíle „Zkvalitnit dopravní infrastrukturu a obslužnost území při respektování ochrany životního prostředí“ a prioritní osy **Rozvoj dopravy**.

Dynamický vývoj ekonomiky vyžaduje pružný pracovní trh. Pokud pro to nebudou vytvořeny podmínky, pak České republice - a potažmo jejím regionům - hrozí, že se dostane do dlouhodobých problémů s nezaměstnaností a vysokými sociálními náklady. Součástí NPR ČR jsou proto záměry na zvyšování podílu investic do lidského kapitálu, podpory dojíždění a stěhování za prací a vytvoření legislativních podmínek pro flexibilní pracovní právní vztahy.

Mezi klíčové strukturální problémy na trhu práce patří mj. i nízká územní mobilita zaměstnanců. Podpora dojíždění a stěhování za prací je proto i jedním z prioritních opatření NPR ČR v rámci priority *Flexibilita trhu práce*. Z územního hlediska jsou to především odlehle, venkovské oblasti, které se potýkají s řadou problémů způsobených zejména nedostatečným dopravním napojením na regionální centra, což vyvolává potíže při dojíždě za prací. Tato odlehlost se následně výraznou měrou podílí na vyšší nezaměstnanosti, nižší úrovni příjmů obyvatel, nedostatečném zajištění služeb a celkovém útlumu ekonomických aktivit v těchto periferních územích. Zajištění dobrého dopravního spojení venkovského prostoru s centry osídlení je proto nezbytnou podmínkou zabraňující postupnému vylidňování venkova. Regionální operační program bude k řešení těchto problémů přispívat zejména investicemi do zvyšování kvality regionální silniční sítě, čímž mj. dojde ke zrychlení dopravy a ke snížení jízdní doby pro osoby dojíždějící za prací. ROP bude prostřednictvím své prioritní osy *Rozvoj dopravy* také podporovat rozvoj a optimalizaci veřejné dopravy v regionu jako základního nástroje dopravní obslužnosti území.

Záměrem NPR v prioritní oblasti *Vzdělávání* je zvýšení úrovně vzdělanosti obyvatelstva prostřednictvím moderního, kvalitního a flexibilního systému vzdělávání a odborné přípravy. Regionální operační program se bude podílet na naplňování těchto záměrů NPR zejména tím, že bude prostřednictvím prioritní osy *Rozvoj měst a venkovského prostoru*, která vychází ze specifického cíle ROP „Zkvalitnit podmínky pro život obyvatel ve městech a na venkově“, podporovat investice do modernizace a budování infrastruktury pro vzdělávání a celoživotní učení včetně modernizace vybavení těchto zařízení. Tím budou vytvářeny materiálně technické podmínky pro naplňování záměrů NPR v prioritní oblasti *Vzdělávání*.

2.2.7 Konzistence ROP se Strategií udržitelného rozvoje ČR

Strategie udržitelného rozvoje ČR (SUR) je strategický dokument České republiky zdůrazňující potřeby rozvoje a vzájemné rovnováhy sociálního, ekonomického a environmentálního pilíře udržitelného rozvoje a to tak, aby jeden nebyl preferován před druhým. Je zamýšlena jako dlouhodobý rámec i pro politické rozhodování v kontextu mezinárodních závazků, které ČR přijala či hodlá přijmout v souvislosti se svým členstvím v Evropské unii, ale s respektováním specifických podmínek a potřeb České republiky.

Specifický cíl 1 ROP „Zkvalitnit dopravní infrastrukturu a obslužnost území při respektování ochrany životního prostředí“ je v přímém souladu s *Ekonomickým pilířem: posilování konkurenceschopnosti ekonomiky* SUR ČR, a to v oblasti **dopravy**, kde si vláda klade za cíl, v rozsahu daném svými disponibilními nástroji, zajistit: kvalitní dopravní infrastrukturu, kvalitní dopravní obsluhu území ČR, podmínky pro udržitelnou mobilitu osob a nákladů (dopravu zaměřenou na uživatele), a rozvoj ekologicky šetrných forem dopravy.

Rovněž specifický cíl 2 ROP „Zvýšit účast cestovního ruchu na hospodářské prosperitě regionu“ je v přímém souladu s *Ekonomickým pilířem: posilování konkurenceschopnosti ekonomiky*. Odráží podporu rozvoje podnikání zaměřenou na alokaci výdajů veřejných

rozpočtů do oblastí s kladnými multiplikačními efekty, mezi které odvětví cestovního ruchu bezesporu patří.

Specifický cíl 3 ROP „Zkvalitnit podmínky pro život obyvatel ve městech a na venkově“ má pak přímou vazbu na *Environmentální pilíř: ochrana přírody, životního prostředí, přírodních zdrojů a krajiny, environmentální limity*, zejména při naplňování cílů v oblasti péče o urbanizovaná území a odstraňování starých ekologických zátěží (vč. brownfields). Přímá vazba specifického cíle 3 ROP existuje rovněž na *Sociální pilíř: posílení sociální soudržnosti a stability*. Mezi dílčí cíle tohoto pilíře SUR ČR, ke kterým se ROP vztahuje, patří především: zvýšení ochrany rodiny (včetně dětí a starších osob) před sociálně patologickými jevy, podpora prevence kriminality dětí a mládeže a podpora obnovy venkova.

V neposlední řadě existují rovněž přímé vazby na oblast *Výzkum a vývoj, vzdělávání*, kde SUR ČR vymezuje mj. dílčí cíle zaměřené na rozvoj vzdělávání dospělých a využívání strukturálních fondů EU a vymezení jejich použití pro potřeby vzdělávání na všech úrovních.

2.2.8 Konzistence ROP se Strategií regionálního rozvoje ČR

Strategie regionálního rozvoje ČR (SRR) ve svém pojetí respektuje cíle regionální politiky Evropské unie a předpokládá maximální míru využití všech možností, které České republice z členství v Evropské unii vyplývají. Formuluje souhrnně cíle, problémové okruhy a priority, které bude třeba zabezpečovat při zajišťování politiky regionálního rozvoje v ČR.

ROP Jihovýchod přímo naplňuje vybrané prioritní osy a priority SRR ČR. Tuto konzistenci je možno vyjádřit následujícím způsobem:

1) Specifický cíl 1 ROP „Zkvalitnit dopravní infrastrukturu a obslužnost území při respektování ochrany životního prostředí“:

Prioritní osa 4: Infrastruktura

Priorita 4.1 Zajištění regionální a nadregionální dopravní dostupnosti

Priorita 4.2 Zajištění kvalitní regionální, meziregionální a nadregionální dopravní obslužnosti

2) Specifický cíl 2 ROP „Zvýšit účast cestovního ruchu na hospodářské prosperitě regionu“:

Prioritní osa 6: Cestovní ruch

Priorita 6.1 Organizace a management cestovního ruchu

Priorita 6.2 Rozvoj infrastruktury cestovního ruchu

Priorita 6.3 Rozvoj produktů a služeb cestovního ruchu

Prioritní osa 7: Kultura

Priorita 7.3 Zachování a využívání kulturních památek

3) Specifický cíl 3 ROP „Zkvalitnit podmínky pro život obyvatel ve městech a na venkově“:

Prioritní osa 2: Ekonomika regionů

Priorita 2.1 Vytvoření podmínek pro dynamický hospodářský rozvoj regionů

Prioritní osa 3: Lidé a osídlení

Priorita 3.1 Podpora investic do lidského kapitálu

Priorita 3.3 Sociální soudržnost v regionech založená na rovnosti příležitostí

Priorita 3.4 Rozvoj a regenerace měst

2.3 HODNOCENÍ EX-ANTE

2.3.1 Průběžné stanovisko ex-ante hodnocení k pracovní verzi 0.5

Ex-ante hodnocení ROP NUTS 2 Jihovýchod probíhá paralelně se zpracováním ROP, vlastní proces hodnocení byl zahájen na počátku března 2006. Ex-ante hodnotitel pracoval se všemi předešlými verzemi a poskytoval zpracovateli průběžné komentáře. Stanoviska ex-ante hodnotitele byla rovněž prezentována v rámci veřejných projednávání ROP NUTS 2 Jihovýchod.

Mezi základní připomínky, které hodnotitel ve svých předchozích stanoviscích akcentoval, byla absence zohlednění předchozích zkušeností, příliš obsáhlá a popisná socioekonomická analýza bez analytických závěrů, nedostatečná provázanost se SWOT analýzou a prioritami, jakož i nedostatečně vymezená strategie.

Zpracovatel doporučení hodnotitele průběžně zapracovává, i nadále však mnohé připomínky zůstávají v platnosti.

Z pohledu ex-ante hodnocení stále není možné odpovědět na všechny evaluační otázky, jak jsou uvedeny v pracovním dokumentu EK (Working Paper on Ex-ante Evaluation), neboť dosud mnohé podstatné informace v programu chybí.

Ex-ante hodnotitel doporučuje, aby byl dokument doplněn v následujících oblastech:

- posílení analytické části socioekonomické analýzy regionu na úkor popisné, a to zejména ve vztahu k navrhovaným alokacím na definované priority; socioekonomická analýza je stále z hlediska rozsahu příliš obsáhlá a popisná, nedostatečně se zakládá na faktech a jiných analýzách,
- postrádá jasné vymezení strategie s ohledem na očekávané přínosy a dopady realizované intervence, resp. definici kvantifikovaných cílů. Vymezení indikátorů v žádném případě nepovažuje za finální, neboť u žádného není dosud uvedena cílová hodnota, tudíž nelze z tohoto pohledu hodnotit efektivnost rozdělení prostředků.
- dopracování transparentní linie v provázání dílčích částí programu, zejména pak ve vztahu ke strategii (analýza → strategie → cíle → indikátory → finanční alokace),
- doporučuje zdůraznit podporu státu (ale i kraje) tomuto regionu v minulých letech, a to zejména s ohledem na prokázání toho, že zdroje ze SF budou sloužit k posílení již vynakládaných finančních prostředků z národních zdrojů a budou tedy mít funkci doplňkovou k národnímu financování,
- dopracování finančního plánu zejména ve vztahu ke kvantifikaci cílů a očekávaným dopadům intervence,
- realizační část je do značné míry koncipována jako „přepis“ úkolů daných legislativou, zákonem a Metodikou finančních toků, aniž by tyto skutečnosti byly zasazeny do reálné situace regionu. Doporučuje koncipovat tuto kapitolu tak, aby se v určité fázi odklonila od obecného pojetí a odrážela skutečnou představu o realizaci ROP NUTS 2 Jihovýchod.

Ex-ante hodnotitel vidí určitou nevyváženost v návrhu podílu finančních alokací na jednotlivé priority. Alokace 70 % prostředků na prioritní osu „Rozvoj dopravy“ nemá dostatečný odraz v socioekonomické analýze a následně strategii. I když tato priorita má zcela evidentní vazbu na Národní strategický referenční rámec, NSRR z územního hlediska nevymezuje žádnou oblast v ČR, která by se v oblasti dopravní infrastruktury významně lišila od celorepublikového standardu a vyžadovala zvýšenou podporu v této oblasti.

Ex-ante hodnotitel se domnívá, že vyjednat finanční alokaci v této výši s EK bude dosti problematické a je na zvážení řídicího orgánu, jako zodpovědného subjektu za předložení a vyjednání programu s EK, zda podstoupí riziko možného neschválení programu. Nutnost jeho případného přepracování v sobě nese z časového hlediska riziko posunutí zahájení čerpání prostředků.

Ex-ante hodnotitel v současné době identifikoval jako jedno z významných rizik, které by mohlo vážně ohrozit implementaci programu, nedostatečné personální a finanční zabezpečení fungování Úřadu Regionální rady. V souvislosti s tímto důrazně doporučuje navýšit alokaci na prioritu technická pomoc minimálně na 3%.

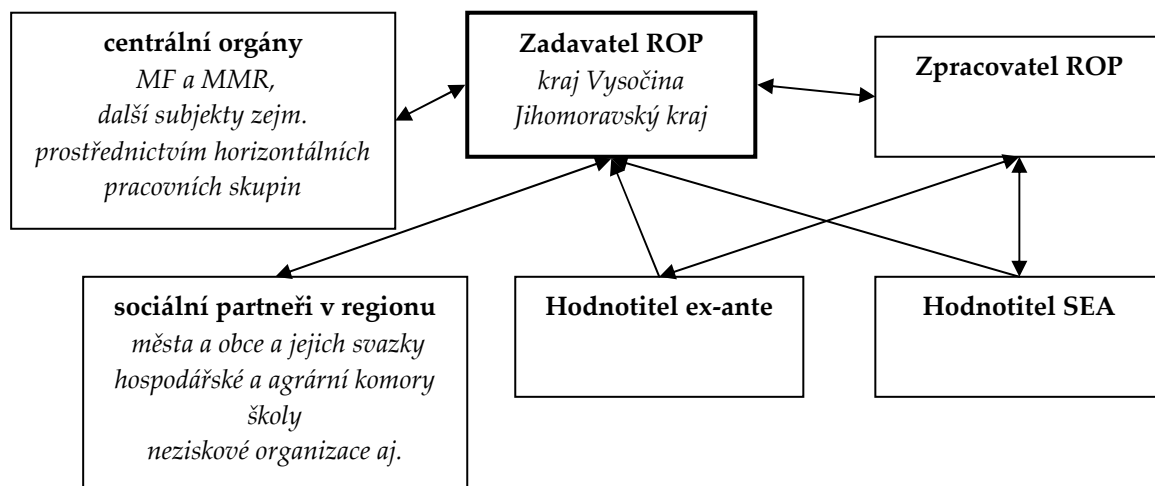
Závěr

Ex-ante hodnotitel považuje tuto verzi materiálu jako dobrý výchozí podklad pro další zpracování, resp. dopracování do podoby, která umožní odpovědět na dané evaluační otázky a bude ve formě předložení EK k vyjednávání.

2.4 PROCES PARTNERSTVÍ

Zpracovávání ROP NUTS 2 Jihovýchod probíhalo plně v souladu s principy partnerství. Interaktivní proces tvorby ROP znázorňuje schéma:

Obrázek 3: Schéma partnerství při zpracování ROP

Odpovědnost za tvorbu ROP nesou společně oba kraje, které tvoří region soudržnosti NUTS 2 Jihovýchod: kraj Vysočina a Jihomoravský kraj. ROP JV byl připravován v rámci projektu „Partnerství pro programy EU“ Jihomoravského kraje a „Partnerství pro Vysočinu“ kraje Vysočina. Cílem těchto projektů, které byly finančně podpořeny z prostředků EU, je systematicky připravovat oba kraje na čerpání finančních prostředků z EU v nadcházejícím programovém období 2007-2013.

Za účelem koordinace postupu prací na ROP JV vytvořily oba kraje Řídící skupiny ROP složené ze zástupců krajských rad a Pracovní skupiny ROP tvořené vybranými úředníky krajských úřadů. Tyto skupiny tvořily užší okruh subjektů zapojených do tvorby ROP JV, a to zejména formou připomínek k jednotlivým pracovním verzím dokumentu. V rámci širšího okruhu klíčových partnerů byly zapojeny následující instituce:

Kraj Vysočina:

- Krajská hospodářská komora,
- Krajská agrární komora,
- SOV – Sdružení obcí Vysočiny,
- Úřad práce,
- neziskové organizace,

Jihomoravský kraj:

- Statutární město Brno,
- Úřad práce Brno-venkov,
- Regionální rada odborových svazů ČMKOS JMK,
- Sdružení obcí a měst jižní Moravy,
- Asociace nestátních neziskových organizací JMK,
- Brněnské centrum evropských studií,
- Krajská hospodářská komora jižní Moravy,
- Regionální agrární komora,
- Krajská organizace Spolku obnovy venkova.

Zpracování samotného textu ROP JV bylo zadáno externímu dodavateli, který vzešel z výsledků výběrového řízení. Obdobně byly vybráni i zpracovatelé ex-ante hodnocení ROP a zpracovatelé SEA.

V rámci přípravy ROP JV se uskutečnilo několik workshopů a veřejných projednání, kterých se pravidelně účastnili vedle zpracovatelů ROP, SEA a ex-ante hodnocení zástupci klíčových regionálních partnerů; pravidelnými účastníky byli také zástupci přímo zainteresovaných ministerstev (Ministerstvo financí, Ministerstvo pro místní rozvoj). Cílem těchto veřejných projednání a workshopů bylo průběžně diskutovat a připomínkovat návrhy celkové koncepce operačního programu a jednotlivých priorit a informovat zpracovatele o dalším postupu přípravy operačního programu. Během procesu tvorby ROP Jihovýchod předložil zpracovatel postupně několik pracovních verzí, které byly konzultovány a připomínkovány ze strany řídicích a pracovních skupin, sociálních partnerů a hodnotitelů ex-ante a SEA. Tyto pracovní verze ROP byly rovněž zveřejňovány na webových stránkách s výzvou k zasílání připomínek k pracovním verzím dokumentu.

Pro zajištění logické návaznosti a vymezení vazeb a překryvů s tématickými operačními programy připravovanými v ČR pro programové období 2007-2013 probíhaly průběžné konzultace s koordinátory a zpracovateli těchto programů a také s dalšími centrálními institucemi, a to zejména v rámci horizontálních pracovních skupin. Návrh ROP JV prošel rovněž meziresortním připomínkovým řízením. Po celou dobu přípravy ROP Jihovýchod fungovala také úzká spolupráce se zástupci krajských pracovních skupin ROP z ostatních regionů NUTS 2.

2.5 ROVNÉ PŘÍLEŽITOSTI

Téma rovných příležitostí je jedním ze zásadních oblastí demokratického rozvoje ČR a jednotlivých regionů. Na trhu práce a ve společnosti jsou skupiny, které mají méně kvalitní podmínky v důsledku svého pohlaví, rasy, etnicity, tělesného a duševního stavu, náboženského vyznání či sexuální orientace. Princip rovných příležitostí podporuje široký okruh aktivit pro zrovnoprávnění podmínek ve vztahu k trhu práce a společenské integraci.

K uplatnění principu rovných příležitostí bude u jednotlivých prioritních os Regionálního operačního programu NUTS 2 Jihovýchod brán zřetel na následující oblasti:

- základní proud rovnosti, kdy ohled na rovnost příležitostí je zabudován do všech opatření, implementačních a hodnotících systémů a procesů. Tento přístup bude přijat ve všech stádiích realizace a řízení ROP NUTS 2 Jihovýchod;
- rovnost v zaměstnanosti a sociální integraci, kdy bude snahou dosáhnout stejného přístupu k zaměstnanosti a sociálně integračním podmínkám pro znevýhodněné skupiny obyvatelstva a bude kladen důraz na zlepšení kvality zaměstnání pro znevýhodněné skupiny obyvatelstva a zajištění větší pružnosti při ochraně pracovních míst pro znevýhodněné skupiny obyvatelstva.

Žadatelé o podporu v rámci ROP NUTS 2 Jihovýchod by měli uvést způsob řešení potenciálních překážek, které by mohly některým skupinám osob bránit v účasti na projektu. K těmto překážkám může patřit např. způsob zveřejnění projektu a oslovení osob, které se na něm mají podílet, a rovněž geografický výběr příslušné lokality a její dostupnost nebo bezpečnost.

Princip rovných příležitostí je obsažen v kritériích pro výběr projektů v jednotlivých prioritních osách ROP JV. Žadatelé o podporu budou povinni prokázat, že projekt nebude mít žádný nepříznivý dopad na rovné příležitosti.

2.6 UDRŽITELNÝ ROZVOJ

Udržitelný rozvoj je komplexní soubor aktivit a strategií, které umožňují pomocí ekonomických nástrojů a technologií uspokojovat sociální potřeby lidí, materiální i duchovní, při plném respektování environmentálních limitů.

Udržitelný rozvoj je takovým způsobem ekonomického růstu, který uvádí v soulad hospodářský a společenský pokrok s plnohodnotným zachováním životního prostředí.

Region soudržnosti Jihovýchod se stejně jako ostatní regiony v ČR potýká s problémy spojenými se strukturálními změnami v průmyslu a souvisejícím vznikem brownfields, problematikou odvádění a čištění odpadních vod, problematikou péče o krajinu v zemědělských oblastech, problematikou nakládání s odpady či oblastí dopravy a souvisejících negativních externalit.

Při realizaci jednotlivých prioritních os a oblastí podpory je nutné, aby ROP přispíval k udržitelnému rozvoji prostřednictvím:

- snižování množství produkováných odpadů a odpadních vod a jejich negativního ekologického účinku,
- snižování spotřeby energie a zvyšování využívání obnovitelných zdrojů energie,
- podporování vývoje směrem k veřejné dopravě, chůzi a cyklistice,
- podpory ekonomického rozvoje ke zlepšování účinnosti paliv ve veřejné a soukromé dopravě,
- povzbuzování místních orgánů k využití kvality jejich životního prostředí.

Princip udržitelného rozvoje je obsažen v kritériích pro výběr projektů v jednotlivých prioritních osách ROP JV.

Žadatelé o podporu z ROP NUTS 2 Jihovýchod budou zpravidla muset prokázat přínos z hlediska udržitelného rozvoje předložením hodnotících ukazatelů kompatibilních se strukturou hodnotících ukazatelů pro danou prioritní osu a její oblast podpory. Povinností bude zejména prokázat, že daný projekt nebude mít žádný nepříznivý dopad na životní prostředí.

Všechny činnosti prováděné v rámci ROP NUTS 2 Jihovýchod budou, je-li to vyžadováno, splňovat požadavky Směrnice o hodnocení dopadů na životní prostředí (85/337/EHS, ve znění směrnice 97/11/ES). Mimo to musí být všechny akce prováděny v souladu s českými právními předpisy týkajícími se životního prostředí.

2.7 ROZVOJ INFORMAČNÍ SPOLEČNOSTI

Informační technologie a komunikační prostředky jsou významným prvkem růstu konkurenceschopnosti a ekonomické stability kteréhokoli regionu a poskytují příležitosti pro rozvoj společnosti, kvality lidských zdrojů či podnikání. Implementace nových technologií na všech úrovních ekonomického a sociálního života regionu Jihovýchod směřuje k dosažení standardu „informační společnosti“.

Zavádění nových informačních a komunikačních technologií má hluboký dopad na organizaci státních institucí, podniků a rovněž v požadavcích kladených na znalosti a organizaci práce, ve vztazích mezi podnikateli, obchodními partnery, občany a státními orgány. Používání kvalitních a zavádění nových informačních a komunikačních technologií je důležitou příležitostí pro rozvoj regionu Jihovýchod, kdy tyto nové technologie představují především nové příležitosti pro rozvoj konkurenceschopnosti a hospodářské stability regionu.

V regionu musí probíhat systematická integrace dovedností v používání ICT technologií do všech druhů činností. Zejména se jedná o činnosti, jejichž cílem je rozvíjení základních a klíčových dovedností v oblasti ICT.

Žadatelé o podporu v rámci ROP Jihovýchod by měli uvést aktivity vedoucí k rozvoji informační společnosti. Princip informační společnosti je obsažen v kritériích pro výběr projektů v jednotlivých prioritních osách ROP JV. Žadatelé o podporu budou povinni prokázat, že projekt nebude mít žádný nepříznivý dopad na informační společnost.

2.8 VYVÁŽENÝ ROZVOJ REGIONŮ

Realizace horizontálního cíle rovnoměrného rozvoje regionů představuje zvýšení konkurenceschopnosti ekonomik všech regionů. Rovnoměrný rozvoj regionů a snižování regionálních disparit je jedním z hlavních předpokladů vnitřní soudržnosti. Zásadním dokumentem na národní úrovni v této oblasti je Strategie regionálního rozvoje České republiky na období let 2007-2013 (m.j. vymezuje na období let 2007-2013 tzv. regiony se soustředěnou podporou státu, ke kterým patří strukturálně postižené regiony, hospodářsky slabé regiony a regiony s vysoce nadprůměrnou nezaměstnaností).

Vyvážený regionální rozvoj a snižování disparit je jedním ze specifických cílů Národního strategického referenčního rámce. K dosažení tohoto cíle je nezbytné, aby byl na regionální úrovni kladen důraz zejména na postižení vnitroregionálních specifíků problémů a možností rozvoje jednotlivých částí území regionu. ROP JV bere v úvahu prostorové struktury v území (sídelní struktura, města, venkovské oblasti) a zaměřuje se na řešení jejich specifických problémů.

2.9 VÝSLEDKY SEA

Posuzování vlivů koncepcí na životní prostředí se řídí zákonem č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, v platném znění (dále jen zákon), který implementuje do českého právního řádu Směrnicí EU 2001/42/ES, o posuzování vlivů některých plánů a programů na životní prostředí.

2.9.1 Oznámení koncepce

Oznámení koncepce ROP NUTS 2 Jihovýchod bylo vypracováno externím posuzovatelem SEA ve smyslu § 10c zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, v platném znění. Oznámení je zpracováno v rozsahu přílohy č. 7 k zákonu a slouží jako základní podklad pro zjišťovací řízení podle § 10d zákona. Zpracování oznámení proběhlo v období březen až duben 2006.

2.9.2 Zjišťovací řízení

Ministerstvo životního prostředí dne 19.5.2006 oficiálně zahájilo zjišťovací řízení ke koncepci dle § 10d zákona, zveřejnilo Oznámení ROP NUTS 2 Jihovýchod v informačním systému a zároveň jej rozeslalo k vyjádření dotčeným orgánům státní správy a územním samosprávným celkům. Zjišťovací řízení bude ukončeno vydáním závěru zjišťovacího řízení

na přelomu června a července 2006. Závěr zjišťovacího řízení stanoví obsah a rozsah vyhodnocení vlivů ROP NUTS 2 Jihovýchod na životní prostředí.

2.9.3 Vyhodnocení vlivu návrhu ROP na životní prostředí

Je zpracován základ vyhodnocení vztahující se k návrhu ROP NUTS 2 Jihovýchod - verze 0.4, kterou má zpracovatel SEA k dispozici. Tento dokument bude průběžně aktualizován v souvislosti s předpokládanými změnami návrhu operačního programu a vzhledem ke znění závěru zjišťovacího řízení, který bude vydán Ministerstvem životního prostředí.

2.9.4 Zapojení veřejnosti

Nedílnou součástí procesu SEA posouzení je zapojení veřejnosti do přípravy koncepce a do jejího posouzení z hlediska vlivů na životní prostředí.

Dne 4.5.2006 se v budově Krajského úřadu Jihomoravského kraje v Brně konalo první předběžné veřejné projednání „Vyhodnocení vlivů Regionálního operačního programu regionu soudržnosti NUTS 2 Jihovýchod na životní prostředí“. Účelem předběžného veřejného projednání bylo seznámit dotčené orgány státní správy a zainteresovanou veřejnost s aktuálním stavem přípravy Regionálního operačního programu regionu NUTS 2 Jihovýchod a jeho vyhodnocení vlivů na životní prostředí a zároveň získat zpětnou vazbu pro další postup prací na obou dokumentech. Na veřejném projednání zazněly prezentace zástupců zpracovatele

2.9.5 Posouzení vlivů koncepce na lokality soustavy Natura 2000

Vzhledem k tomu, že se všechny orgány ochrany přírody - s výjimkou vojenského újezdu Březina a Správy NP Podyjí - vyjádřily v tom smyslu, že nelze vyloučit významný negativní vliv ROP NUTS 2 Jihovýchod na lokality soustavy Natura 2000, bude nutné provést posouzení vlivů koncepce z hlediska soustavy Natura 2000. Toto posouzení bude součástí SEA dokumentace.

2.9.6 Další průběh procesu SEA

Po vydání závěru zjišťovacího řízení Ministerstvem životního prostředí bude dokončeno posouzení vlivů ROP NUTS 2 Jihovýchod a výsledný dokument bude předán předkladateli koncepce, který jej spolu s návrhem ROP NUTS 2 Jihovýchod předloží ministerstvu životního prostředí k posouzení. Oba dokumenty budou zveřejněny. Po uplynutí 30ti dnů ode dne předložení návrhu koncepce na MŽP se uskuteční veřejné projednání, kde bude mít veřejnost, dotčené orgány státní správy a územní samosprávné celky možnost se k oběma dokumentům vyjádřit. Z veřejného projednání bude pořízen zápis, který bude spolu

s vypořádáním připomínek sloužit ministerstvu jako podklad pro vydání stanoviska SEA.
Bez stanoviska ke koncepci nemůže být koncepce schválena.

3 PRIORITYNÍ OSY A INDIKÁTORY

3.1 PRIORITYNÍ OSA 1: ROZVOJ DOPRAVY

Popis výchozího stavu:

V průběhu 90. letch 20. století docházelo v regionu Jihovýchod (a potažmo v celé ČR) ke strmému nárůstu počtu osobních automobilů. V důsledku toho výrazně vzrostla intenzita dopravy, a to zejména na důležitých dopravních tazích a také ve městech a obcích. Mezi největší problémy na úrovni regionu v oblasti dopravní infrastruktury patří:

- nedokončená síť komunikací napojujících region na nadregionální dopravní síť TEN-T,
- nevyhovující technický stav většiny komunikací,
- nedostatečná kapacita na nejzatíženějších tazích,
- špatná dostupnost některých částí regionu a rovněž
- nedostatečné napojení regionu na sousední regiony i státy.

Stále významnější úlohu v rozvoji regionu bude hrát také jeho dostupnost leteckou dopravou. Plnohodnotnému využívání letecké dopravy však brání nedostatečný počet letišť, zastaralé technické vybavení stávajících a chybějící navazující služby a doprovodná infrastruktura.

Region Jihovýchod je charakteristický poměrně rozdrobenou sídelní strukturou s velkým počtem venkovských sídel, pro která je však nutné zabezpečit v souladu s legislativou dopravní obslužnost veřejnou dopravou. V regionu se stále více projevuje přetížení městských center automobilovou dopravou a naopak nedostatečná obsluha některých venkovských regionů veřejnou dopravou. S ohledem na dopravní exponovanost regionu, stav a kapacitu místních silničních sítí i zastaralost systémů dopravní regulace se proto jeví jako velmi žádoucí a nezbytné zatraktivnění nabídky veřejné hromadné dopravy. V současné době je na území regionu Jihovýchod systematicky rozvíjen Integrovaný dopravní systém Jihomoravského kraje s cílem postupného zavedení na celém území Jihomoravského kraje. Zavedení integrovaného dopravního systému je plánováno i na území západní části regionu Jihovýchod.

Regionem prochází několik dálkových mezinárodních cykloturistických tras. Podíl cyklostezek (tzn. bezpečných úseků s vyloučením automobilové dopravy) na celkové délce cykloturistických tras je však stále velmi nízký. Proto je potřeba podporovat budování infrastruktury pro cyklistickou dopravu. Nárůst intenzity silniční dopravy zejména ve větších městech způsobuje také stále více ohrožení pro chodce a další zranitelné účastníky silničního provozu.

Globální cíl:

Posílit dopravní dostupnost a obslužnost regionu.

Specifické cíle:

- Zkvalitnit napojení regionu na nadregionální dopravní síť TEN-T, propojení uvnitř regionu a zlepšovat dopravní dostupnost prostřednictvím rekonstrukcí a modernizací komunikací.

- Zajistit standard dopravní obslužnosti území a zlepšovat úroveň veřejné dopravy v regionu.
- Vybudovat hustou síť bezpečných cyklostezek v sídlech i v krajině po celém území regionu včetně související infrastruktury a také zvýšit bezpečnost chodců v urbanizovaných prostorech.

Indikátory:

viz. kapitola 3.5 Indikátory pro monitoring a hodnocení.

Strategie:

Kvalitní dopravní síť je nezbytnou podmínkou efektivního zapojení regionu do mezinárodního obchodu a mezinárodní spolupráce a se vstupem ČR do EU i do společného hospodářského prostoru zemí EU. Kontaktní poloha regionu Jihovýchod s členskými zeměmi EU (Rakouskem a Slovenskem) spolu s hospodářským potenciálem regionu i jeho polohou na významných evropských dopravních trasách tak zakládá odůvodněnou potřebu zlepšení kvality dopravní sítě tak, aby v budoucnu nepředstavovala bariéru volnému pohybu osob a zboží. Prioritní osa se zaměří na modernizaci regionální silniční sítě, tak aby bylo zajištěno bezproblémové napojení regionu na silniční síť vyššího řádu (na dálnice, rychlostní komunikace, silnice I. třídy) a na dopravní síť sousedních států, propojení center osídlení regionu jejich zázemím a aby došlo k odstranění existujících bodových závad na regionálních silnicích, které způsobují negativní dopady na obyvatelstvo (hluk, emise, dopravní zácpy, sesuvy půdy, zatopení komunikací apod.). Investice budou rovněž směřovat do modernizace veřejných regionálních letišť.

Prioritní osa bude rovněž zaměřena na podporu kvalitního propojení regionálních center se svým zázemím formou integrace veřejné dopravy včetně zavádění moderních technologií ve veřejné dopravě. Při rozvoji dopravní obslužnosti území je potřeba respektovat principy udržitelného rozvoje. Důležitou úlohu v této oblasti mohou hrát integrované dopravní systémy, které umožňují provázání různých typů dopravy a zkvalitnění dopravního spojení mezi centry osídlení a jejich zázemím. V rámci prioritní osy budou proto podporovány investice spojené s veřejnou dopravou a doprovodné infrastrukturní projekty.

Alternativou k dalším druhům dopravy se stává cyklistika, která nabízí značnou flexibilitu při pohybu v městském prostředí a částečně řeší i dopravní obsluhu v regionu. Cykloturistika zároveň představuje jednu z nejdynamičtěji se rozvíjejících forem cestovního ruchu. Propojení cyklistické infrastruktury formou městských sítí cyklostezek a regionálních sítí cyklostezek umožňuje současně plynulý pohyb cyklistů i cykloturistů. Vhodnými nástroji je také potřeba podporovat projekty zaměřené na zvyšování bezpečnosti silničního provozu ve městech a obcích. Další oblastí, která proto bude v rámci prioritní osy řešena, bude podpora rozvoje infrastruktury pro nemotorovou dopravu, a to zejména ve vazbě na zvyšování bezpečnosti jejich účastníků.

Hlavní oblasti podpory:

Oblast podpory 1.1 Rozvoj dopravní infrastruktury v regionu

Podporované aktivity:

- rekonstrukce, modernizace a výstavba silnic II. a III. třídy napojující region na silniční síť vyššího řádu (na dálnice, rychlostní komunikace, silnice I. třídy) a propojující centra osídlení s jejich zázemím,

- modernizace, obnova a dobudování připojení regionu silnicemi II. a III. třídy na dopravní síť sousedních států (přístupové komunikace k hraničním přechodům),
- řešení bodových závad, nepříznivých dopadů na obyvatelstvo a prevence rizik na silnicích II. a III. třídy (mosty, protihlukové zdi, obchvaty, kruhové objezdy apod.).
- výstavba, rekonstrukce a modernizace infrastruktury veřejných regionálních letišť (dráhy, terminály, rozjezdové dráhy, kontrolní věže, zabezpečovací a bezpečnostní zařízení apod.).

Oblast podpory 1.2 Rozvoj dopravní obslužnosti a veřejné dopravy

Podporované aktivity:

- instalace řídicích systémů veřejné dopravy a moderních informačních a odbavovacích systémů pro cestující,
- budování a modernizace přestupních terminálů a záchytných parkovišť a dalšího zázemí a infrastruktury pro hromadnou dopravu,
- úpravy stávajících zastávek a terminálů pro bezbariérový přístup,
- modernizace vozového parku veřejné hromadné dopravy vč. zavádění specifického pro různé účely (např. nízkopodlažní vozy).

Oblast podpory 1.3 Rozvoj infrastruktury pro nemotorovou dopravu

Podporované aktivity:

- stavba a rekonstrukce cyklostezek²¹,
- realizace opatření ke zvyšování bezpečnosti dopravy ve městech (např. cesty a chodníky pro chodce apod.).

Kategorizace oblasti pomoci:

	Doprava
23	Regionální/ místní silnice
24	Cyklostezky
25	Městská doprava
26	Multimodální doprava
28	Inteligentní dopravní systémy
29	Letiště

Forma podpory:

Nevratná pomoc.

Příjemci a cílové skupiny:

Příjemci:

- Kraje.
- Obce.
- Svazky obcí²².
- Organizace zřizované nebo zakládáné kraji či obcemi²³.

²¹ Cyklostezka: stavebně upravená a dopravním značením vymezená komunikace určená pouze cyklistům, bruslařům, koloběžkářům apod., případně i chodcům. Automobilová a motocyklová doprava je z ní vyloučena!

²² Dobrovolné svazky obcí vytvořené podle zákona č. 128/2000 Sb, o obcích.

²³ V případě organizací zakládáných kraji či obcemi musí mít kraj či obec v této organizaci většinový podíl.

- Vlastníci železničních stanic.

Cílové skupiny:

- Obyvatelé regionu.
- Podnikatelský sektor.
- Návštěvníci regionu, turisté.
- Zahraniční investoři.

Flexibilita:

Nebude využita.

Koordinace s intervencemi dalších programů:

Operační program Doprava bude zaměřen na investice do nadnárodních a národních dopravních sítí TEN-T (v případě silniční dopravy se jedná o dálnice, rychlostní komunikace a některé silnice I. třídy) a do ostatních silnic I. třídy. ROP bude navazovat investicemi do silnic II. a III. třídy, které jsou ve vlastnictví krajů. OP Doprava bude dále podporovat modernizaci a rozvoj železničních tratí sítě TEN-T i mimo TEN-T a dalších součástí železniční infrastruktury a také vnitrozemských vodních cest TEN-T i mimo TEN-T. V oblasti hromadné dopravy bude OP Doprava podporovat investice do vozového parku a infrastruktury kolejové dopravy, multimodální nákladní dopravy a drážní hromadné přepravy osob. ROP bude umožňovat rozvoj integrovaných dopravních systémů v regionu a nákupy nízkopodlažních vozů MHD.

Z EAFRD budou prostřednictvím PRV podporovány pouze investice do místních komunikací do výše 10 mil. Kč v obcích do 2 000 obyvatel. ROP bude řešit podporu hromadné dopravy na venkově.

V případě prioritní osy ROP *Rozvoj dopravy* se nepředpokládá využití žádného z inovativních finančních nástrojů EIB a EIF (JASPERS, JEREMIE, JESSICA). Iniciativa JASPERS, která je zaměřena na oblast dopravy a životního prostředí, bude poskytovat technickou asistenci pro přípravu velkých projektů dopravní infrastruktury s finančními náklady přes 50 mil. EUR, s jejichž realizací se v rámci ROP JV neuvažuje.

3.2 PRIORITNÍ OSA 2: ROZVOJ CESTOVNÍHO RUCHU

Popis výchozího stavu:

Cestovní ruch je hospodářské odvětví s výrazným regionálním aspektem, má pozitivní vliv na tvorbu nových pracovních míst, socioekonomický rozvoj i investiční aktivitu v regionu. Region Jihovýchod nabízí množství rozmanitých kulturních a přírodních památek a disponuje vhodnými přírodními podmínkami umožňujícími celoroční turistiku. Jednou z hlavních bariér při využívání potenciálu regionu v cestovním ruchu a zvyšování jeho návštěvnosti je průměrná úroveň služeb a rozsah základní i doprovodné infrastruktury pro cestovní ruch. Stávající infrastruktura mnohdy neodpovídá požadavkům zahraničních návštěvníků a region tak přichází o důležitý segment trhu v oblasti cestovního ruchu. To se projevuje mj. i v relativně nízkém počtu ubytovaných cizinců a nízké průměrné délce pobytu hostů ve srovnání s jinými regiony ČR. Další slabinou je chybějící nebo nedostatečná nabídka specializovaných a originálních programů pro návštěvníky regionu, rezervy jsou i v poskytování turistických informací, propagaci a marketingu.

Globální cíl:

Zkvalitnit podmínky pro rozvoj cestovního ruchu v regionu díky podpoře infrastruktury, koordinace rozvojových aktivit, marketingu a lidských zdrojů s cílem zvýšení zaměstnanosti a příjmů regionu z cestovního ruchu.

Specifické cíle:

- Zkvalitnit a rozvíjet infrastrukturu a technické zázemí pro cestovní ruch.
- Zkvalitnit a rozvíjet marketingové a informační služby, destinační management a produkty v cestovním ruchu.

Indikátory:

viz. kapitola 3.5 Indikátory pro monitoring a hodnocení.

Strategie:

Strategie zaměřená na posilování pozice cestovního ruchu v ekonomice regionu Jihovýchod bude prosazována prostřednictvím dvou hlavních oblastí podpory zaměřených zejména na: budování a zkvalitňování základní a doprovodné infrastruktury cestovního ruchu jako nezbytného předpokladu realizace všech dalších navazujících aktivit a dále na tvorbu turistických produktů a programů a na propagaci a marketing v cestovním ruchu.

Vedle tradičních druhů cestovního ruchu (městský a kulturně poznávací a sportovně rekreační cestovní ruch apod.) má region Jihovýchod dobré podmínky pro rozvoj i dalších druhů, v rámci kterých lze vytvářet mnoho moderních produktů cestovního ruchu. Tyto perspektivní produkty mohou ekonomicky oživit řadu dosud periferních oblastí regionu z hlediska návštěvnosti a také území podél hranic se sousedními státy.

Dobré podmínky pro rozvoj má venkovský cestovní ruch, kongresový cestovní ruch, církevní cestovní ruch a další druhy cestovního ruchu (tradiční řemesla, vinařská turistika, pivovarská turistika, hippoturistika apod.). Pozornost by se měla zaměřit na oblasti, které nabízejí nejlepší perspektivu do budoucnosti, generují příjmy pro region a přitahují turisty z jiných regionů.

Propagace a komplexní marketingové aktivity cestovního ruchu jsou nedílnou součástí rozvoje každého regionu, který má zájem přilákat nové návštěvníky a dostatečně informovat o svých možnostech v přírodní či kulturní oblasti. Je proto potřeba podporovat a rozvíjet aktivitu a nápaditost subjektů cestovního ruchu v sestavování programových nabídek směřujících k vícedenním pobytům, v posilování propagačních aktivit a při zvyšování úrovně informační obsluhy.

Hlavní oblasti podpory:

Oblast podpory 2.1 Rozvoj infrastruktury pro cestovní ruch

Podporované aktivity:

- výstavba či modernizace ubytovacích a stravovacích zařízení s přímou vazbou na cestovní ruch,
- výstavba či modernizace infrastruktury pro potřeby cestovního ruchu (např. skanzeny, muzea a obdobná zařízení, kongresová centra, wellness a lázeňská zařízení aj.),
- výstavba a rekonstrukce přístupových komunikací (včetně souvisejících chodníků) k turistickým objektům a kulturním památkám (např. k hradům a zámkům, k lyžařským vlečkům, k cyklostezkám, k turistickým stezkám apod.),
- rozvoj informačních systémů cestovního ruchu a míst s veřejně přístupným internetem využívaných návštěvníky regionu,
- značení, opravy a úpravy cyklotras²⁴, budování a rekonstrukce turistických tras pro pěší a lyžaře a naučných stezek včetně doplňkového zařízení (např. cyklistická parkoviště, úschovny kol, odpočívadla apod.), stavba hippostezek a doprovodné infrastruktury (např. u koňských stanic),
- výstavba či modernizace infrastruktury cestovního ruchu sportovně rekreačního charakteru a infrastruktury rekreační plavby,
- rekonstrukce a obnova památek regionálního významu pro potřeby CR včetně nezbytné doprovodné infrastruktury (kulturní i technické památky).

Oblast podpory 2.2 Rozvoj služeb v cestovním ruchu

Podporované aktivity:

- tvorba marketingových strategií a strategií jednotlivých druhů cestovního ruchu regionálního a místního významu,
- tvorba místních a regionálních systémů informování turistů o přírodních a kulturních zajímavostech,
- tvorba produktů cestovního ruchu a jejich propagace,
- podpora marketingových a propagačních kampaní,
- tvorba nových vícejazyčných listových, elektronických a digitálních propagačních materiálů a předmětů,
- konání seminářů a sympozií o cestovním ruchu na regionální úrovni.

Kategorizace oblastí pomoci:

	Cestovní ruch
55	Propagace přírodních krás
56	Ochrana a rozvoj přírodního dědictví

²⁴ Orientační směrové vedení cyklistů; může být vedena jak po cyklostezkách, tak i po vhodných komunikacích společných se silniční dopravou.

57	Jiná podpora zlepšování služeb cestovního ruchu
	Kultura
58	Ochrana a zachování kulturního dědictví

Forma podpory:

Nevratná pomoc.

Příjemci a cílové skupiny:

Příjemci:

- Kraje.
- Obce.
- Svazky obcí²⁵.
- Organizace zřízené nebo zakládáné kraji či obcemi²⁶.
- Nestátní neziskové organizace²⁷.
- Drobní a malí a střední podnikatelé²⁸.
- Hospodářská komora a její složky²⁹.
- Obchodní svazy v cestovním ruchu³⁰.

Cílové skupiny:

- Turisté a návštěvníci regionu.

Flexibilita:

Nebude využita.

Koordinace s intervencemi dalších programů:

Z EAFRD bude prostřednictvím PRV v oblasti rozvoje infrastruktury pro cestovní ruch podporován rozvoj agroturistiky. Podpora bude poskytována rovněž začínajícím podnikatelům (tj. podnikatelé existující 0-2 roky) v obcích do 2 000 obyvatel, kteří chtějí začít podnikat v oblasti cestovního ruchu. V ROP budou podporováni podnikatelé podnikající v oblasti cestovního ruchu více než 2 roky (nebo i nové podnikatelské subjekty založené subjekty splňujícími podmínku předchozí existence) bez omezení území. ROP bude ve venkovských oblastech podporovat obnovu památek a místních atraktivit a ostatní prvky venkovského kulturního dědictví.

Podporované aktivity v oblasti podpory IOP zaměřené na aktualizaci metodik cestovního ruchu na národní i krajských úrovních, vytvoření národního informačního systému a jeho propojení s jednotlivými informačními středisky v regionech nebo zajištění satelitního účtu přispějí k efektivnímu využití prostředků v rámci ROP Jihovýchod při rozvíjení a využívání potenciálu cestovního ruchu v regionu.

²⁵ Dobrovolné svazky obcí vytvořené podle zákona č. 128/2000 Sb., o obcích.

²⁶ V případě organizací zakládáných kraji či obcemi musí mít kraj či obec v této organizaci většinový podíl.

²⁷ NNO s právní subjektivitou (občanská sdružení, obecně prospěšné společnosti).

²⁸ Podnikatelé podnikající v cestovním ruchu nebo jejichž předmět podnikání se vztahuje k podporovaným aktivitám v rámci rozvoje služeb pro cestovní ruch. Dle § 2 zákona č. 47/2002 Sb., se za malého a středního podnikatele považuje podnikatel, který splňuje kritéria stanovená přímo použitelným předpisem ES, kterým je Příloha I k Nařízení Komise č. 70/2001 ze dne 12. ledna 2001 o použití článků 87 a 88 Smlouvy o ES u státní podpory malého a středního podnikání, v platném znění.

²⁹ Podle zákona č. 301/1992 Sb., o Hospodářské komoře ČR a Agrární komoře ČR.

³⁰ Podle zákona č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů v platném znění a souvisejících předpisech.

Podpora z IOP na vytvoření komplexních center cestovního ruchu ve specifických destinacích překračující více NUTS 2 bude navazovat na oblast podpory ROP JV zaměřenou na rozvoj infrastruktury CR v regionu. V oblasti rozvoje produktů a marketingové podpory cestovního ruchu se ROP zaměří na aktivity na území regionu soudržnosti Jihovýchod, kdežto IOP pojímá aktivity pouze národního a nadregionálního významu.

U projektů týkajících se obnovy a využití památek a kulturního dědictví ROP financuje památky regionálního a místního významu, převážně s cílem jejich využití pro cestovní ruch v regionu. IOP se na základě komplementarity soustřeďuje výhradně na památky, které buď jsou ve vlastnictví státu nebo mají statut národní kulturní památky, případně jsou zapsány na seznamu kulturního dědictví UNESCO.

3.3 PRIORITNÍ OSA 3: ROZVOJ MĚST A VENKOVSKÉHO PROSTORU

Popis výchozího stavu:

Kvalita prostředí je důležitým faktorem kvality života ve městech a obcích a kraje klíčovou úlohu při volbě místa bydliště a pracoviště. Zásadní roli zde hraje nabídka a kvalita veřejných služeb, které jsou občanům poskytovány. Mezi ně patří zejména služby v oblasti vzdělávání, sociální péče, zdravotnictví i vytváření podmínek pro rozvoj neformálních aktivit občanů.

Jedním z charakteristických rysů moderní vzdělanostní společnosti jsou vysoké veřejné investice do lidských zdrojů. Podpora změn v počátečním vzdělávání a rozvoje vzdělávání dospělých významně přispívá ke zvyšování vzdělanostní úrovně a adaptability lidských zdrojů a tím i k růstu konkurenceschopnosti regionu. Zásadní podmínkou pro rozvoj vzdělávání a vzdělanosti obyvatelstva je přitom úroveň a materiální vybavenost infrastruktury pro celoživotní vzdělávání. Ta je v současnosti v regionu Jihovýchod často na nedostatečné úrovni: v mnoha případech chybí kvalitní vybavení výpočetní a audiovizuální technikou, připojení na vysokorychlostní internet a další moderní technické pomůcky a vybavení potřebné pro výuku.

Systém zdravotní péče o obyvatelstvo regionu musí respektovat princip lidské důstojnosti, spravedlnosti, solidarity, profesní etiky a soustředit se na trvalé zlepšování kvality péče. Stávající technický stav zdravotnických zařízení na území regionu Jihovýchod je uspokojivý. V mnoha případech se však jedná již o několik desítek let starou infrastrukturu, kterou bude nutné postupem času modernizovat. K tomu je potřeba zajišťovat finanční prostředky, které umožní všeobecnou a udržitelnou dostupnost zdravotní péče.

Demografický vývoj obyvatelstva v regionu ukazuje nezbytnost řešení sociální péče pro obyvatele v poproduktivním věku. Ačkoliv během posledních let dochází k navyšování kapacity zařízení sociálních služeb (zejména domovů důchodců), stále se zvyšuje deficit mezi poptávkou a nabídkou. Dalším výrazným problémem je i technický stav objektů a budov.

Důležitou roli v rozvoji občanské společnosti v regionu hraje široké spektrum neformálních aktivit občanů. Základnu pro realizaci těchto aktivit tvoří rozsáhlá a rozmanitá síť kulturních, sportovních a dalších zařízení. Problémem je morální i technologická zastaralost značné části infrastruktury v důsledku omezených finančních prostředků.

Především ve větších sídlech regionu vzrůstá význam sociální péče o ohrožené skupiny obyvatelstva (dlouhodobě nezaměstnaní, lidé se zdravotním a mentálním postižením, bezdomovci, opuštěné matky s dětmi, národnostní menšiny, drogově závislí atd.). V souvislosti s nárůstem sociálně patologických jevů je proto potřeba podporovat existenci zařízení pro neformální a volnočasové aktivity.

Základem pro zdravý život obyvatel a rovněž prostředkem pro zvyšování celkové atraktivity regionu pro život, práci a investice je kvalitní životní prostředí. I když dochází od počátku 90. let minulého století k postupnému zlepšování životního prostředí v regionu, přesto stále přetrvává řada environmentálních problémů, jež jsou brzdícím faktorem udržitelného rozvoje. V důsledku minulého vývoje došlo v řadě měst a obcí ke značnému zanedbání jejich centrálních, historických částí, případně průmyslových částí s útlumem výroby. Dlouhodobé zanedbání stavebního fondu těchto urbanizovaných oblastí proto

vyžaduje řešení, která jsou však limitována nedostatečnými finančními zdroji místních samospráv.

Globální cíl:

Zlepšovat kvalitu života obyvatel ve městech a ve venkovském prostoru prostřednictvím modernizace a budování infrastruktury pro základní občanskou vybavenost a pro rozvoj neformálních aktivit občanů a také zvyšováním atraktivity fyzického prostředí.

Specifické cíle:

- Zkvalitnit životní podmínky obyvatel statutárních měst regionu prostřednictvím investic do modernizace infrastruktury pro základní občanskou vybavenost a pro rozvoj neformálních aktivit občanů a investic do zlepšování kvality životního prostředí v urbanizovaných prostorech.
- Zajistit udržitelný rozvoj a stabilizaci ostatních sídel v regionu a zvýšit jejich atraktivitu pro život, zlepšovat podmínky pro celoživotní učení, neformální aktivity občanů, péči o zdraví obyvatel, sociální péči a také zkvalitňovat životní prostředí v obcích.

Indikátory:

viz. kapitola 3.5 Indikátory pro monitoring a hodnocení.

Strategie:

Podpora poskytovaná prostřednictvím ROP do rozvoje měst a venkovského prostoru bude zaměřena především na hmotné investice do modernizace infrastruktury v oblasti základní občanské vybavenosti (vzdělávací, zdravotní a sociální zařízení), dále v oblasti kultury, sportu a dalších neformálních aktivit a v oblasti sociální soudržnosti. Součástí podpory bude i zkvalitnění materiálního a technického vybavení těchto zařízení.

V rámci této prioritní osy budou také podporovány investiční projekty měst a obcí zaměřené na regeneraci a revitalizaci upadajících jader či postižených území (spojených např. s útlumem hospodářských nebo společenských aktivit) a jejich následné začlenění do aktivního městského života. V této souvislosti budou podporovány i investice do výstavby sociálního bydlení. Součástí řešení budou i urbánní brownfields³¹ s cílem nalézt pro ně nové využití, a to jak pro veřejné účely, tak pro podnikání. Přínosem podpory revitalizace těchto brownfields budou i pozitivní ekologické aspekty v podobě dekontaminace objektů a areálů od škodlivých látek, zlepšení životního prostředí či zachování urbanistické a architektonické celistvosti. Podpora bude rovněž směřovat do oživení a úpravy veřejných prostranství (náměstí, parky apod.).

Odděleně, v rámci samostatné oblasti podpory budou financovány investiční projekty statutárních měst v regionu Brna a Jihlavy. Toto rozdělení plně reflektuje požadavky Evropské komise na zdůraznění strategického přístupu k rozvoji nejvýznamnějších urbanizačních center jako akceleratorů růstu a rozvoje regionů. Rovněž SRR ČR vymezuje 12 velkých městských aglomerací v České republice jako pólů rozvoje s výrazným soustředěním aktivit mezinárodního nebo republikového významu. Mezi tyto hlavní rozvojové oblasti na území regionu Jihovýchod patří právě Brno a Jihlava.

³¹ Brownfields od 2 do 5 ha všeobecně a brownfields nad 5 ha, které nebudou následně využívány z více než 50 % pro výrobu a strategické služby.

Hlavní oblasti podpory:

Oblast podpory 3.1 Rozvoj a regenerace statutárních měst

Podporované aktivity:

a) v oblasti infrastruktury pro základní občanskou vybavenost:

- výstavba, modernizace, fyzická obnova, úpravy a dostavba infrastruktury (zařízení) určené pro celoživotní učení s důrazem na základní (2. stupně), střední, vyšší odborné a speciální vzdělávání a dále na další vzdělávání zaměřené na zvýšení uplatnitelnosti na trhu práce,
- modernizace vybavení vzdělávacích zařízení určených pro celoživotní učení (např. technické pomůcky a vybavení, výpočetní technika apod.) a drobné stavební úpravy s tím související,
- výstavba či úprava a modernizace regionálních zdravotnických zařízení a zařízení sociální péče,
- modernizace vybavení zdravotních a sociálních zařízení zvyšující kvalitu zdravotní a sociální péče.

b) v oblasti infrastruktury pro neformální aktivity za účelem rozvoje občanské společnosti:

- výstavba či úprava a modernizace zařízení (objektů, budov) pro kulturu, sport a další neformální aktivity, pro spolkovou činnost, práci občanských iniciativ, práci s dětmi, mládeží, národnostními menšinami či rizikovými skupinami obyvatel,
- modernizace vybavení zařízení pro kulturu, sport a další neformální aktivity, pro spolkovou činnost, práci občanských iniciativ, práci s mládeží, lidmi se zdravotním či mentálním postižením, národnostními menšinami či rizikovými skupinami obyvatel.

c) v oblasti regenerace a revitalizace zanedbaných ploch a objektů:

- stavební obnova nebo dostavba stavebních objektů v urbanizovaném území (stavba, stavební úpravy) vč. sociálního bydlení; demolice objektů a sanace prostor,
- komplexní úpravy veřejných prostranství (např. náměstí, ulic, parků, dětských hřišť) a přilehlého okolí,
- výstavba a rekonstrukce související dopravní a technické infrastruktury,
- konverze již urbanizovaných ploch na nové využití,
- rekonstrukce a zprovoznění brownfields vč. výstavby a rekonstrukce přístupových a obslužných komunikací, parkovacích ploch a související technické infrastruktury (kanalizace, veřejné osvětlení, plynovod, vodovod, rozvody elektro, telekomunikační rozvody, slaboproud aj.).

Oblast podpory 3.2 Rozvoj a stabilizace ostatních sídel

Podporované aktivity:

a) v oblasti infrastruktury pro základní občanskou vybavenost:

- výstavba, modernizace, fyzická obnova, úpravy a dostavba infrastruktury (zařízení) určené pro celoživotní učení s důrazem na základní (2. stupně), střední, vyšší odborné a speciální vzdělávání a dále na další vzdělávání zaměřené na zvýšení uplatnitelnosti na trhu práce,
- modernizace vybavení vzdělávacích zařízení určených pro celoživotní učení (např. technické pomůcky a vybavení, výpočetní technika apod.) a drobné stavební úpravy s tím související,
- výstavba či úprava a modernizace regionálních zdravotnických zařízení a zařízení sociální péče,

- modernizace vybavení zdravotních a sociálních zařízení zvyšující kvalitu zdravotní a sociální péče.

b) v oblasti infrastruktury pro neformální aktivity za účelem rozvoje občanské společnosti:

- výstavba či úprava a modernizace zařízení (objektů, budov) pro kulturu, sport a další neformální aktivity, pro spolkovou činnost, práci občanských iniciativ, práci s dětmi, mládeží, národnostními menšinami či rizikovými skupinami obyvatel,
- modernizace vybavení zařízení pro kulturu, sport a další neformální aktivity, pro spolkovou činnost, práci občanských iniciativ, práci s mládeží, lidmi se zdravotním či mentálním postižením, národnostními menšinami či rizikovými skupinami obyvatel.

c) v oblasti zkvalitnění životního prostředí v obcích:

- stavební obnova nebo dostavba stavebních objektů v urbanizovaném území (stavba, stavební úpravy) vč. sociálního bydlení; demolice objektů a sanace prostor,
- komplexní úpravy veřejných prostranství (např. náměstí, ulic, parků, dětských hřišť) a přilehlého okolí,
- výstavba a modernizace související dopravní a technické infrastruktury,
- konverze již urbanizovaných ploch ve správním území obce na nové využití,
- rekonstrukce a zprovoznění brownfields vč. výstavby a rekonstrukce přístupových komunikací, parkovacích ploch a související technické infrastruktury (kanalizace, veřejné osvětlení, plynovod, vodovod, rozvody elektro, telekomunikační rozvody, slaboproud aj.).

Kategorizace oblastí podpory:

	Ochrana životního prostředí a prevence rizika
50	Sanace průmyslových areálů a znečištěné půdy
	Kultura
59	Rozvoj kulturní infrastruktury
	Obnova měst a venkova
61	Integrované projekty pro obnovu měst a venkova
	Investice do sociální infrastruktury
75	Infrastruktura pro vzdělávání
76	Infrastruktura pro zdravotnictví
77	Infrastruktura pro péči o děti
78	Infrastruktura v oblasti bydlení
79	Jiná sociální infrastruktura

Forma podpory:

Nevratná pomoc.

Příjemci a cílové skupiny:

Příjemci³²:

- Kraje.
- Obce.

³² V případě oblastí podpory 3.1 mohou být příjemci pouze:

- statutární města Brno a Jihlava a jimi zřizované nebo zakládané organizace,
- kraje (a jimi zřizované nebo zakládané organizace), NNO, vzdělávací instituce a drobní a malí a střední podnikatelé jen pokud budou svůj projekt realizovat na území statutárních měst Brno a Jihlava.

- Svazky obcí³³.
- Organizace zřizované nebo zakládáné kraji či obcemi³⁴.
- Nestátní neziskové organizace³⁵.
- Vzdělávací instituce³⁶.
- Drobní a malí a střední podnikatelé³⁷.

Cílové skupiny:

- Obyvatelé regionu.
- Podnikatelský sektor.

Flexibilita:

Nebude využita.

Koordinace s intervencemi dalších programů:

Z EAFRD bude financována obnova území do 2 ha v obcích do 2 000 obyvatel, které ztratilo svůj původní účel a jeho přetvoření na využití pro zemědělské nebo jiné drobné podnikání. ROP bude řešit brownfields do 5 ha v obcích bez omezení počtu obyvatel. ROP bude financovat základní občanskou vybavenost (vzdělávání, zdravotnictví, sociální služby) ve venkovských obcích přesahující svým významem působnost jednotlivé obce.

V komplementaritě k OPPI bude ROP směřovat podporu na brownfields do 5 ha všeobecně a do brownfields nad 5 ha, které nebudou využívány z více než 50 % pro výrobu a strategické služby, zatímco OPPI bude řešit brownfields nad 5 ha, které budou z více než 50 % využity pro podnikání.

IOP bude komplementárně k intervencím ROP v oblasti regenerace a revitalizace zanedbaných ploch a objektů ve městech financovat regeneraci panelových bytových domů a komplexní revitalizace prostředí panelových sídlišť.

³³ Dobrovolné svazky obcí vytvořené podle zákona č. 128/2000 Sb, o obcích.

³⁴ V případě organizací zakládaných kraji či obcemi musí mít kraj či obec v této organizaci většinový podíl.

³⁵ NNO s právní subjektivitou (občanská sdružení, obecně prospěšné společnosti).

³⁶ Školská zařízení s právní subjektivitou zařazená do školského rejstříku.

³⁷ Dle § 2 zákona č. 47/2002 Sb., se za malého a středního podnikatele považuje podnikatel, který splňuje kritéria stanovená přímo použitelným předpisem ES, kterým je Příloha I k Nařízení Komise č. 70/2001 ze dne 12. ledna 2001 o použití článků 87 a 88 Smlouvy o ES u státní podpory malého a středního podnikání, v platném znění.

3.4 PRIORITYNÍ OSA 4: TECHNICKÁ POMOC

Popis výchozího stavu:

Priorityní osa Technická pomoc se zaměří na podporu efektivního řízení a využívání Regionálního operačního programu NUTS 2 Jihovýchod v programovacím období 2007–2013. Jedná se o průřezovou priorityní osu ROP, která se bude dotýkat všech priorityních os a oblastí pomoci ROP. V rámci této priorityní osy bude poskytováno financování na pokrytí nákladů spojených s řízením, monitorováním, kontrolou, analýzou, propagací a poskytováním informací na úrovni celého ROP a také na posilování absorpční kapacity regionu.

Globální cíl:

Zajišťovat aktivity podporující efektivní řízení, kontrolu, sledování a vyhodnocování realizace regionálního operačního programu, aktivity spojené s propagací a poskytováním informací o programu a posílit absorpční kapacitu v regionu.

Specifické cíle:

- Zajišťovat odpovědnou a účinnou správu a implementaci ROP a zajišťovat efektivní a účinnou technickou pomoc pro všechny relevantní aktéry procesu správy a implementace ROP.
- Zvyšovat absorpční kapacitu v regionu a zajišťovat úspěšné čerpání prostředků ze SF EU.

Indikátory:

viz. kapitola 3.5 Indikátory pro monitoring a hodnocení.

Strategie:

V rámci procesu řízení bude priorityní osa Technická pomoc podporovat aktivity, které souvisejí s přípravou, výběrem a hodnocením pomoci a operací. Monitorovací aktivity pokrývají jednání monitorovacího výboru ROP, účast odborníků jiných subjektů na těchto jednáních a zpracování podkladů pro jednání monitorovacího výboru. Kontrolní aktivity se týkají auditů a kontrol prováděných přímo na místě činnosti. Další podporované aktivity spadající pod záběr technické pomoci souvisí s pořízením, instalací a propojením počítačových systémů.

Ostatní náklady technické pomoci se týkají prováděním dodatečných potřebných analýz a studií měřících dopady realizace programu a efektivitu řízení, šíření informací, vytváření sítí, zvyšování povědomí o ROP a pořádání informačních a propagačních akcí, vydávání propagačních materiálů a provádění analýz dopadů těchto akcí, zlepšování metod hodnocení a výměny informací o praktických postupech realizace pomoci, tvorbu a šíření příkladů osvědčené praxe, organizaci seminářů a workshopů zaměřených na výměnu zkušeností jednotlivých aktérů, přípravou na další programovací období.

Hlavním záměrem podpory absorpční kapacity je zvyšovat schopnosti příjemců připravovat a následně také úspěšně realizovat projekty spolufinancované z ERDF prostřednictvím ROP. Nástrojem bude zejména poskytování asistence potenciálním předkladatelům projektů.

Hlavní oblasti podpory:

Oblast podpory 4.1 Aktivity spojené s realizací a řízením ROP

Podporované aktivity:

- jednání Monitorovacího výboru ROP a jiných pracovních skupin včetně účasti odborníků a jiných subjektů na těchto jednáních,
- příprava, výběr, ocenění a sledování pomoci a operací,
- audity, vnitřní kontrolní systém, kontroly prováděné na místě činností, kontrola zadávání veřejných zakázek, dohled nad pravidly poskytování veřejné podpory apod.,
- zpracování evaluací, statistických materiálů, studií a zejména analýz zaměřených na sledování dopadů realizace programu, průběhu jeho realizace, vhodnosti a efektivnosti implementačních struktur a dalších dokumentů, které doplňují základní implementační systém programu,
- šíření povědomí o programu, informační kanály, vytváření sítí, pořádání informačních a propagačních akcí, vydávání propagačních materiálů a provádění analýz dopadů těchto akcí a další opatření zaměřená na partnery a širokou veřejnost vyplývajících z informační strategie ROP JV,
- výměna zkušeností a šíření příkladů osvědčené praxe,
- instalace, provoz a propojení počítačových systémů pro řízení, monitorování, kontrolu a hodnocení operací ROP JV,
- zdokonalování evaluačních metod a výměnu informací v této oblasti,
- zpracování analýz, podkladových studií a samotnou přípravu, strategických dokumentů pro období 2014-2020 vč. zpracování modelů dopadů jejich realizace, zpracování ex-ante hodnocení a posouzení vlivů na životní prostředí.

Oblast podpory 4.2 Podpora absorpční kapacity

Podporované aktivity:

- komplexní příprava projektové dokumentace pro projektové záměry, které budou následně předloženy do ROP JV za účelem spolufinancování z ERDF (žádost o dotaci, projektová dokumentace k územnímu řízení nebo ke stavebnímu řízení včetně rozpočtu, dokumentace k hodnocení vlivu na životní prostředí (EIA), analýza nákladů a výnosů, studie proveditelnosti apod.),
- vzdělávací programy spojené s přípravou a realizací programu a projektů,
- poskytování informací a poradenských a konzultačních služeb potenciálním žadatelům o podporu ze strukturálních fondů EU.

Kategorizace oblasti podpory:

	Posilování institucionální kapacity na národní, regionální a místní úrovni
81	Mechanismy zlepšující zpracování politiky a programů, monitoring a evaluaci na národní, regionální a místní úrovni
	Technická asistence
85	Příprava, implementace, monitoring a inspekce
86	Evaluace a studie; informace a komunikace

Forma podpory:

Nevratná pomoc.

Příjemci a cílové skupiny:

Příjemci:

- Regionální rada regionu soudržnosti NUTS 2 Jihovýchod (Řídící orgán).
- Jihomoravský kraj.
- Kraj Vysočina.

Cílové skupiny:

- Řídící orgán – Regionální rada regionu soudržnosti NUTS 2 Jihovýchod.
- Subjekty implementační struktury.
- Žadatelé o podporu z ROP.
- Veřejnost.

Flexibilita:

Nebude využita.

Koordinace s intervencemi dalších programů:

OP Technická pomoc bude zajišťovat přípravu metodik pro tvorbu manuálů pro implementaci SF, pro rozvoj finančního řízení, dále podporu činnosti PCO a Auditního orgánu a externí vzdělávání pro zaměstnance zapojené do implementace ERDF na centrální i regionální úrovni v oblastech implementace ERDF přesahujících rámec jednotlivých OP vč. regionálních. OP TP bude rovněž pokrývat potřeby koordinace a podpory strategického a metodického řízení rozvoje absorpční kapacity a podporovat absorpční kapacitu u průřezových intervencí.

IOP se zaměřuje na komplexní systémové řešení posílení personálních a odborných kapacit na celém území ČR na posílení celkového rozvojového potenciálu. Jedná se o vytvoření stabilní odborné základny pro přípravu a realizaci rozvojových projektů.

ROP se zaměří na podporu absorpční kapacity v konkrétních oblastech spadajících tématicky do jeho působnosti.

3.5 INDIKÁTORY PRO MONITORING A HODNOCENÍ³⁸

Soustava indikátorů ROP byla vytvořena pro účely efektivního řízení distribuce finančních prostředků strukturálních fondů EU (ERDF). Ve fázích okamžitého rozhodování se kontrolují dosažené hodnoty indikátorů výstupů a výsledku. Je také potřeba zdůraznit úlohu hlavních („core“) indikátorů, které mají klíčový význam pro kontrolu prováděnou orgány EK.

Věcný rámec pro systém měření a kvantifikace programových cílů je určen charakterem předpokládaných výstupů z realizovaných aktivit a zahrnuje v souladu s metodikou Evropské komise tři úrovně indikátorů:

- **indikátory výstupů**, kterými je vyjádřen rozsah uskutečněných aktivit a které jsou součástí průběžného monitorovacího procesu,
- **indikátory výsledků**, kterými se charakterizují přímé účinky programu na příjemce,

³⁸ Soustava indikátorů bude dále doplňována a zpřesňována na základě aktualizací Národního číselníku indikátorů a upřesnění finančních alokací na jednotlivé oblasti podpory ROP.

- **indikátory dopadu**, které vyjadřují střednědobé nebo dlouhodobé účinky ROP na sociálně ekonomickou situaci, na kterou jsou globální a specifické cíle programu zaměřeny.

Pro úroveň programu jsou dále stanoveny **kontextové indikátory**, které charakterizují hlavní determinanty utvářející prostředí, v kterém jsou aktivity ROP realizovány.

Navržené monitorovací a evaluační indikátory reflektují v maximální míře možností, které nabízejí současné oficiální informační zdroje, kterými disponuje ČSÚ, resortní statistiky a EUROSTAT.

3.5.1 Indikátory kontextu

Nastavení kontextu měření výkonu ROP je úlohou kontextových indikátorů. Ty tedy slouží k vystižení kontextových charakteristik sociálně ekonomické situace.

Kód	Indikátor	Měrná jednotka	Zdroj	Hodnota 2005
63.03.00	Regionální HDP na obyvatele v b.c.	HDP v Kč b.c. na obyvatele	ČSÚ	407 173 (2004)
67.12.00	Obecná míra nezaměstnanosti	Míra nezaměstnanosti podle Výběrového šetření pracovních sil (%)	ČSÚ	7,9 (2004)
67.05.00	Zaměstnaní v národním hospodářství podle odvětví a sektorů:	Počet zaměstnaných osob v národním hospodářství starších 15-ti let (v tis.)	ČSÚ	
67.05.01	<u>zemědělství</u>			50,5
67.05.05	<u>průmysl a stavebnictví</u>			301,5
67.05.07	<u>služby</u>			394,8 (2004)
65.05.00	Naděje dožití při narození	V letech (uvádí se několikaletý průměr)	ČSÚ	72,5
65.06.00	<ul style="list-style-type: none"> • muži • ženy 			79,2 (2002)
65.08.00	Přírůstek/úbytek obyvatelstva	Z dat za trvale bydlící obyvatelstvo (uvádí se několikaletý průměr)	ČSÚ	-1 179
65.09.00	<ul style="list-style-type: none"> • přirozenou měnou • migrací 			1 950

3.5.2 Indikátory dopadu

Indikátory dopadu slouží k měření naplnění cílů ROP. Budou měřeny s 1-2letou periodicitou, v závislosti na uveřejňování statistik jednotnými relevantními poskytovateli informací (zdroji). První měření dopadů se uskuteční nejdříve po 2-3 letech od zahájení činnosti ROP. Dopadové indikátory budou uplatňovány zejména při zpracování strategických závěrečné a výročních zpráv, při monitoringu, evaluacích, ad-hoc činnostech, atp.

Kód	Indikátor	Měrná jednotka	Zdroj	Kvantifikace	
				Hodnota 2005	Cílová hodnota
61.06.00	Regionální HDP na obyvatele v PPS	Přepočet HDP na obyvatele pomocí PPS (Purchasing Power Standards) – Standardu kupní síly (jednotky EU založené na společně uvažované paritě kupní síly a užívané při objemových srovnáních)	ČSÚ	14 476 (2004)	
67.01.00 Core 01	Počet vytvořených pracovních míst celkem	Počet nově vytvořených pracovních míst brutto, podle evidence úřadů práce v přepočtu na plnou pracovní dobu	MPSV ČSÚ	0	
67.02.00 Core 02	z toho pro muže			0	
67.03.00 Core 03	z toho pro ženy			0	
85.08.00	Vývoj míry nehodovosti v regionu <i>relevance PO: 1 (1.1)</i>	Snížení počtu nehod v % v regionu v silničním provozu, při kterých došlo ke zranění nebo usmrcení osob	PP ČR	0	
... ..	Měrné emise z mobilních zdrojů	Emise znečišťujících látek za určité časové období připadající na jednotku plochy území – v tunách za rok	ČHMÚ region	5 177,9	
... ..	a) tuhé částice			884,8	
... ..	b) SO ₂			26 686,5	
... ..	c) NO _x			48 312,1	
... ..	d) CO <i>relevance PO: 1 (1.2)</i>			(2004)	
61.05.08	Regionální odvětvová struktura HPH: • pohostinství <i>relevance PO: 2</i>	Odvětvová struktura vytvořené HPH podle regionů (vnitřní členění dle OKEČ v %, pohostinství)	ČSÚ	1,5 (2004)	
67.05.28	Zaměstnaní v národním hospodářství podle odvětví a sektorů: • pohostinství <i>relevance PO: 2</i>	Počet zaměstnaných osob v národním hospodářství starších 15-ti let (vnitřní členění dle OKEČ v %, pohostinství)	ČSÚ	3,04 (2004)	
41.05.00	Hromadná ubytovací zařízení celkem	Počet všech hromadných ubytovacích zařízení, tj. hotelů všech kategorií, kempů, chatových a turistických ubytoven a ostatních hromadných ubytovacích zařízení jinde nespécifikovaných. Podíl jednotlivých typů ubytovacích zařízení na celkovém počtu v %	ČSÚ	847	
41.06.00	z toho: • hotely a podobná ubytovací zařízení			431	
41.07.00	• ostatní hromadná ubytovací zařízení			416	
41.08.01	z toho kempy <i>relevance PO: 2</i>			66 (2004)	
67.11.00	Míra zaměstnanosti 15 – 64 <i>relevance PO: 3</i>	Počet zaměstnaných starších 15-ti let na počtu obyvatel ve věkové skupině 15-64 let v %	ČSÚ	64,1 (2004)	
65.09.00	Přírůstek obyvatelstva migrací <i>relevance PO: 3</i>	Několičetý průměr	ČSÚ	1 950	

66.36.00	Podíl populace s terciárním vzděláním <i>relevance PO: 3</i>	Podíl obyvatel v regionu se S a VŠ vzděláním v %	ČSÚ	<i>není zřejmé přesné vymezení a definice indikátoru</i>	
----------	---	--	-----	--	--

3.5.3 Indikátory výsledku

Indikátory výsledku slouží k měření skutečností, kterých ROP dosáhl. Tyto indikátory budou měřeny s roční periodicitou, v závislosti na uveřejňování statistik jednotlivými relevantními poskytovateli informací (zdroji). První měření výsledků proběhne nejdříve po 2 letech od zahájení činnosti ROP. Výsledkové indikátory budou uplatňovány při řízení ROP, v závěrečné a výročních zprávách, při monitoringu, evaluacích, ad-hoc činnostech, atp.

Kód	Indikátor	Měrná jednotka	Zdroj	Kvantifikace	
				Hodnota 2005	Cílová hodnota
37.10.00	Hodnota úspory času v EUR (v silniční dopravě) <i>relevance PO: 1 (1.1)</i>	Přínos nových (rekonstruovaných) silnic ze zkrácení cestovního času	MD	0	
85.15.00	Počet odbavených cestujících na regionálních letištích <i>relevance PO:1 (1.1)</i>	Počet odbavených cestujících na regionálních letištích - změna v čase v %	region	0	
85.04.00 Core 22	Přírůstek počtu obyvatel obsluhovaných MHD <i>relevance PO: 1 (1.2)</i>	Přírůstek počtu cestujících městskou hromadnou dopravou v mil. osob	region	0	
88.21.00 88.21.01	Délka cyklostezek na území regionu - z toho separovaných <i>relevance PO: 1 (1.3)</i>	Délka oficiálně značených cyklostezek v km - z toho cyklostezky separované od ostatních druhů dopravy (mimo pěší)	region	0 0	
88.02.00 Core 35	Počet vytvořených pracovních míst <i>relevance PO: 2</i>	Vytvořená pracovní místa brutto, v přepočtu na plnou pracovní dobu	ČSÚ	0	
88.05.00 88.06.00 88.07.00	Kapacita ubytovacích zařízení CR: • pokojů • lůžek • zaměstnanců <i>relevance PO: 2</i>	Celkový počet pokojů, lůžek a zaměstnanců	ČSÚ	18 089 48 712 6 078 (2004)	
88.11.00 88.12.00	Využití kapacity ubytovacích zařízení: • počet příjezdů • počet přenocování <i>relevance PO: 2</i>	Celkový počet příjezdů zahraničních i domácích hostů za rok	ČSÚ	1 413 519 3 442 600 (2004)	
88.15.00	Zahraniční návštěvníci v regionu: • počet příjezdů	Celkový počet příjezdů zahraničních hostů za rok	ČSÚ	410 124	

88.16.00	• počet přenocování <i>relevance PO: 2</i>			845 099 (2004)	
----------	---	--	--	-------------------	--

3.5.4 Indikátory výstupu

Indikátory výstupu slouží k měření toho, co ROP podpořil. Měřeny budou s ½-1roční periodicitou, v závislosti na monitorovacích/závěrečných zprávách od realizátorů projektů. První měření výstupů se uskuteční nejdříve ve 2. roce realizace ROP. Výstupové indikátory budou uplatňovány zejména při řízení ROP, ve výročních a průběžných zprávách, při monitoringu, evaluacích, ad-hoc činnostech atp.

Kód	Indikátor	Měrná jednotka	Zdroj	Kvantifikace	
				Hodnota 2005	Cílová hodnota
85.01.00 Core 13	Počet projektů <i>relevance PO: 1</i>	Počet podpořených projektů zaměřených na dopravní infrastrukturu	region	0	
85.02.00 Core 14	Délka nových silnic <i>relevance PO: 1 (1.1)</i>	v km silnic	region	0	
85.03.00	Délka rekonstruovaných silnic <i>relevance PO: 1 (1.1)</i>	v km silnic	region	0	
85.12.00	Počet upravených regionálních letišť <i>relevance PO: 1 (1.1)</i>	Počet nově upravených regionálních letišť	region	0	
85.07.00	Obce zapojené do integrovaných dopravních systémů (IDS) v regionu <i>relevance PO: 1.2</i>	Počet obcí zapojených do integrovaných dopravních systémů (IDS) v regionu	region	208	
85.11.00	Délka cyklistických stezek <i>relevance PO: 1 (1.3)</i>	Délka separovaných cyklistických stezek v km a změna jejich délky v %	region	0	
88.01.00 Core 34	Počet projektů <i>relevance PO: 2</i>	Počet projektů zaměřených na rozvoj cestovního ruchu	ČSÚ	0	
83.15.00	Počet nově opravených kulturněhistorických a technických památek <i>relevance PO: 2</i>	Počet památek	region	0	
33.01.00 Core 39	Počet projektů zvyšujících atraktivitu <i>relevance PO: 3</i>	Počet podpořených projektů zabezpečujících udržitelný rozvoj a zvyšujících atraktivitu měst a velkoměst	MMR region	0	
83.01.00	Počet podpořených projektů na rozvoj městských sídel celkem	Počet podpořených projektů	region	0	
83.01.01	- Počet projektů			0	

83.01.02	zaměřených na rekonstrukci a modernizaci míst sloužících pro rozvoj vzdělávání - Počet projektů zaměřených na vybudování a rekonstrukci infrastruktury pro oblast vzdělávání			0	
83.01.03	- Počet projektů na regeneraci a revitalizaci zanedbaných objektů <i>relevance PO: 3</i>			0	
Core 39					
83.02.00	Plocha regenerovaných a revitalizovaných zanedbaných objektů <i>relevance PO: 3</i>	Plocha v m ²	region	0	
83.11.00	Počet podpořených projektů na rozvoj venkovských oblastí celkem	Počet podpořených projektů	region	0	
83.11.01	v tom : - Počet projektů zaměřených na rekonstrukci a modernizaci míst sloužících pro rozvoj vzdělávání			0	
83.11.02	- Počet projektů zaměřených na vybudování a rekonstrukci infrastruktury pro oblast vzdělávání			0	
83.11.03	- Počet projektů na regeneraci a revitalizaci zanedbaných objektů			0	
83.11.04	- Počet projektů zaměřených na vybudování, rekonstrukci a modernizaci objektů a prostor určených pro služby občanské vybavenosti <i>relevance PO: 3</i>			0	
Core 39					
83.12.00	Plocha regenerovaných a revitalizovaných	Plocha v m ²	region	0	

	zanedbaných objektů <i>relevance PO: 3</i>				
83.13.00	Plocha vybudovaných a rekonstruovaných objektů a prostor určených pro služby občanské vybavenosti <i>relevance PO: 3</i>	Plocha v m ²	region	0	
48.01.00	Počet projektů <i>relevance PO: 4</i>	Počet podpořených projektů	gestor OP	0	
48.02.00	Celkové realizované výdaje na realizaci projektů technické pomoci <i>relevance PO: 4</i>	Celkové realizované výdaje na informační, poradenské a konzultační služby a na monitorování a evaluační a analytické práce v mil. Kč	gestor OP	0	
48.05.00 48.06.00	Realizace studií a zpráv - z toho tvorba výročních a průběžných zpráv <i>relevance PO: 4</i>	Počet vytvořených studií a zpráv přijatých nebo oponovaných příslušným řídicím orgánem	gestor OP	0	
48.07.00	Počet vytvořených metodických a technicko-informačních a materiálů <i>relevance PO: 4</i>	Počet materiálů	gestor OP	0	
... ..	<i>Počet uskutečněných školení, seminářů, workshopů, konferencí - z toho akcí uskutečněných za mezinárodní účasti (pozn. definice indikátoru bude dopřesněna)</i> <i>relevance PO: 4</i>	Počet akcí	gestor OP	0	
48.15.00	Počet účastí na zahraničních akcích zaměřených na prohlubování znalostí a výměnu informací <i>relevance PO: 4</i>	Počet osob, které se zúčastnily zahraničních konzultací	gestor OP	0	
... ..	<i>Počet osob, které se zúčastnily vzdělávacích kurzů celkem z toho - kurzů zaměřených na posílení absorpční kapacity (pozn. definice</i>	Počet osob, které se zúčastnily vzdělávacích kurzů v rámci technické pomoci	gestor OP	0	

	indikátoru bude dopřesněna) <i>relevance PO: 4</i>				
48.19.00	Počet proškolených osob <i>relevance PO: 4.3</i>	Počet osob, které se zúčastnily vzdělávacích kursů v rámci technické pomoci a ukončili tyto kurzy předepsaným způsobem	gestor OP	0	

4 REALIZAČNÍ ČÁST

Implementační struktura ROP Jihovýchod je v souladu se Zákonem č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje, ve znění pozdějších předpisů (dále Zákon). Řídícím orgánem programu je Regionální rada.

Ministerstvo financí bude plnit funkci Platebního a certifikačního orgánu a Auditního orgánu. Popisy jednotlivých subjektů vycházejí z Návrhu nařízení Rady o obecných ustanoveních ERDF a ESF a FS z 9.3.2006.

Řídící orgán nezřizuje zprostředkující subjekty.

Cílem je vytvořit jednoduchou a přehlednou implementační strukturu, která bude v maximální možné míře vstřícná vůči uživatelům pomoci. Za tímto účelem budou zřizována pracoviště řídicího orgánu v jednotlivých krajích.

4.1 IMPLEMENTACE PROGRAMU

Celkovou odpovědnost za realizaci ROP JV nese řídicí orgán, kterým je Regionální rada regionu soudržnosti Jihovýchod (dále jen „RR“). Orgány Regionální rady jsou dle Zákonu: Výbor Regionální rady (dále jen „Výbor“), předseda Regionální rady a Úřad Regionální rady (dále jen „Úřad“).

Pro potřeby schvalování kritérií pro výběr projektů a monitorování na úrovni programu bude ustaven Monitorovací výbor ROP JV, který též bude zprostředkovávat vazbu na sociální partnery a orgány EU.

4.1.1 Rozdělení kompetencí v rámci ROP JV

Regionální rada regionu soudržnosti NUTS 2 Jihovýchod je jako řídicí orgán ROP JV odpovědná za řízení a provádění operačního programu. V souladu se zásadou řádného finančního řízení bude RR zodpovědná zejména za transparentní výběr projektů, monitorování projektů, zajištění spolufinancování z veřejných zdrojů, řízení činnosti monitorovacího výboru, poskytování informací a zpráv, zajištění publicity programu atd. Rozdělení úkolů mezi jednotlivé orgány RR stanovuje Zákon.

Výbor Regionální rady

Výbor ROP JV je ustanoven na základě Zákonu. Členové Výboru jsou voleni z členů zastupitelstva krajů, které tvoří region soudržnosti Jihovýchod, tzn. kraje Vysočina a Jihomoravský kraje.

Výbor dle Zákonu:

- a) schvaluje realizační a řídicí dokumentaci Regionálního operačního programu,
- b) schvaluje opatření, týkající se publicity a informovanosti o Regionálním operačním programu,
- c) schvaluje výběr projektů, kterým Regionální rada poskytne dotaci či návratnou finanční výpomoc,
- d) schvaluje rozpočet a závěrečný účet,
- e) volí předsedu a místopředsedy RR,

- f) jmenuje a odvolává ředitele Úřadu na návrh předsedy RR,
- g) stanovuje organizační strukturu a počet zaměstnanců RR,
- h) schvaluje další záležitosti, pokud tak stanoví jednací řád Výboru.

Výbor Regionální rady je odpovědný za řízení a provádění ROP JV a dále je odpovědný za:

- a) přípravu a projednání OP a jeho předložení Evropské komisi;
- b) zavedení systému pro shromažďování spolehlivých finančních a statistických informací o provádění OP, zavedení ukazatelů monitorování a hodnocení; předávání těchto údajů v dohodnutém elektronickém formátu Monitorovacímu výboru, PCO a EK,
- c) zajištění vypracování výroční a závěrečné zprávy o provádění OP a (po schválení Monitorovacím výborem) předložení EK,
- d) zřízení a činnost monitorovacího výboru programu,
- e) zajištění, že PCO obdrží všechny potřebné informace o postupech a auditech prováděných ve vztahu k výdajům pro účely vydání potvrzení o oprávněnosti výdaje,
- f) zajištění, že auditní orgán obdrží požadované dokumenty a podklady pro účely analytické a zpravodajské činnosti,
- g) zabezpečení vyhotovení hodnocení ROP JV,
- h) zajištění toho, že subjekty, které se účastní na řízení a provádění OP včetně příjemců podpory a dalších subjektů zapojených do implementace, povedou samostatný účetní systém nebo budou používat vhodné kódové označení účtů pro všechny transakce týkající se pomoci,
- i) zabezpečení šetření a řešení nesrovnalostí,
- j) zajištění nápravných opatření v případě vzniklých nedostatků,
- k) zajištění shody s národními politikami a politikami Společenství, zvláště s ohledem na zadávání veřejných zakázek, pravidla veřejné podpory, ochranu životního prostředí a rovnost příležitostí mužů a žen,
- l) zajištění zdrojů národního spolufinancování,
- m) poskytnutí informací, které Evropské komisi umožní provést vyhodnocení velkých projektů,
- n) plnění povinností týkajících se informací a propagace OP,
- o) výběr projektů, kterým Regionální rada poskytne dotaci či návratnou finanční výpomoc.

Předseda Regionální rady

Je statutárním orgánem Regionální rady a zastupuje ji navenek. Ze své činnosti je odpovědný Výboru. Předsedu v jeho nepřítomnosti zastupuje místopředseda. Je-li zvoleno více místopředsedů, předsedu zastupují místopředsedové v pořadí stanoveném Výborem.

Úřad Regionální rady

Úřad je výkonným orgánem RR, který zabezpečuje veškeré úkoly spojené s funkcí řídicího orgánu ROP JV s výjimkou těch záležitostí, které jsou svěřeny nebo vyhrazeny Výboru a předsedovi RR. Úřad také plní úkoly spojené s odborným, organizačním a technickým zabezpečením činnosti RR.

Úřad zajišťuje zejména následující úkoly:

- a) přijímání žádostí o podporu a organizování výzev k předkládání projektů,
- b) podávání informací o programu,
- c) posouzení přijatelnosti, úplnosti a formálních náležitostí předkládaných projektů,
- d) zajištění kvalitativního hodnocení projektů,
- e) přípravu smluv o financování,
- f) monitorování plnění pravidel pro zadávání veřejných zakázek,
- g) kontrola postupu prací na jednotlivých projektech,
- h) zajištění fungování monitorovacího systému - elektronické evidence dat pro monitorování a vyhodnocení implementace programu,
- i) zpracování údajů o výdajích jako podkladů pro certifikaci,
- j) příprava podkladů pro výroční a závěrečnou zprávu ROP JV,
- k) provádění a zajištění výkonu finančních kontrol realizace projektů s cílem ověřit, zda spolufinancované výrobky a služby byly dodány a požadované výdaje byly vynaloženy v souladu s podmínkami smlouvy o financování projektu a legislativou ČR i EU,
- l) přezkoumání předložených žádostí o proplacení uskutečněných výdajů konečnými příjemci podpory (především ověření souladu se stanovenými výkonovými cíli a finančním plánem projektu, souladu s politikami a legislativou ČR i EU, posouzení, zda výdaje jsou uznatelné, atd.),
- m) zajišťování publicity,
- n) příprava rozpočtu a závěrečného účtu RR.

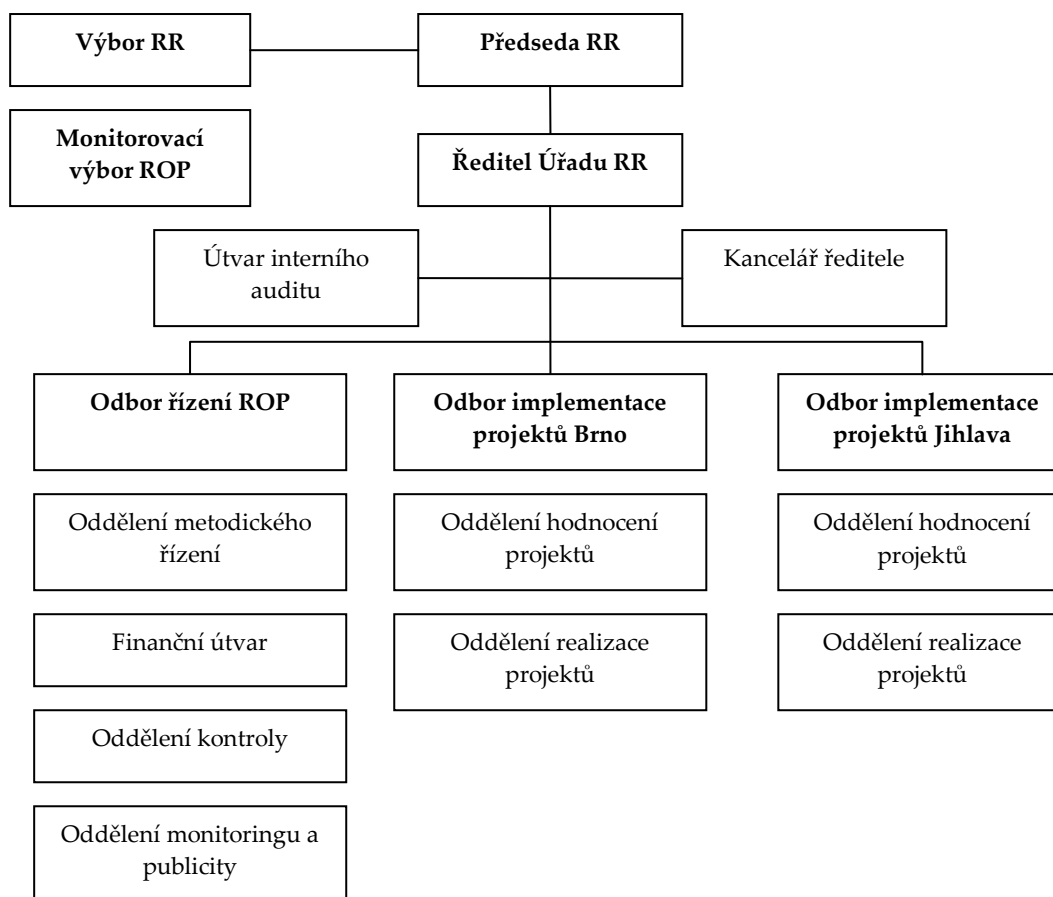
Implementační, platební a kontrolní funkce Úřadu jsou striktně odděleny.

Územní pracoviště Úřadu RR

Důležitou funkci v implementační struktuře plní územní pracoviště/odbory implementace Úřadu RR v krajských městech obou krajů NUTS 2 Jihovýchod, která je zajišťují efektivní implementaci programu. Územní pracoviště jsou zabezpečována pracovníky Úřadu RR.

Územní pracoviště plní úlohu při podávání informací, přijímání žádostí, zajištění jejich hodnocení a přípravu smluv s příjemci a také při kontrole projektů.

Obrázek 4: Struktura řídicího orgánu regionu soudržnosti NUTS 2 Jihovýchod

4.1.2 Úkoly příjemců, systém výběru projektů

Úkoly příjemců

Předkladatel předloží návrh projektu pověřeným pracovníkům územních pracovišť Úřadu RR. Příjemcem podpory může být pouze osoba s právní subjektivitou.

Příjemci bude poskytnuta finanční pomoc na základě smlouvy o financování mezi příjemcem a řídicím orgánem na základě zákona 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů.

Příjemce pomoci zajišťuje:

- zpracování žádostí o poskytnutí pomoci zahrnující identifikaci, hodnocení a přípravu projektu včetně finančního plánu;
- přípravu zadávací dokumentace projektu;
- v úzké koordinaci s Řídicím orgánem zadávání veřejných zakázek a podpis příslušných smluvních dokumentů s dodavateli;
- řádnou realizaci projektu dle smluv uzavřených s vybranými dodavateli;
- ověřování a proplácení ověřených faktur dodavatelům;
- fungující oddělený účetní systém projektu ve smyslu zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů;
- vnitřní finanční kontrolu;

- podávání pravidelných zpráv Řídícímu orgánu o postupu projektu a případně příležitostných zpráv během přípravy;
- zpracování a předávání podkladů Řídícímu orgánu pro monitorování;
- regionální a místní publicitu a informační tabule na místě staveb ve smyslu příslušných pravidel EU.

Příjemci odpovídají za to, že výdaje projektů požadované k proplacení v rámci ROP JV jsou uznatelné a že při realizaci projektu budou dodrženy podmínky smlouvy o financování a příslušná legislativa ČR i EU.

Při předkládání žádostí o platby příjemci odůvodní předkládané výdaje a doloží, že odpovídají podmínkám realizace projektů obsažených ve smlouvě o financování. Veškeré platební nároky musí být podloženy doklady, které prokáží, že se jedná o prostředky vynaložené efektivně, hospodárně, účelně a transparentně.

Příjemci musí zajistit vedení dokumentace o projektech, která bude dostatečnou pomůckou pro audit zaměřený na finanční toky.

Příjemci musí umožnit, aby doklady o projektech byly kdykoliv k dispozici pro kontroly a auditní šetření prováděné oprávněnými osobami nebo subjekty. Doklady budou archivovány v souladu s platnou legislativou EU i ČR.

Systém výběru projektů

Předkladatel předloží návrh projektu Řídícímu orgánu na územní pracoviště Úřadu RR dle místa realizace projektu.

Územní pracoviště Úřadu RR posoudí formální úplnost a přijatelnost projektu a zajistí jeho kvalitativní hodnocení dle stanovených výběrových kritérií.

Schválení projektů, kterým bude poskytnuta finanční pomoc z prostředků ROP JV, je v kompetenci Výboru RR. Úřad RR informuje o výsledcích jednání Výboru a o jeho rozhodnutí příjemce.

Obecná kritéria výběru projektů v ROP

Kritéria pro hodnocení projektů zahrnou jak kritéria společná pro všechny oblasti podpory, tak i specifická kritéria pro hodnocení projektů v rámci jednotlivých oblastech podpory.

Při schvalování projektů jsou závazná následující obecná kritéria:

- soulad s prioritními osami NSRR,
- regionální dopad a význam projektu,
- hospodářský a sociální přínos, zejména dopad na regionální rozvoj,
- vyhodnocení z hlediska horizontálních témat,
- udržitelnost projektu.

4.2 FINANČNÍ ŘÍZENÍ

Prostředky strukturálních fondů a Fondu soudržnosti budou Evropskou komisí zaslány na účet Platebního a certifikačního orgánu (PCO). V rámci PCO metodicky řídí finanční prostředky strukturálních fondů a Fondu soudržnosti oddělení Metodiky finančního řízení a plateb, které rovněž bude realizovat převody prostředků strukturálních fondů a Fondu soudržnosti do státního rozpočtu.

System finančních toků prostředků operačních programů bude zajištěn prostřednictvím finančního toku přes státní rozpočet. Žádosti příjemců budou předkládány řídicímu orgánu pouze v měně CZK. Platební a certifikační orgán po obdržení souhrnné žádosti provede proplacení prostředků strukturálních fondů do kapitoly státního rozpočtu, která poskytla předfinancování prostředků řídicímu orgánu ROP JV ze strukturálních fondů.

4.2.1 System finančních toků SF

Platby příjemcům probíhají formou ex-post plateb (zpětné proplacení příjemcem již uskutečněných výdajů) či formou ex-ante plateb (formou zálohy poskytnuté příjemci z rozpočtu Regionální rady na realizaci projektu).

- 1) Příjemce na základě uskutečněných výdajů vystavuje žádost o proplacení prostředků z rozpočtu Regionální rady (odpovídající evropskému i národnímu podílu), přičemž žádost je předložena ke kontrole a schválení řídicímu orgánu;
- 2) Řídicí orgán žádost příjemce schvaluje a dává pokyn finančnímu útvaru k provedení platby na účet příjemce;
- 3) Finanční útvar Úřadu RR provádí platbu z rozpočtu Regionální rady na účet příjemce;
- 4) Finanční útvar na základě provedených úhrad z rozpočtu Regionální rady vystavuje souhrnnou žádost o provedení platby prostředků strukturálních fondů z účtu Platebního a certifikačního orgánu do příslušné kapitoly státního rozpočtu;
- 5) Platební a certifikační orgán provádí kontrolu předložené souhrnné žádosti, její zaúčtování (rozhodným datem pro stanovení kurzu pro přepočet prostředků z CZK na EUR je datum zaúčtování Platebním a certifikačním orgánem) a následně úhradu prostředků strukturálních fondů do příslušné kapitoly státního rozpočtu;
- 6) Platební a certifikační orgán žádá po provedení certifikace Evropskou komisí o doplnění prostředků na jeho účtu;
- 7) Evropská komise žádost odsouhlasí a zasílá prostředky na účet Platebního a certifikačního orgánu.

Platební a certifikační orgán (PCO)

Platební a certifikační orgán určuje vláda ČR. Výkonem funkce PCO pro strukturální fondy bylo rozhodnutím ministra financí vydaném na základě usnesení vlády č. 198 ze dne 22. února 2006 pověřen odbor Národní fond Ministerstva financí.

PCO provádí zejména následující činnosti:

- a) spravuje prostředky ze SF na účtech zřízených u ČNB,
- b) vypracovává a předkládá žádosti o průběžné platby a závěrečné platby Evropské komisí pro všechny programy na základě výkazů výdajů předložených řídicími orgány,
- c) přijímá platby z Evropské komise,
- d) na základě kontroly Souhrnných žádostí předkládaných ŘO jednotlivých kapitol převádí prostředky SF do rozpočtových kapitol,
- e) účtuje o účetních případech za oblast prostředků PCO v rámci účetní jednotky Ministerstvo financí,
- f) vede systém finančního výkaznictví pro prostředky PCO,

- g) certifikuje uskutečněné výdaje a vypracovává certifikát o uskutečněných výdajích, který zasílá spolu s žádostí o průběžnou platbu nebo závěrečnou platbu Evropské komisi,
- h) pro účely certifikace ověřuje řádné fungování řídicího a kontrolního systému na všech úrovních implementace,
- i) provádí kontroly na místě,
- j) vytváří a aktualizuje metodické pokyny pro provádění certifikace výdajů SF a pro finanční toky a kontrolu prostředků SF,
- k) vrací neoprávněně vyplacené výdaje včetně úroků Evropské komisi, nebylo-li v souladu s pravidly ES rozhodnuto o jejich realokaci v rámci programu, ve kterém k neoprávněnému čerpání prostředků došlo,
- l) vrací nevyužité prostředky Evropské komisi,
- m) na základě odhadů vypracovaných řídicími orgány předkládá aktualizované odhady týkající se žádostí o platby (výhled výdajů) Evropské komisi pro běžný a následující rok do 30. dubna,
- n) postupuje podle pravidel řídicí kontroly,
- o) reaguje na připomínky a doporučení Evropské komise,
- p) zajišťuje koncepci a metodiku rozvoje IS VIOLA SF pro výkon funkce PCO včetně datové komunikace s monitorovacím systémem SF,
- q) vyhodnocuje čerpání alokací SF, resp. sleduje plnění pravidla n+2 (n+3).

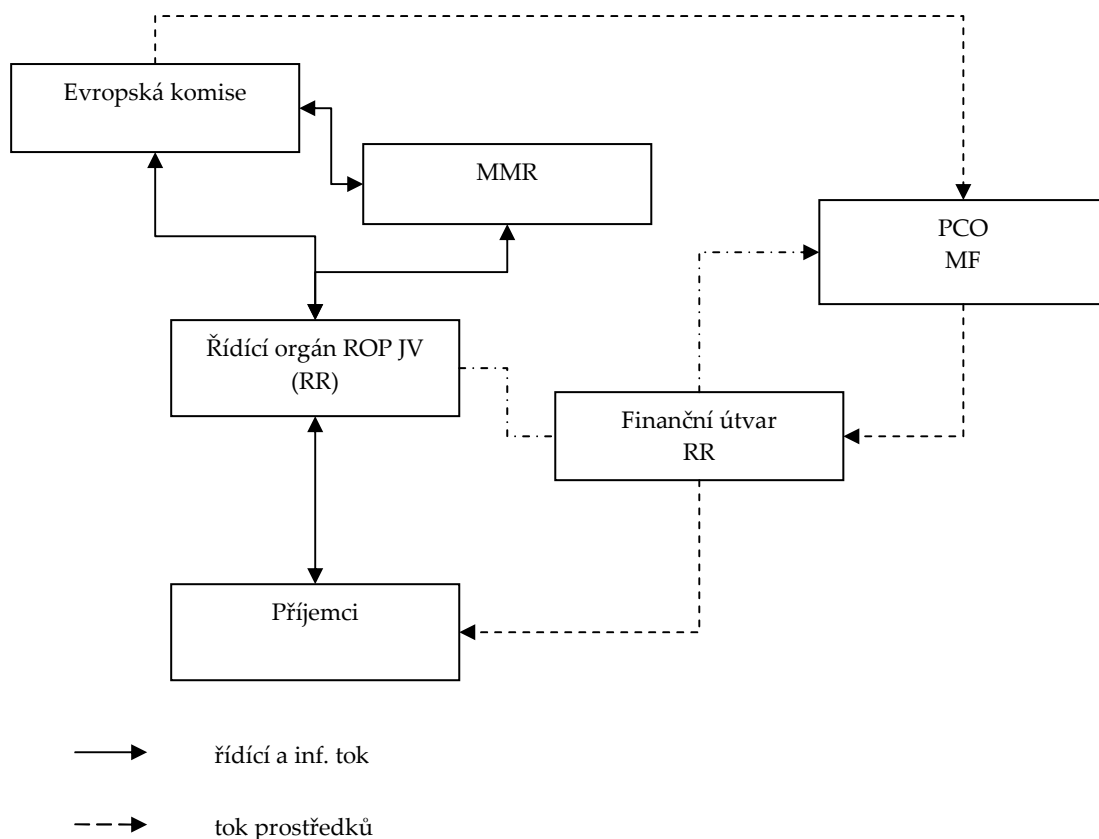
Finanční útvar Regionální rady

Finanční útvar bude zajišťovat platby na účty příjemců; za tímto účelem zejména:

- přijímá žádosti o platby příjemců a provádí jejich kontrolu (formální kontrola žádostí a dokladů konečných příjemců, zjišťování souladu s finančním plánem programu),
- převádí příspěvky z ERDF příjemcům,
- spolupracuje s PCO,
- vede účetnictví a zaznamenávat údaje o všech akcích týkajících se správy prostředků ze strukturálních fondů do informačního systému.

Podrobnější postupy v rámci finančního řízení je uvedený v *Metodice finančních toků a kontroly strukturálních fondů a Fondu soudržnosti* zpracované Ministerstvem financí.

Obrázek 5: Schéma implementace ROP JV

4.3 KONTROLNÍ SYSTÉM

4.3.1 Auditní orgán

Auditní orgán se zřizuje ve smyslu čl. 58 nařízení Rady (ES) č. xxxx/2006. Usnesením vlády ČR č. 198 ze dne 22. února 2006 je výkonem funkce auditního orgánu pověřeno Ministerstvo financí. Rozhodnutím ministra financí byl výkonem této funkce pověřen útvar Centrální harmonizační jednotka pro finanční kontrolu, který je funkčně nezávislý na řídicím orgánu a na Platebním a certifikačním orgánu.

V souladu s požadavky nařízení Rady (ES) č. xxxx/2006 a prováděcího nařízení (ES) č. xxxx/2006 a s českými právními předpisy bude auditní orgán provádět zejména následující činnosti:

- zajišťuje audit připravenosti řídicího a kontrolního systému programu;
- předkládá řídicímu orgánu před podáním žádosti o první platbu a nejpozději do 12 měsíců od schválení programu zprávu posuzující nastavení řídicích a kontrolních systémů operačního programu včetně stanoviska k jejich souladu s příslušnými ustanoveními právních předpisů ES;
- předkládá Komisi do 9 měsíců po schválení operačního programu strategii auditu zahrnující subjekty, které budou audity provádět;

- d) zajišťuje provádění auditu ve veřejné správě za účelem ověření účinného fungování řídicího a kontrolního systému programu;
- e) předkládá každoročně Komisi aktualizovanou strategii auditu;
- f) předkládá každoročně Komisi konsolidovaný plán auditů prostředků poskytovaných z fondů EU;
- g) kontroluje čtvrtletně plnění konsolidovaného plánu auditů a informuje o tomto plnění platební a certifikační orgán;
- h) předkládá metodu výběru vzorků pro auditu operací a pro plánování auditů, která zajišťuje jejich provádění u hlavních subjektů a jejich rovnoměrné rozložení na celé programové období;
- i) zajišťuje provádění auditu ve veřejné správě na vhodném vzorku operací pro ověření výdajů vykázaných Evropské komisi;
- j) zajišťuje metodické vedení dalších auditorských subjektů zapojených do auditů ve veřejné správě operačního programu;
- k) dohlíží na kvalitu auditu ve veřejné správě prováděných dalšími auditorskými subjekty u prostředků z operačního programu;
- l) podílí se na tvorbě a aktualizaci metodických pokynů pro provádění auditu ve veřejné správě prostředků z operačního programu;
- m) předkládá každoročně v období od roku 2008 do roku 2015 Komisi výroční kontrolní zprávu, která obsahuje zjištění z auditů provedených během předchozího roku v souladu se strategií auditu operačního programu jakož i nedostatky zjištěné v řídicích a kontrolních systémech programu. Informace týkající se auditů provedených v letech 2015 a 2016 budou zahrnuty do závěrečné zprávy o kontrole, která je podkladem pro prohlášení o uzavření;
- n) vydává každoročně pro Komisi stanovisko k tomu, zda fungování řídicího a kontrolního systému poskytuje přiměřenou záruku, že výkazy výdajů předložené Komisi jsou správné a že související transakce jsou zákonné a řádné;
- o) předkládá prohlášení o částečném uzavření, ve kterém hodnotí zákonnost a řádnost dotčených výdajů dle článku 86a všeobecného nařízení Rady (ES) č. xxxx/2006;
- p) předloží Komisi nejpozději do 31.3.2017 prohlášení o uzavření, ve kterém vyhodnotí platnost žádosti o závěrečnou platbu a zákonnost a řádnost souvisejících transakcí zahrnutých do závěrečného výkazu výdajů;
- q) zajišťuje, aby byly při auditní činnosti zohledněny mezinárodně uznávané auditní standardy;
- r) provádí analýzu nahlášených nesrovnalostí pro účely zpracování prohlášení o uzavření nebo částečném uzavření;
- s) zpracovává každoročně zprávu o výsledcích finančních kontrol za operační program pro vládu ČR.

Auditní orgán zajišťuje, aby se při auditní činnosti používaly mezinárodně uznávané standardy pro audit.

4.3.2 Systém finanční kontroly

Ministerstvo financí jako ústřední správní úřad pro finanční kontrolu v souladu s příslušnými ustanoveními zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů, metodicky řídí,

koordinuje a zajišťuje výkon finanční kontroly v rámci operačního programu. Základním východiskem pro vydávání dílčích metodických pokynů, konzultovaných s příslušnými orgány Evropské komise, jsou platné právní předpisy ČR a ES.

V kontrolním systému musí být zřetelně oddělen vnitřní kontrolní systém a systém kontroly ve veřejné správě od systému auditu ve veřejné správě, ve kterém provádění auditů zajišťuje auditní orgán.

4.3.2.1 Kontrola ve veřejné správě

Řídící orgán odpovídá za řízení a provádění operačního programu v souladu se zásadou řádného finančního řízení, a proto zajišťuje, aby operace byly pro financování vybírány podle kritérií pro operační program a aby po celou dobu provádění byly v souladu s příslušnými předpisy Společenství a s vnitrostátními předpisy. Dle Zákona zajišťuje Řídící orgán výkon finanční kontroly. Řídící orgán zajišťuje kontrolu prvního stupně tím, že ověřuje dodání spolufinancovaných produktů a služeb a skutečné vynaložení výdajů na operace vykázaných příjemci. Řídící orgán zajišťuje existenci systému pro záznam a uchovávání účetních záznamů v elektronické podobě pro každou operaci a shromažďování údajů nezbytných pro audit. Úkolem Řídícího orgánu je také zajistit, aby postupy a všechny dokumenty týkající se výdajů a auditů operačního programu byly Evropské komisi a Účetnímu dvoru k dispozici po dobu tří let od uzavření operačního programu.

4.3.2.2 Vnitřní kontrolní systém

Všechny orgány podílející se na implementaci operačního programu budou mít zaveden potřebný řídicí a kontrolní systém, který bude v souladu s národní legislativou a bude způsobilý včas identifikovat administrativní, systémové nebo záměrné chyby a vytvářet podmínky pro prevenci vzniku chyb.

Řídící kontrola

Je zajišťována odpovědnými vedoucími zaměstnanci a tvoří součást vnitřního řízení všech subjektů zapojených do implementace operačního programu, při přípravě operací před jejich schválením, při průběžném sledování uskutečněných operací až do jejich konečného vypořádání a vyúčtování a následného prověření vybraných operací v rámci hodnocení dosažených výsledků a správnosti hospodaření.

S ohledem na principy účinného a efektivního řídicího a kontrolního systému v průběhu implementace programu bude zajištěno, že:

- všechny subjekty zapojené do řízení a kontroly programu mají jednoznačně stanoveny konkrétní funkce, a to jak v rámci celého systému implementace tak i v rámci každého subjektu zvlášť;
- je dodržována zásada oddělení platebních, řídicích a kontrolních funkcí mezi jednotlivými subjekty zapojenými do implementace programu i v rámci subjektů samotných;
- jsou stanoveny jednoznačné postupy pro zajištění správnosti a způsobilosti výdajů vykazovaných v rámci programu;
- jsou zavedeny spolehlivé účetní systémy, systémy monitorování a systémy finančního výkaznictví;

- je zaveden systém podávání zpráv o implementaci programu a projektů a monitorování;
- jsou přijata opatření pro provádění auditu fungování řídicího a kontrolního systému;
- jsou zavedeny takové systémy a stanoveny takové postupy, které zajistí podklady pro audit (audit trail);
- jsou stanoveny postupy hlášení a monitorování pro nesrovnalosti a vymáhání neoprávněně vyplacených částek.

Pro každou úroveň řízení a implementace programu bude vypracován manuál vnitřního kontrolního systému ve formě řízené dokumentace, která bude obsahovat detailní popis pracovních postupů pro prováděné činnosti.

Interní audit

Útvar interního auditu bude funkčně nezávislý a organizačně oddělený od řídicích a výkonných struktur a bude podřízen přímo řediteli Úřadu RR.

Útvary interního auditu budou v pravidelných intervalech prověřovat vnitřní kontrolní systém. Jejich činnost bude kromě jiného zahrnovat prověřování plnění základních požadavků na vnitřní kontrolní systém. Významnou součástí bude též předkládání doporučení ke zdokonalování kvality vnitřního kontrolního systému, k předcházení nebo zmírnění rizik, k přijetí opatření k nápravě zjištěných nedostatků a konzultační činnost.

Zprávy z interních auditů pravidelně prováděných na jednotlivých úrovních implementace budou předkládány příslušnému vedoucímu orgánu veřejné správy. Zprávy z interních auditů na úrovni zprostředkujících subjektů budou předkládány útvaru interního auditu na úrovni řídicího orgánu. Jednotný přístup k auditu na všech úrovních implementace a reportování zjištění auditu bude podkladem pro řízení rizik na úrovni řídicího orgánu.

4.3.2.3 Audit ve veřejné správě

Za výkon auditu ve veřejné správě na všech úrovních realizace finančních prostředků z operačního programu podle zákona č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů a v souladu s přímo použitelnými předpisy Evropských společenství, je odpovědný auditní orgán, který ověřuje účinnost systému finančního řízení a kontroly a na vzorku operací vykazované výdaje finančních prostředků operačního programu. Funkce auditního orgánu je popsána výše.

4.3.2.4 Kontrola Nejvyššího kontrolního úřadu

Nejvyšší kontrolní úřad je oprávněn vykonávat nezávislou kontrolní činnost ve smyslu příslušných ustanovení zákona č. 166/1993 Sb., o Nejvyšším kontrolním úřadu, ve znění pozdějších předpisů.

4.3.2.5 Auditní činnosti prováděné orgány Evropské komise a Evropským účetním dvorem

Evropská komise má povinnost přesvědčit se, že v rámci operačního programu byly zavedeny a účinně fungují řídicí a kontrolní systémy v souladu s články 57 až 61 návrhu Obecného nařízení. Tuto kontrolu provádí Evropská komise na základě výročních kontrolních zpráv a výročního stanoviska auditního orgánu a vlastních auditů.

Evropský účetní dvůr, který v rámci své působnosti vykonává samostatné a nezávislé kontroly vyplývající z jeho působnosti.

4.3.2.6 Nesrovnalosti

Všechny orgány podílející se na implementaci operačního programu mají povinnost hlásit Řídícímu orgánu zjištěná podezření na nesrovnalosti. Řídící orgán podezření prošetří a ta, která považuje za opodstatněná předá věcně příslušným orgánům k zahájení správního nebo soudního řízení. Hlášení kontrolních orgánů je třeba vždy považovat za opodstatněné. Řídící orgán zároveň do patnáctého dne následujícího měsíce hlásí tato opodstatněná podezření subjektům zapojeným do vnější úrovně hlášení.

4.4 MONITOROVÁNÍ

4.4.1 Monitorovací výbor

Monitorovací výbor se zřizuje v souladu s článkem č. 62 Nařízení. Cílem Monitorovacího výboru je zajistit účinnost a kvalitu poskytované pomoci. Členy Monitorovacího výboru volí Výbor RR a jmenuje předseda RR a zohlední přitom nutnost naplnění principu partnerství.

Povinností Monitorovacího výboru je zajistit dohled nad realizací ROP JV, zejména nad zajištěním souladu s předpisy ES a legislativou ČR, dosažením cílů programu při efektivním využití veřejných prostředků, aj.

Monitorovací výbor bude zajišťovat zejména následující úkoly v souladu s článkem 64 Nařízení:

- a) sledování přípravy, realizace a vyhodnocení ROP JV, jeho efektivnosti a účinnosti,
- b) posuzování a schvalování kritérií pro výběr projektů včetně veškerých revizí těchto kritérií,
- c) hodnocení postupu při dosahování konkrétních cílů ROP JV a při dosahování cílů pro každou prioritní osu programu,
- d) analyzování výsledků realizace ROP JV,
- e) posouzení a schvalování výroční a závěrečné zprávy ROP JV před jejich zasláním Evropské komisi,
- f) může navrhnout řídícímu orgánu revizi či přezkoumání ROP JV za účelem dosažení cílů ROP JV, včetně finančního řízení.
- g) zvažování a schvalování veškerých návrhů na úpravu obsahu rozhodnutí komise o příspěvku ERDF.

Pro monitoring ROP JV bude využíván Monitorovací systém strukturálních fondů (MSSF). Systém umožní poskytnutí požadovaných výstupů pro potřeby Evropské komise.

4.4.2 Výroční a závěrečné zprávy o implementaci

Řídící orgán zasílá Komisi výroční zprávu o implementaci (po schválení Monitorovacím výborem) do 30. června následujícího roku, přičemž první zpráva bude Komisi předložena v roce 2008.

Závěrečná zpráva o implementaci bude postoupena Evropské komisi do 31.12.2016.

Všechny výroční a závěrečné zprávy o implementaci by měly obsahovat následující informace:

- důležité socioekonomické trendy se vztahem k podpoře, včetně národních, regionálních a sektorových politik,
- postup v realizaci prioritních os a oblastí podpor ve vztahu k jejich specifickým cílům, s kvantifikací jejich fyzických indikátorů a indikátorů výsledků a dopadů,
- finanční implementace pomoci, sumarizace celkových výdajů proplacených PCO pro každou oblast podpory a záznamy o celkových platbách ze strany Evropské komise a dále kvantifikace finančních indikátorů,
- všechny kroky ze strany Řídícího orgánu a Monitorovacího výboru pro zajištění kvality a efektivnosti implementace, především:
 - monitorování, finanční kontrola a hodnocení opatření, včetně organizování sběru dat,
 - přehled všech podstatných problémů vyskytujících se při řízení podpory a přehled přijatých opatření,
 - opatření pro zajištění publicity,
- kroky k zajištění slučitelnosti s politikou Společenství,
- opatření přijatá pro zajištění informovanosti a publicity ROP JV,
- informace o významných problémech vztahujících se k dodržování souladu s politikami Společenství, které byly zjištěny během implementace ROP JV a přijatá opatření pro jejich nápravu,
- vývoj ve financování velkých projektů,
- využití pomoci vrácené Řídícímu orgánu nebo jinému veřejnému orgánu v období provádění ROP JV dle článku 99 (2) Nařízení.

Každoročně, poté co bude výroční zpráva postoupena Evropské komisi, bude EK a Řídící orgán posuzovat hlavní výstupy z předchozího roku. Po tomto posouzení může EK vznést připomínky a Řídící orgán bude Komisi následně informovat o opatřeních, přijatých na základě těchto připomínek. Pokud Evropská komise dojde k závěru, že přijatá opatření jsou nedostatečná, může doporučit Řídícímu orgánu změny vedoucí k zefektivnění monitorování nebo řízení podpory. Řídící orgán by měl na takovéto doporučení reagovat zavedením doporučených změn a nebo vysvětlením, proč navržená doporučení nebyla akceptována.

Odstraňování nedostatků v monitorovacím a řídicím systému je – podle doporučení Komise – jednou z podmínek pro uskutečnění průběžných plateb.

4.5 HODNOCENÍ

Řídící orgán je dle článku 45 a 46, částečně 47 obecného nařízení povinen zajistit evaluaci operačního programu. Hodnocení ROP JV směřuje ke zlepšení kvality, efektivnosti a konzistence pomoci z fondů a také implementace ROP JV.

Evaluace může být jednak strategické povahy za účelem posouzení vývoje programu nebo skupiny programů ve vztahu k prioritám Společenství a jednotlivých členských států a jednak operační povahy za účelem podpory monitorování operačního programu. Nařízení stanovuje, že se evaluace provádějí před programovým obdobím, během programového období a po něm.

Ex-ante hodnocení

Zodpovědnost za provádění evaluací ex-ante nese orgán odpovědný za přípravu programových dokumentů. Cílem evaluace ex-ante je optimalizovat přidělování rozpočtových zdrojů v rámci ROP JV, zlepšit kvalitu programování a zhodnotit připravenost materiálového a administrativního rámce pro jeho implementaci. Evaluace určí a zhodnotí rozdíly, mezery a potenciál rozvoje, cíle, kterých se má dosáhnout, očekávané výsledky, kvantifikované cíle, případně soudržnost strategie navrhované pro region, přidanou hodnotu Společenství, míru zohlednění priorit Společenství, zkušenosti získané z předchozího programování a kvalitu postupů pro provádění, monitorování, evaluaci a finanční řízení.

Během programového období provedou členské státy evaluace v souvislosti s monitorováním operačních programů, zejména pokud monitorování programů odhalí významnou odchylku od původně stanovených cílů nebo pokud jsou podány návrhy na revizi operačních programů podle článku 32 obecného nařízení. Výsledky se zasílají monitorovacímu výboru pro daný operační program a Komisi.

Střednědobé hodnocení (Mid-term evaluation)

Odpovědnost za střednědobé hodnocení v polovině období nese Řídící orgán v součinnosti s nezávislými hodnotiteli. Toto hodnocení zkoumá pokrok dosažený na cestě k naplnění cílů stanovených na úrovni operačního programu, a to v polovině programovacího období (zpravidla tři roky po přijetí pomoci). Posuzuje také využití finančních prostředků, průběh monitorování a systém implementace. Střednědobá evaluace se opírá především o informace získané z monitorovacího systému, ale také z předběžné evaluace (ex-ante) a kontextuálních údajů.

Ex-post hodnocení

Ex-post hodnocení bude provedeno ve spolupráci EK a Řídícím orgánem. Hodnocení budou provádět nezávislí hodnotitelé a bude dokončeno nejpozději do 3 let po skončení programového období. Jeho cílem bude prozkoumat reálnou efektivnost vynaložených prostředků a jeho celkové dopady. Hodnocení shrne závěry týkající naplnění cíle konkurenceschopnosti, přičemž se bude zabývat problémovými místy, které vedly k selhání programu nebo naopak silnými stránkami realizace programu, které přispívaly k jeho úspěchu. Toto hodnocení ověří naplnění ukazatelů dosahování globálního a specifických cílů programu a stanoví potenciál pro udržitelnost výsledků programu i po jeho ukončení.

4.6 SOULAD S POLITIKAMI SPOLEČENSTVÍ

Řídicí orgán ROP JV zajišťuje, že v průběhu všech fází přípravy a realizace prioritních os je posuzována slučitelnost operačního programu s politikami Společenství. Prováděcí dokument obsahuje detailní informace o způsobu zabezpečení slučitelnosti navrhovaných prioritních os a oblastí podpor s politikami Společenství.

Všechny instituce zainteresované do tvorby operačního programu jsou zavázány dbát na zásadu slučitelnosti s politikami Společenství.

4.6.1 Soulad s pravidly veřejné podpory

Finanční prostředky poskytované ze strukturálních fondů budou považovány za státní prostředky. Jejich poskytování bude znamenat podporu z veřejných prostředků, a proto se řídí všemi příslušnými pravidly a předpisy ES pro veřejnou podporu. Podpora z veřejných prostředků znamená výhradně takovou podporu, která má veškeré znaky stanovené v článku 87 Smlouvy o založení ES.

Řídicí orgán zajistí, aby akce financované ze strukturálních fondů splňovaly pravidla pro poskytnutí veřejné podpory, jak jsou stanovena v článku 87 Smlouvy o založení ES.

Veškeré zamýšlené podpory z veřejných prostředků musí být oznámeny (Článek 88 bod 3 Smlouvy o založení ES) a žádné podpory z veřejných prostředků nelze poskytovat před tím, než Komise přijme konečné rozhodnutí.

V případě poskytnutí podpory „de minimis“ oznámí poskytovatel příjemci, že se jedná o podporu uvedeného typu, a zároveň požaduje od příjemce místopřísežné prohlášení, ve kterém příjemce uvede, zda obdržel jakoukoli jinou podporu „de minimis“ v průběhu posledních tří let, a pokud ano, v jaké výši.

Zvláštní pozornost bude věnována veřejné podpoře akcí z několika zdrojů (např. státní rozpočet, rozpočty krajů a obcí, finanční prostředky ze strukturálních fondů). Celková výše veřejné podpory ze zdrojů České republiky a EU nesmí překročit limity stanovené v Regionální mapě intenzity veřejné podpory České republiky pro roky 2007-2013.

V případě podpory podnikatelských subjektů musí být příspěvek z ERDF i z národních veřejných zdrojů ve shodě s pravidly pro veřejnou podporu. Konečná výše bude v průběhu roku 2006 stanovena Úřadem pro ochranu hospodářské soutěže a vládou ČR v podobě Regionální mapy intenzity veřejné podpory, která musí být schválena Evropskou komisí. Další omezení podpory z veřejných zdrojů se týká nepodnikatelských subjektů a vztahuje se na financování projektů generujících příjmy (týká se např. investic do infrastruktury cestovního ruchu v rámci oblasti podpory 2.1). Dle ustanovení článku 54 návrhu všeobecného nařízení o SF a FS z 21 prosince 2005 nesmí uznatelné náklady na tyto projekty přesáhnout rozdíl mezi současnou hodnotou investičních nákladů a současnou hodnotou čistého příjmu z investice získaného ve stanoveném období.

4.6.2 Veřejné zakázky

Zakázky na zboží, služby a práce, které budou spolufinancovány ze strukturálních fondů, budou prováděny v souladu s platnou národní a komunitární legislativou pro zadávání veřejných zakázek (zejména zákonem č. 137/2006 Sb.) a budou založeny na veřejné soutěži. V případě veřejné soutěže bude nutné zajistit jejich uveřejnění v národních médiích a v Úředním věstníku EU.

Současně bude zajišťován soulad s požadavky Společenství, stanovenými ve Smlouvě (články 12, 28, 43 a 49) a v příslušných směrnících Komise pro zadávání veřejných zakázek (směrnice 92/50 služby, 93/36 veřejné dodávky, 93/37 veřejné stavby v úpravě provedené směrnicí 97/52, směrnicí 93/38 smlouvy na veřejné zakázky v telekomunikacích, vodním hospodářství, v oboru energetiky a dopravy, upravené směrnicí 98/4 aj.).

Řídící orgán bude monitorovat, zda příjemci podpory zadávají veřejné zakázky v souladu s platným zákonem ČR a pravidly EU.

4.6.3 Rovnost příležitostí

Projekty spolufinancované fondy EU musí přispívat k naplňování principu rovných příležitostí pro muže a ženy. Posuzování těch projektů ucházejících se o spolufinancování z fondů, které nejsou specificky orientovány ke zlepšení rovných příležitostí, musí obsahovat vyhodnocení jejich vlivu na rovné příležitosti. Řídící orgán v rámci řízení a monitorování ROP JV zajistí, že budou vypracovány statistiky v členění podle pohlaví (na základě dostupných dat). Zajistí také, že hodnocení budou zjišťovat rozsah, v jakém je princip podpory rovných příležitostí brán v úvahu při implementaci programu. V odůvodněných případech bude ŘO usilovat o vytváření přiměřených hodnotících postupů, nástrojů a indikátorů pro tento účel. Pro podporu hlavních úkolů v rovných příležitostech bude možno využívat technické pomoci. Výroční zprávy a závěrečná zpráva o implementaci ROP budou obsahovat zvláštní kapitolu popisující činnosti podniknuté v rámci programu pro zajištění realizace cílů programu s charakterem rovných příležitostí.

4.7 POČÍTAČOVÁ VÝMĚNA DAT S EK

Způsob komunikace mezi ŘO a Evropskou komisí určí společně Evropská komise a ŘO.

Účelem výměny dat je poskytnout Evropské komisi takové informace, aby pověřené orgány mohly podávat kvalifikované zprávy o činnosti strukturálních fondů. Kromě využití ve výročních zprávách o strukturálních fondech a významu pro jasnou komunikaci o různých politikách Společenství jsou tyto kategorizované informace nutné k tomu, aby mohla Komise reagovat na žádosti institucí EU, členských států a veřejnosti o poskytování informací.

Základem pro elektronickou výměnu dat s EK je používání jednotného centrálního počítačového systému sběru dat pro prostředky ze strukturálních fondů (Monitorovací systém strukturálních fondů – MSSF).

Určujícími dokumenty pro řídicí orgány budou standardizované formuláře (zejména žádosti o udělení podpory), ze kterých vyplynou jejich povinnosti a vydefinování činností, které

povedou k jejich splnění. Komunikaci s MSSF budou zajišťovat určené pracovníci RR, kteří jsou na práci s MSSF průběžně školeni.

Platební a certifikační orgán používá rovněž informační systém VIOLA, který monitoruje finanční toky a vede účetnictví pro prostředky strukturálních fondů. VIOLA je prostřednictvím rozhraní napojena na MSSF.

Požadované údaje budou elektronicky zpracovány a uchovávány v databázi dostupné v reálném čase orgánům oprávněným kontrolovat průběh realizace ROP Jihovýchod.

4.8 PUBLICITA A INFORMOVANOST

Podle ustanovení článku č. 68 Obecného nařízení je řídicí orgán povinen zajistit publicitu spolufinancovanému OP a to v souladu s prováděcími pravidly návrhu implementačního nařízení. Účelem je přiměřeným způsobem provádět informační a propagační opatření, jejichž cílem je zvýšení povědomí veřejnosti o ROP JV a činnostech EU v oblasti politiky soudržnosti.

Řídicí orgán je odpovědný za zajištění publicity ROP JV a to především v následujících činnostech:

- vypracování Komunikačního akčního plánu ROP JV (KAP) na celé období implementace programu a jeho předložení EK,
- vykazování realizovaných aktivit KAP a informování Monitorovacího výboru,
- informovanost případných příjemců pomoci, hospodářských a sociálních partnerů, subjektů prosazujících rovnoprávnost mezi muži a ženami, příslušných nevládních organizací o příležitostech, které nabízená pomoc přináší,
- informovanost široké veřejnosti o úloze ES v poskytování pomoci prostřednictvím ERDF a také o konečných výsledcích této pomoci.

V komunikačním akčním plánu je kladen důraz na obecné cíle a strategické cíle ROP, cílové skupiny a nástroje, které se budou využívat. Gestorem Komunikačního akčního plánu je Řídicí orgán ROP JV.

Komunikační akční plán zahrnuje několik forem přímé prezentace:

- Publikace pro žadatele.
- Informační letáky.
- Tisk.
- Propagační materiály.
- Konference/semináře ROP JV.
- Webové stránky.
- Prezentace úspěšných projektů.

Příjemci podpory mají také povinnosti v oblasti publicity ROP JV na příslušných úrovních implementace.

5 FINANČNÍ ZAJIŠTĚNÍ

5.1 VÝCHODISKA PRO FINANČNÍ RÁMEC ROP

Zdrojem pro realizaci politiky hospodářské a sociální soudržnosti v letech 2007-2013 budou prostředky ze strukturálních fondů a Fondu soudržnosti Evropské unie. Při rozpracování alokace finančních prostředků mezi operační programy se vycházelo e schválené alokace prostředků mezi OP s tím, že rozložení prostředků reflektuje priority České republiky ve vazbě na strategické dokumenty Evropské unie.

Finanční rámec ROP NUTS 2 Jihovýchod vychází ze stanoveného podílu prostředků v rámci cíle Konvergence pro Regionální operační programy ve výši 13,25 %. Dle posledního aktuálního rozložení prostředků mezi jednotlivé cíle politiky hospodářské a sociální soudržnosti bude pro cíl Konvergence na celé období celkem vyčleněno 25 882,3 mil. €³⁹, a to z prostředků Evropského fondu regionálního rozvoje, Evropského sociálního fondu a Fondu soudržnosti. Podíl regionálních operačních programů ve výši 13,25 % na tomto objemu činí celkem 3 429,4 mil. €. Z této částky byla pro ROP NUTS 2 Jihovýchod určeno 15,12 % z celkové alokace pro všechny ROPy. Celková alokace na ROP NUTS 2 Jihovýchod v absolutním vyjádření tak činí 518,5 mil. €.

Realizace ROP JV bude podpořena pouze z ERDF. Propoččet alokací prostředků ERDF na jednotlivé roky je odvozen od propočtů celkových alokací prostředků SF na jednotlivé roky období 2007-13, které provedlo Ministerstvo financí dle metodiky Evropské komise.

5.2 FINANČNÍ PLÁN ROP

Finanční plán Regionálního operačního programu regionu NUTS 2 Jihovýchod vychází z dohody obou krajů. Ty se po důkladném zvážení svých potřeb a priorit společně dohodly na rozdělení prostředků přidělených pro ROP Jihovýchod na jednotlivé prioritní osy ROP v poměru:

Prioritní osa 1. Rozvoj dopravy	70 %
Prioritní osa 2. Rozvoj cestovního ruchu	11 %
Prioritní osa 3. Rozvoj měst a venkovského prostoru	17 %
Prioritní osa 4. Technická pomoc	2 %

Financování ROP JV bude zajištěno z prostředků ERDF, státního rozpočtu, rozpočtu krajů, rozpočtů obcí na území regionu a ze soukromých zdrojů. Tyto různé zdroje financování budou mít odlišný podíl na spolufinancování jednotlivých prioritních os ROP na základě jejich věcného zaměření a obsahové náplně oblastí podpor.

³⁹ běžné ceny.

Tabulka č. 9: Příspěvky z fondů EU na jednotlivá léta pro ROP NUTS 2 Jihovýchod (v mil. €)

	Strukturální fondy (ERDF nebo ESF)	Fond soudržnosti	Celkem
	1	2	3=1+2
2007	64,333	-	64,333
2008	67,507	-	67,507
2009	70,671	-	70,671
2010	74,002	-	74,002
2011	77,332	-	77,332
2012	80,660	-	80,660
2013	84,021	-	84,021
Celkem 2007-2013	518,527	-	518,527

Tabulka č. 10: Indikativní finanční plán ROP NUTS 2 Jihovýchod pro celé programové období (v mil. €)

Číslo priority	Název priority	Fond	Příspěvek Společenství	Národní veřejné zdroje	Národní soukromé zdroje	Celkové zdroje	Míra spolufinancování	Pro informaci	
								<i>a</i>	<i>b</i>
1	Rozvoj dopravy	ERDF	362,969	64,053	0,000	427,022	85,00%	0,0	0,0
2	Rozvoj cestovního ruchu	ERDF	57,038	4,194	15,657	76,889	74,18%	0,0	0,0
3	Rozvoj měst a venkovského prostoru	ERDF	88,150	15,297	17,630	121,076	72,81%	0,0	0,0
4	Technická pomoc	ERDF	10,371	1,830	0,000	12,201	85,00%	0,0	0,0
Celkem			518,527	85,374	33,287	637,188		0,0	0,0